

Mångfaldsbarometern 2022

Ansvariga:

Fereshteh Ahmadi, professor, huvudansvarig, Högskolan i Gävle

Andreas Cetrez, docent, Uppsala universitet

Augusti 2022

Innehållsförteckning

1. Inledning
2. Sammanfattning - åtta allmänna och sju politiska insikter
3. Metodbeskrivning
4. Att komma till Sverige – rättigheter, möjligheter och skyldigheter
5. Integration – att träffas och umgås
6. Generella attityder till mångfald – Nya Stora Mångfaldsindex
7. Andelarna positiva och negativa till mångfald
8. Mångfald i bostadsområden
9. Mångfald och kultur
10. Attityder till mångfald i arbetslivet och till ekonomin
11. Attityder till religion ur ett mångfaldsperspektiv

1. Inledning

Genom den longitudinella Mångfaldsbarometern har attityder till etnisk mångfald och invandring hos Sveriges befolkning kartlagts.

Verksamheten vid sociologiska institutionen vid Uppsala universitet startade år 2005 Mångfaldsbarometern. Det genomfördes årliga undersökningar, med ett nytt riksrepresentativt urval varje år, från 2005 till 2014. Högskolan i Gävle övertog studien 2013 och har sedan dess varit ansvarig för att genomföra den. En ny tioårig fas av studien startades 2016, med undersökningar endast vartannat år; 2016, 2018, 2020 och 2022. Det finns därmed inga resultat 2015, 2017, 2019 och 2021.

De flesta frågeställningar i årets undersökning är oförändrade sedan tidigare studier (2005–2014) för att kunna följa upp tidsserier, men vissa frågeställningar har modifierats i de nya studierna (2016–2022) och kan därför bara jämföras med 2016, 2018 och 2020. Det finns även helt nya frågor 2022 som därmed inte går att jämföra med tidigare år. Några frågor från det ursprungliga frågeformuläret har helt tagits bort.

Genom att regelbundet presentera resultat från denna återkommande studie vill initiativtagarna bidra till diskussionen i detta ämne. Tidsstudier om de aktuella attityderna kan bidra till en större förståelse för etnisk mångfald i samhället, vilket är mycket viktigt då resultaten kan få en stor betydelse för det framtida svenska samhället och dess utveckling.

Föreliggande rapport bygger på en undersökning av ett slumpmässigt urval av den vuxna befolkningen som är folkbokförd i Sverige. Urvalet har tagits fram ur SPAR-registret och datainsamlingen har skett med hjälp av postala enkäter, att konsekvent använda samma datainsamlingsmetod gör resultaten jämförbara över tid. Denna gång baseras resultatet på 1108 slumpmässigt utvalda individer.

Genomgående i rapporten syftar "svenskarna" eller "den svenska befolkningen" på alla människor inom åldersintervallet 18–75 år, folkbokförda i Sverige 2022. Oavsett om individen är etnisk svensk eller har annan etnisk bakgrund. Attityderna som studien handlar om syftar på människor som invandrat till Sverige, dessa benämns "utrikesfödda", "människor med utländsk bakgrund" eller "invandrare". I rapporten presenteras också attityderna till mångfald nedbrutet på olika subgrupper; födda i Sverige med svenskfödda föräldrar, födda i Sverige med en utlandsfödd förälder, födda i Sverige med två utlandsfödda föräldrar, samt födda utomlands med utlandsfödda föräldrar. Analysen med resultatet nedbrutet på partisympatier skall ses med stor försiktighet avseende de exakta procentsiffrorna, då baserna för de med partisympatier för KD, L, C respektive MP är mindre än 75 personer.

Fereshteh Ahmadi, professor i sociologi vid Högskolan i Gävle, tillsammans med Andreas Ö. Cetrez, docent vid Uppsala universitet, är ansvariga för Mångfaldsbarometern.

Rapporten är finansierad av Högskolan i Gävle och Centralförbundet för Socialt Arbete (CSA).

2. Sammanfattning

1. Svenskarna alltmer positiva till utrikesföddas rättigheter och möjligheter

Alltsedan de försämrade attityderna till utrikesföddas rättigheter och möjligheter efter den stora flyktinginvandringen 2015, har attityderna succesivt förbättrats eller stabiliserats på högre nivåer, men utan att nå upp till de nivåer som rådde innan 2015. Svenskarnas attityder till att utrikesfödda skall få behålla sina kulturella traditioner når nivåer på 60 procent av den vuxna befolkningen, något som kan liknas vid rekord i jämförelse med tidigare år. Andelen som anser att människor med utländsk bakgrund skall utvisas p.g.a. brott, har trendmässigt minskat något. Men en klar majoritet anser att ett svenskt medborgarskap skall kunna erhållas först då man är skötsam och självförsörjande.

2. Ökat socialt umgänge med människor från Europa utanför Norden, Mellanöstern och övriga Asien

Svenskarna umgås klart oftast med människor från andra nordiska eller europiska länder. Men det sociala umgänget har ökat under pandemin, och ökar successivt, med människor från Europa utanför Norden, och också med människor från andra delar av världen, som Mellanöstern och övriga Asien. Andelen svenskar som dagligen umgås med människor med utomeuropeisk bakgrund ökar trendmässigt över tid.

3. Nya stora mångfaldsindexet visar på en allmän positiv trend för attityderna till mångfald

Mångfaldsbarometerns nya stora mångfaldindex visar att attityderna till mångfald generellt har förbättrats, men de når inte upp till det höga indexvärdet före den större flyktinginvandringen 2015.

4. Män, lågutbildade och äldre, har blivit mer positiva till mångfald

Andelen positiva till mångfald uppgår nu till 53 procent och har trendmässigt ökat svagt sedan 2018 års mätning, men når dock inte rekordåret innan 2015. Det är andelen *ganska* positiva som ökar. Andelen negativa till mångfald uppgår till 19 procent och uppvisar en svag trend med färre negativa sedan 2018, då andelen var 24 procent. Det är de unga, studenter, högskoleutbildade och boende i storstadsområden som till största del är positiva. Svenskfödda med utlandsfödda föräldrar, och de som oftare umgås med människor med utomeuropeisk bakgrund, är jämförelsevis mer positiva till mångfald. Andelen män som är positiva ökar, och även de med lägre utbildning samt de äldre. Samtliga, 100 procent, av MPs väljare är positiva till mångfald, men endast fem procent av SDs väljare.

5. Fler anser att områden med viss typ av invandring får ökad kriminalitet och sociala problem

Det finns en svag trend att allt fler svenskar tycker att invandring skapar bostadssegregation, 71 procent uppger detta. Men andelen som föredrar att ha svenskar som grannar minskar något. Det är också färre som nämner en speciell grupp av människor som man inte vill ha som grannar. Men som vid tidigare mätningar är det nästan hälften som menar att områden med människor från Mellanöstern är mer problemfyllda, och andelen som nämner områden med afrikaner ökar trendmässigt. Socioekonomiska faktorer som fattigdom och arbetslöshet anses vara den främsta orsaken till droghandel och de

dödsjutningar som ägt rum de senaste åren. Men nästan lika många menar att det finns ett inlärningsproblem hos vissa familjer i dessa områden som ligger till grund för denna problematik, speciellt bland Sverigedemokraternas, Moderaternas och Kristdemokraternas väljare, ungefär åtta av tio.

6. Tydlig positiv trend att människor med utländsk bakgrund anses berika Sverige kulturellt

Rekordstor andel anser att Sverige berikas kulturellt av människor med utländsk bakgrund, 74 procent. Det är en tydlig positiv trend sedan 2016. Men det finns fortfarande ett tydligt krav från en majoritet på 82 procent att utrikesfödda måste anpassa sig till svenska vanor och traditioner. Det är en tydlig skillnad mellan väljare från SD, M och KD som är mer för en monokultur, där människor med utländsk bakgrund skall anpassa sig, jämfört med väljare från L, C, MP, S, och V som ser fördelarna med mångkultur.

7. Positiva trender om mångfald och ekonomi/arbete - på mikro- och makronivå

Det fanns 2020 en trend om att allt fler svenskar anser att mångfald berikar Sverige ekonomiskt på makronivå. Denna trend har nu stabiliserats på höga nivåer och sex av tio anser detta, till skillnad på 2016 då siffran bara var fyra av tio. Fler har blivit positiva till att ha samma arbetsvillkor och en tydlig trend visar att fler svenskar anser att utländsk arbetskraft behövs för vården och för att höja landets kompetensnivå. På mikronivå, dvs på sin egen arbetsplats, uppger 76 procent, att man har goda erfarenheter från människor med utländsk bakgrund. Det är framför allt fler män, de i medelåldern och de med lägre utbildningar som numera har fått goda erfarenheter i en jämförelse med 2020.

8. Något färre är negativa till islam – och islamister skall skiljas från muslimer i medierapporteringen

Färre, nu 55 procent, anser att det finns religioner som kolliderar med mänskliga rättigheter, men bland de som anser detta, nämns islam av 99 procent. En tydlig trend visar också att allt fler (nu 35%) menar att kristendomen kolliderar med mänskliga rättigheter, numera större än andelen (34%) som anser att judendomen gör det. De negativa attityderna till islam minskar något trendmässigt enligt ett negativt religionsindex, då bland annat sex procent färre (nu 45%), anser att böneutrop är mer störande än ljudet från kyrkklockor, samt att stödet för förbud mot heltäckande slöjor på arbetsplatsen respektive på allmänna platser har minskat fem respektive åtta procentenheter. Det är främst de mest negativa, män och lågutbildade, som har förbättrat sina attityder. En majoritet av svenskarna (60%) anser att muslimer skall skiljas från islamister i medierapporteringen.

Med anledning av valåret 2022 i Sverige redovisas ytterligare en sammanfattning med ett större fokus på hur olika väljargrupper har svarat på frågorna kring mångfald.

1. MPs väljare mest positiva och SDs väljare mest negativa till utlandsföddas rättigheter

Hela 91 procent av MPs väljare anser att samhället bör skapa möjligheter för människor med utländsk bakgrund att bevara sina kulturella traditioner i Sverige. En majoritet av väljargrupperna från L, C, S samt V instämmer också med detta påstående. Det är dock endast fyra av tio av Ms och KDs väljare, och två av tio av SDs väljare, som tycker att samhället bör skapa dessa möjligheter för invandrare. Däremot är det SDs väljargrupp som i störst utsträckning anser att alla människor med utländsk bakgrund som begär

brott i Sverige bör utvisas ur landet, nämligen 91 procent. Det håller också åtta av tio inom Ms och KDs väljargrupper med om. Bland Ls väljargrupp är det bara 32 procent som är av denna uppfattning. Det är en stor skillnad om man jämför de politiska blockens väljare då betydlig färre bland Cs (36%), Vs (36%) och MPs (14%) väljargrupper håller med om detta. Attityderna bland S väljare (51%), samt hos de osäkra väljarna (63%), där ligger andelen som instämmer med detta närmast totalen på 60 procent.

2. Centerns och Vänsterpartiets väljare träffas och umgås oftast med utomeuropéer

Återigen är det Centerns väljare, precis som år 2020, som oftast uppger att de har ett dagligt umgänge med människor med utomeuropeisk bakgrund (29%). Andelen för Vänsterpartiets väljare ligger på samma nivå (28%). Andelen av de som röstar på Socialdemokraterna som uppger att de har ett dagligt umgänge med människor med utomeuropeisk bakgrund ligger kvar på samma nivå som år 2020, (16%). En viss ökning av detta umgänge har dock skett för Ms och SDs väljare, från 16 till 20 procent. Bland SDs väljare var det dessutom 42 procent som 2020 uppgav att de aldrig har ett dagligt umgänge med utomeuropéer. Denna siffra är 31 procent år 2022, vilket innebär att det är klart fler av SDs väljare som har ett dagligt umgänge med utomeuropéer. Dessutom uppger 24 procent av de som har partisympatier med ett liberalt parti (L eller C) att de umgås med människor med utomeuropisk bakgrund på daglig basis. Siffran är något lägre för de med partisympatier med ett konservativt parti (M, SD eller KD) respektive de med ett socialistiskt parti (S,V eller MP), nämligen 19 procent.

3. Vänsterblockets väljare betydligt mer positiva till mångfald – tillsammans med Ls väljare

Alla, 100 procent av MPs sympatisörer enligt denna undersökning, är positiva till mångfald. En majoritet, sex av tio, är dessutom mycket positiva. En mycket stor andel positiva till mångfald återfinns också bland de liberala väljarna från L och C, med 79 respektive 95 procent. Ser man till ideologisk tillhörighet så är det också de liberala väljarna som är de som är mest positiva till mångfald – nämligen 83 procent. Socialdemokraternas väljare är annars den enskilda väljargrupp som mest liknar genomsnittet i Sverige då 67 procent är positiva till mångfald. Moderaternas och KDs väljargrupper liknar varandra, då 35 respektive 32 procent är positiva, medan Sverigedemokraternas väljare skiljer sig markant från övriga väljargrupper, då bara fem procent är positiva till mångfald (ingen är *mycket* positiv). Däremot är hela 65 procent uttalat negativa till mångfald. Om man studerar de två regeringsalternativens väljargrupper närmare, så är andelen positiva bland de konservativa/liberala (SD,M, KD och L) 28 procent, medan siffran för det liberala/socialistiska/miljö blocket (C, S,V och MP) 71 procent.

4. Invandring berikar Sverige ekonomiskt anser en majoritet av väljarna från S, MP, C, V och L

Så många som 94 procent av MPs väljare anser att människor med utländsk bakgrund berikar Sverige ekonomiskt. En klar majoritet, fler än sju av tio väljare från C, S, V och L instämmer också. Bland KDs och Ms väljare är det endast 49 respektive 38 procent som instämmer helt eller delvis med detta. SDs väljare har tydligt skilda åsikter även i denna ekonomiska fråga, då endast 14 procent anser att människor med utländsk bakgrund berikar Sverige ekonomiskt.

5. En majoritet av nästan alla väljargrupper har goda arbetslivserfarenheter av invandrare

Nio av tio som skulle rösta på L, C, MP eller V har goda erfarenheter från arbetslivet och/eller studentlivet från människor med utländsk bakgrund. Åtta av tio bland S väljare håller med. Bland KDs och Ms väljare är det också en klar majoritet som har goda erfarenheter, 68 respektive 73 procent. År 2022 är det dessutom nästan en majoritet av SDs väljare som uppger att de har goda erfarenheter, nämligen 47 procent, en ökning från 42 procent 2020. De olika väljargrupperna skiljer sig dock mer i frågan om att föredra svenska kollegor då en klar majoritet av SDs väljare (64%) uppger detta. Andra väljargrupper som föredrar svenska kollegor mer än genomsnittet (23%) är; Ms (29%) respektive KDs väljare (30%). Övriga partiers väljargrupper ligger under genomsnittet, liksom de osäkra väljarna. Bland Socialdemokraternas väljare uppger var sjätte (17%) att de föredrar svenska kollegor.

6. Moderaternas väljare är de som i störst utsträckning anser att muslimska kvinnor är förtryckta

Det är Moderaternas väljare, och inte SDs väljare (87 mot 79%), som i högre grad anser att muslimska kvinnor är förtryckta. Siffran för KDs väljare är 78 procent. Även bland Centerns och Socialdemokraternas väljare anser en majoritet (60 respektive 57%) att muslimska kvinnor är förtryckta. MPs väljare utmärker sig då endast var tredje (36%) håller med om detta förtryck. En klar majoritet av alla väljargrupper anser att islamister bör skiljas från muslimer i medierapporteringen. Det är främst MPs väljare som är för denna uppdelning (77%), men även en majoritet av SDs väljare håller med (55%).

7. Olika väljargrupper ser olika orsaker till droghandel och skjutningar i förortererna

De som anser att socioekonomiska faktorer som fattigdom och arbetslöshet i högre utsträckning är orsaken till att knarkhandel och skjutningar sker i förortererna runt om i Sverige är i högre grad väljare från vänsterblocket; V (94%), C (91%), S (89%) och MP (86%), tillsammans med väljare från L (95%). Liknade överrepresentation bland vänsterblockets väljare finns gällande social diskriminering som orsak; MP (86%), V (68%), C (64%) och S (61%). Att inlärningsproblem hos vissa familjer i dessa områden skulle vara en bidragande orsak till dessa problem anser främst väljargrupperna från högerpartierna; SD (82%), M (81%) och KD (78%). Men även en majoritet bland Ls och Cs väljare, 58 procent, har denna uppfattning. Att dessa samhällsproblem skulle bero på polisbrist går också främst att finna bland de som skulle rösta på något högerparti i nästa riksdagsval; KD (68%), SD (52%), L (47%) eller M (45%).

3. Metod

3.1 Population

Målpopulationen för denna studie är alla individer, inom åldersintervallet 18–75 år, som är folkbokförda i Sverige under datainsamlingsperioden. Begreppet ”svenskar” eller ”den svenska befolkningen” syftar därför genomgående i rapporten till denna målgrupp.

3.2 Urval

För att få bästa tänkbara representativitet och slumpmässighet för Mångfaldsbarometerns urval så valde initiativtagaren till Mångfaldsbarometern, Orlando Mella, professor i sociologi vid Uppsala universitet, alltsedan starten 2005 att arbeta med ett sannolikhetsurval som tagits fram via SPAR registret. Urvalsstorleken har legat runt 1000 individer för varje mättillfälle. Urvalsstorleken år 2022 uppgår till 1108 individer.

För att få ett så naturligt urval som möjligt, utan påverkan av olika vägnings principer där vissa individers resultat blir överrepresenterat, valde Orlando Mella redan från starten 2005 att arbeta med ett ovägt urval. Efter Mellas bortgång har hans principer med urvalshanteringen efterlevts. Eventuella justeringar av urvalet skulle även få påverkan på resultatet över tiden.

Det insamlade urvalet vid de olika mätningarna har också överensstämt relativt väl med fördelningen av kön, ålder och utbildningsnivå för den svenska befolkningen. Det har dock ända sedan 2005 förekommit en viss överrepresentation av kvinnor, äldre och universitetsutbildade i urvalet. De senaste två mätningarna har även partitillhörighet tagits med som bakgrunds- och kontrollvariabel. Fördelningen enligt partisympatier i urvalet är stämmer väl överens med den senaste opinionsmätningen genomförd i 10–22 maj av IPSOS för Dagens Nyheter. Dock skall resultat med bas från partierna; L, C, MP och KD analyseras försiktigt då de är färre än 75 individer.

3.3 Datainsamling

Datainsamlingen har i alla år genomförts via postala enkäter för att få bästa tänkbara representativitet och slumpmässighet i urvalet. Orlando Mella insåg tidigt begränsningarna gällande representativiteten i datainsamlingen om den skulle skötas via telefonintervjuer och anskaffande och upprättande av ett telefonregister, eller begränsningarna med datainsamling via förrekryterade internetpaneler på grund av det stora bortfallet i rekryteringen. Han sökte efter en undersökningsmetod där hela den vuxna svenska befolkningen skulle ha en teoretisk och praktisk chans att få vara med i urvalet och därmed i undersökningen.

Dessutom ansåg Orlando att datainsamling med postala enkäter är den mest relevanta metoden för denna typ av studie, då det är extra viktigt att människor får vara anonyma om sina attityder till mångfald, även mot undersökaren, vilket inte på samma sätt är möjligt med e-postenkäter mot ett e-postregister eller internetpanel, eller om intervjuerna skulle ha genomförts med hjälp av telefonintervjuer eller personliga intervjuer.

Det postala utskicket gjordes via Postnord 18 april 2022 innehållande informationsbrev, enkät och ett frankerat svarskuvert från Högskolan i Gävle. Undersökningen stängdes den 30 juni 2022. Den totala datainsamlingsperioden uppgick därmed till elva veckor.

3.4 Felmarginaler

Orlando Mella valde redan 2005 och framåt att resultaten från denna barometer inte skulle presenteras som statistiskt signifikanta förändringar från ena året till det andra. Han ville i stället att trender i datamaterialet skulle redovisas, dvs om det skett en ökning eller minskning av andelen som tycker på ett speciellt sätt, oavsett om förändringarna låg inom eller utanför felmarginalen.

I denna studie med en urvalsstorlek på 1108 individer ligger felmarginalen för ett resultat på 50 procent avrundat på +/- 3 %-enheter, vilket innebär att det sanna resultatet för den faktiska befolkningen med 95 procents säkerhet återfinns inom intervallet 47 - 53 %. Resultat kring 10 eller 90 procent har en felmarginal avrundat på +/- 1,8 %-enheter, vilket innebär att det sanna resultatet för hela befolkningen med 95 procents säkerhet återfinns inom intervallet 8,2 % - 11,8 % eller 88,2 – 91,8 %. Som ett exempel: När ett resultat från 2022 jämförs med 2020 års resultat så bör resultat 2022 kring 50 procent vara minst fyra procent mer eller mindre för att vara signifikanta jämfört med 2020. Resultat kring 10 och 90 procent bör vara minst tre procent mer eller mindre för att vara statistiskt säkerställda skillnader.

3.5 Värderingarna i urvalet

Eftersom denna undersökning handlar om attityder och värderingar så är det viktigt att urvalet inte är skevt värderingsmässigt. Detta har skett genom att man fått svara på frågan om vilket politiskt parti man skulle rösta på om det vore riksdagsval idag. Resultatet redovisas i tabellen nedan där de osäkra väljarna, de som skulle rösta blankt eller inte rösta alls, samt de som ej har rätt att rösta i riksdagsvalet, tagits bort. Sedan jämförs det med partisympatier som gjordes av IPSOS för DN under samma tidsperiod som datainsamlingen. Det finns i urvalet en klar överrepresentation av väljare till Socialdemokraterna, och en viss underrepresentation av väljare till Sverigedemokraterna och Moderaterna. Övriga partiers andel av väljarkåren överensstämmer relativt väl med urvalet. Ss väljares resultat följer mycket ofta det genomsnittliga resultatet från de olika frågeställningarna, vilket innebär att skevheten i värderingar i urvalet begränsas. I en jämförelse med urvalet för Mångfaldsbarometern 2020, finns det 2022 en klart större andel som skulle rösta på S, vilket också opinionsmätningar visar, men relativt lika stort stöd för övriga partier.

	Ipsos väljarbarometer 10-22 maj	Utfallet i urvalet i Mångfaldsbarometern 2022	Utfallet i urvalet i Mångfaldsbarometern 2020
SD	18%	14%	17%
M	22%	18%	18%
KD	5%	5%	6%
L	3%	2%	3%
C	5%	7%	7%
MP	3%	3%	6%
S	32%	39%	33%
V	9%	10%	10%

4. Att komma till Sverige – rättigheter, möjligheter och skyldigheter

I Mångfaldsbarometern 2020 redovisades svenskarnas attityder till den svenska flyktingpolitiken sedan 2016. Den visade att en majoritet av svenskarna 2020 (54%) anser att den svenska flyktingpolitiken är alldeles för generös, medan 27 procent tog avstånd från detta påstående. Då denna attityd sedan 2016 varit oförändrad till 2020 har denna fråga bortprioriterats i årets undersökning.

Många tar inte ställning om det är för lätt eller för svårt att få svenskt medborgarskap

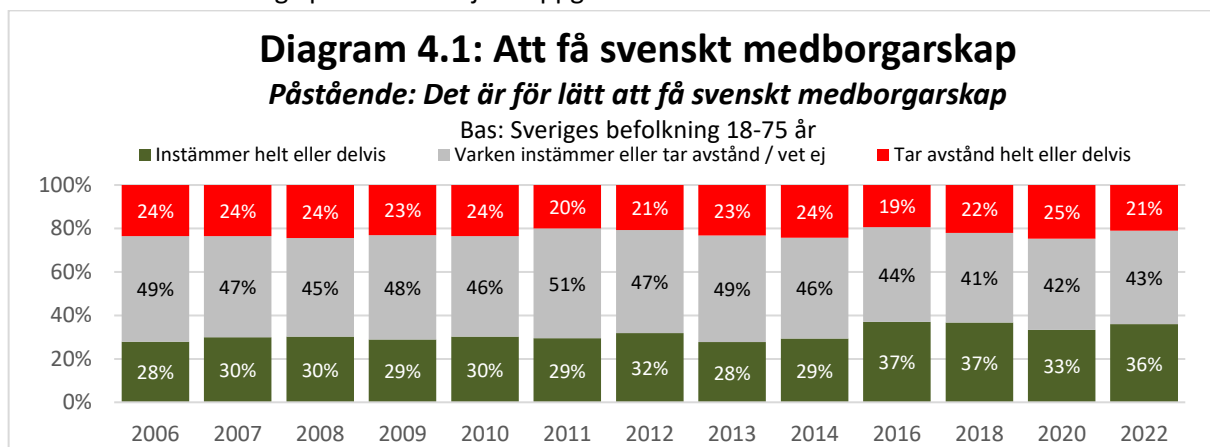
Var femte svensk (21%) tar ställning till att det *inte* är för lätt att få svenskt medborgarskap idag. Det finns dock ingen majoritet bland svenskarna som anser att det är för lätt att få svenskt medborgarskap om man kommer från ett annat land och vill bosätta sig i Sverige. Det är endast fyra av tio (36%) som anser detta. De flesta (43%) uppger i stället "varken eller" eller "vet ej", dvs att man har svårt att ta ställning i frågan. Majoriteten av dessa, 27 procentenheter, uppger att man inte har kännedom om vilka regler som gäller och kan därmed inte alls ta ställning i frågan.

Det går inte att finna någon kortsiktig trend för de senaste mätningarna av de som tar ställning för eller emot detta påstående. Däremot går det att se en attitydförändring på längre sikt, sedan 2006. Nästan fyra av tio (36%) anser idag att det är för lätt att få ett svenskt medborgarskap, jämfört med endast tre av tio (28%) som uppgav detta när Mångfaldsbarometern började med denna fråga 2006.

Attitydförändringen till att det skulle vara för lätt att få svenskt medborgarskap kom egentligen direkt efter den stora flyktinginvandringen 2015, och andelen som uppger detta har sedan dess legat relativt stabilt på högre nivåer, närmare fyra av tio, mot tidigare, tre av tio.

Stor skillnad i uppfattningen om svenskt medborgarskap bland olika väljargrupper

En klar majoritet av SDs (82%) och Ms (60%) väljare instämmer med att det idag är för lätt att få svenskt medborgarskap. Något färre av KDs väljare (44%) instämmer helt eller delvis med detta, och bara en eller två av tio bland de övriga partiernas väljare uppger att det skulle vara för lätt.

Stödet för samma sociala rättigheter för invandrare har stabiliserats

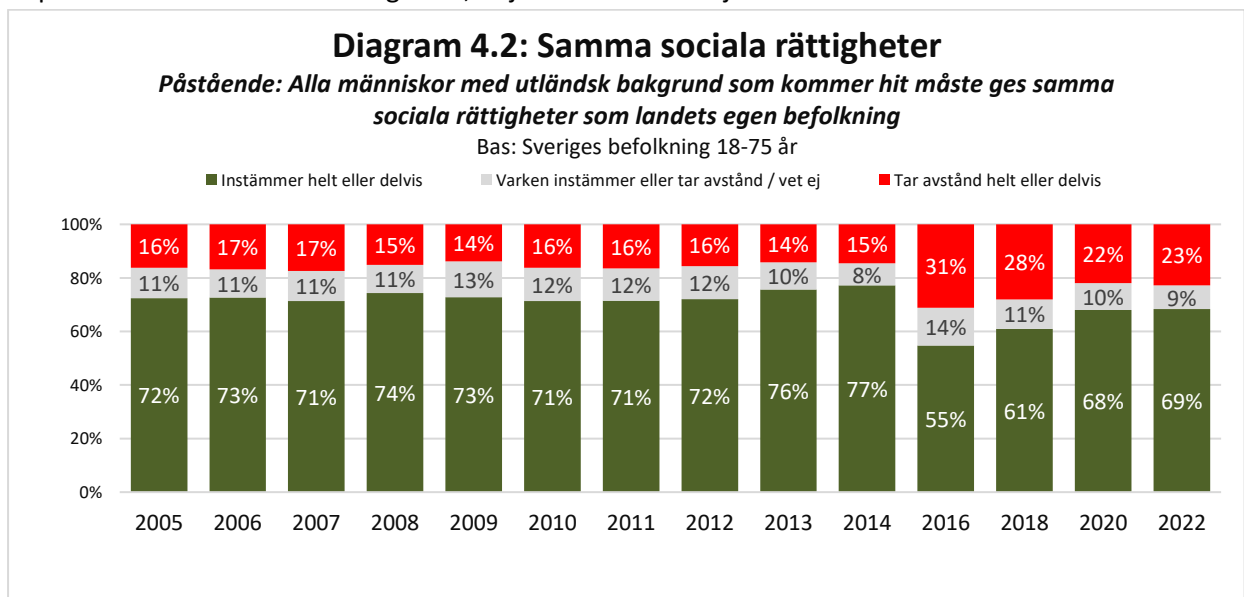
Något som har varit väldigt tydligt sedan de första mätningarna i Mångfaldsbarometern 2005, och som har legat stabilt fram till 2014, är att människor boende i Sverige verkar vara väldigt angelägna om att människor som kommer från andra länder, och skall bosätta sig i Sverige, skall ha samma sociala rättigheter som de som redan bor i landet. 2014 ansåg nästan åtta av tio (77%) att alla skall ha samma sociala rättigheter, oavsett bakgrund, och det verkade vara en väl förankrad attityd hos den svenska befolkningen.

Efter den stora flyktinginvandringen 2015 försämrades attityderna radikalt och betydligt färre instämde med att dessa sociala rättigheter skulle gälla för alla. 2016 minskade andelen som instämde med detta påstående till 55 procent.

Under 2018 och 2020 förbättrades attityderna i denna fråga och uppvisade därmed en positiv trend. Årets resultat ligger i paritet med 2020 års resultat, vilket innebär att attityderna planat ut och att de inte når upp till 2014 års nivå, innan den stora flyktinginvandringen. År 2022 är det 69 procent som helt eller delvis instämmer i att alla ska ha samma sociala rättigheter, medan 23 procent tar avstånd.

Väljargrupperna från vänsterblocket klart mer positiva till samma sociala rättigheter för alla

En klar majoritet inom vänsterblocket tycker att alla skall ha samma sociala rättigheter oavsett bakgrund; (MP 100%), (V 87%), (C 83%), och (S 79%). Bland Ms och KDs väljare är det 49 respektive 68 procent som instämmer i detta. Siffran för SDs väljare är lägre, 36 procent. Noterbart är att Ls väljare, där 95 procent är positiva till dessa sociala rättigheter, följer det vänstra väljarblocket.

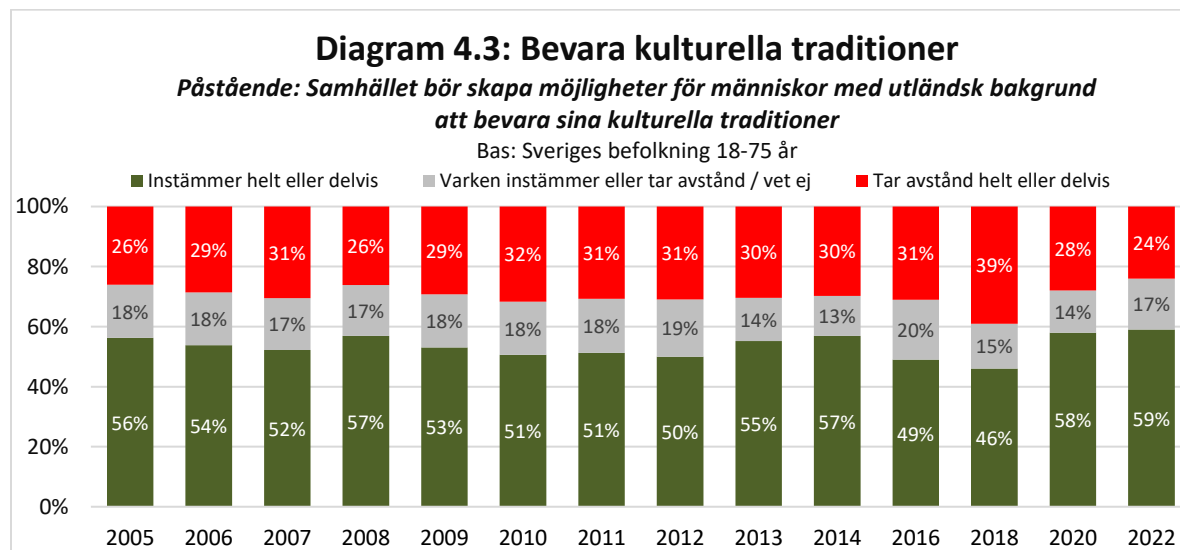
Stödet för bevarandet av kulturella traditioner för invandrare når rekordnivå

En viktig aspekt för attityderna till mångfald i Sverige är förstås hur svenskarna ser på att människor som kommer från andra länder och kulturer också ges möjligheten att få bevara sina kulturella traditioner i Sverige. Idag instämmer en majoritet (59%) i att det svenska samhället bör skapa dessa möjligheter, vilket är det högsta uppmätta andelen. Endast 24 procent tar helt eller delvis avstånd från detta påstående.

Trendmässigt går det att se en tydlig uppgång 2013–2014 för dessa åsikter. Den stora flyktinginvandringen 2015 gjorde dock att attityderna radikalt försämrades även i denna fråga, till rekordlåga nivåer under åren 2016–2018. Därefter har attityderna återigen förbättrats och årets mätning innebär att en rekordnivå nåtts efter en svag förbättring av dessa attityder under pandemin.

Miljöpartiets väljare klart mest positiva till kulturella möjligheter för invandrare

Det är en klar majoritet inom vänsterblocket som tycker att invandrare som kommer till Sverige skall ges möjligheter att bevara sin kultur; (MP 91%), (C 74%), (V 73%) och (S 72%). Bland Ms och KDs väljare är det endast fyra av tio som instämmer med detta. Siffran för SD är ännu något lägre, 20 procent. Noterbart är att Ls väljare även i denna fråga följer vänsterblockets attityder med andelen 74 procent positiva.

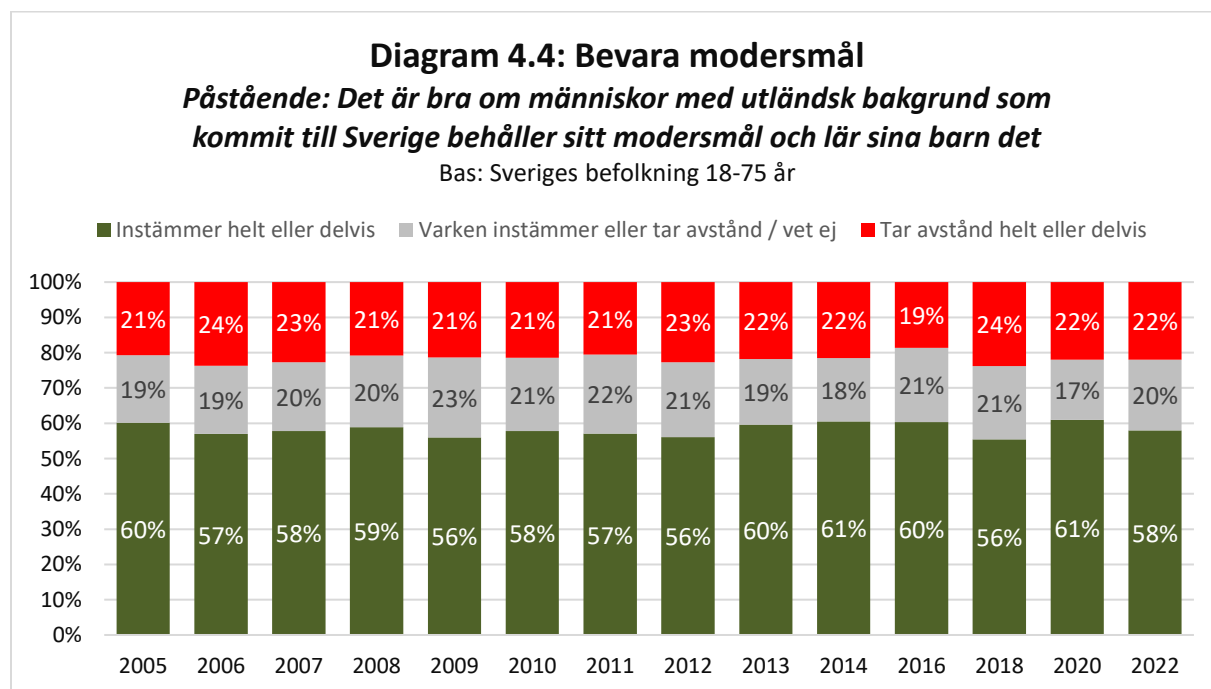
Fortsatt majoritet för att invandrare behåller sitt modersmål och lär sina barn det

Svenskarna anser inte bara att människor skall ha rätt att få behålla sin kultur och sina traditioner när de bor i Sverige utan även att behålla sitt modersmål. I princip lika stor andel av befolkningen tycker att det är bra om människor med utländsk bakgrund som kommit till Sverige behåller sitt modersmål, men också att de lär sina barn detta språk. En majoritet (58%) instämmer med detta påstående, medan 22 procent tar avstånd.

Sedan starten av Mångfaldsbarometern 2005 har attityderna i denna fråga har varit mer stabila, jämfört med till exempel attityderna till att bevara kultur och traditioner generellt. Årets resultat ligger i paritet med tidigare år och det går inte att finna några trender på kort eller lång sikt om förändringar i attityderna i fråga om rättigheter att bevara modersmålet. Dessa attityder verkar vara orubbliga hos den svenska befolkningen.

Vänsterblockets väljare anser betydligt oftare att det är bra att invandrare behåller sitt modersmål

Det är en även klar majoritet inom vänsterblocket som tycker att det är bra att invandrare som kommer till Sverige behåller sitt modersmål men också att de lär sina barn detta språk; (MP 86%), (C 72%), (V 72%) och (S 67%). Bland Ms och KDs väljare är det hälften som instämmer i detta, men endast 23 procent av SDs väljare håller med. Återigen noterbart att Ls väljare även i denna fråga följer attityderna hos det vänstra väljarblocket med 74 procent positiva.

Attityden att orsaken till invandring är utnyttjandet av sociala förmåner har mattats av

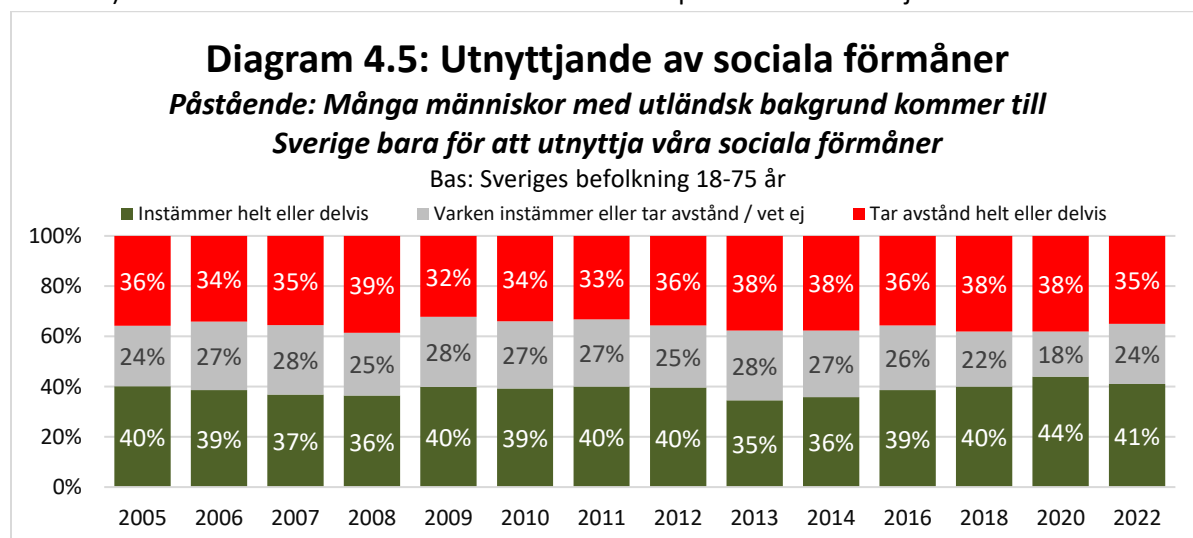
Det finns en utbredd misstänksamhet bland svenskar att människor från andra kulturer som kommer till Sverige inte alltid gör det på grund av en politisk kris i sitt hemland. Eller att de gör det för att få det ekonomiskt bättre genom egen företagsamhet eller för möjligheten att konkurrera om ett vävlönat arbete, och därmed få det bättre ekonomiskt för sig själv och sin familj. Eftersom Sverige är ett välfärdsland som ger ekonomiskt stöd till medborgare så anses landet vara lockande för människor söka sig till.

Idag uppger fyra av tio svenskar (41%) att de instämmer med påståendet att många människor kommer till Sverige bara för att utnyttja de sociala förmåner som finns här. Det är endast 35 procent som tar helt eller delvis avstånd från detta påstående. (och bara 16 procent som helt och hållet tar avstånd)

Den här misstänksamheten är inte unik för årets studie, den tangerar i princip andelen från 2005 när Mångfaldsbarometern startade. Trendmässigt har dessa åsikter förstärkts alltsedan 2016 efter den större flyktinginvandringen, och har därefter haft en uppåtgående trend som nådde sin kulmen med rekordandelen 44 procent 2020. Årets andel på 41 procent innebär att andelen som instämmer med detta har gått tillbaka till 2018 års nivå, vilket innebär att den sedan 2016 uppåtgående trenden i denna fråga har brutits.

Majoritet bland SDs, Ms och KDs väljare misstänksamma om orsaken till invandringen

Bland SDs väljare är det 89 procent som är av uppfattningen att många kommer till Sverige bara för att utnyttja de sociala förmåner som finns i landet. KDs och Ms väljare med denna misstänksamhet uppgår till 71 respektive 60 procent. Inom högerblocket skiljer sig Ls väljare betydligt även i denna fråga, då bara 16 procent misstänker detta. Tre av tio (27%) av Cs väljare och bara två av tio av Vs och Ss väljare (24% och 18%) har också denna misstänksamhet. Endast fem procent av MPs väljare anser detta.

Inga hårdare krav på utvisning för brottslighet orsakat av gängkriminaliteten i Sverige

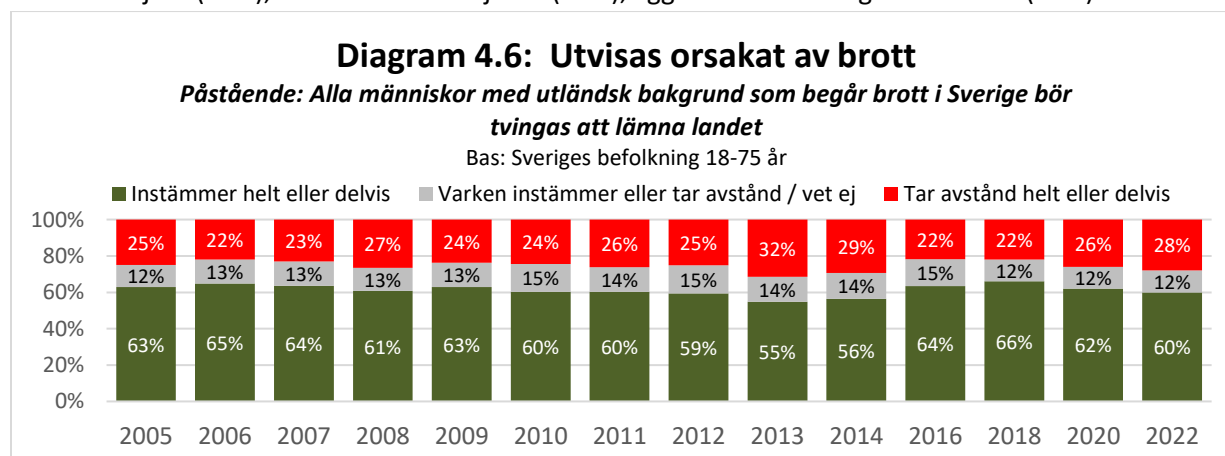
Förutom denna misstänksamhet mot människor som söker sig till Sverige bland vissa svenskar, är svenskarna också tydliga med att man inte accepterar att människor som kommer till Sverige bedriver någon typ av kriminell verksamhet.

I denna fråga anser inte svenskarna att alla är lika inför lagen. En majoritet av svenskarna (60%) anser nämligen att alla människor med utländsk bakgrund som begår brott i Sverige bör tvingas att lämna landet. Endast 28 procent tar ställning mot detta påstående och det är endast 13 procent som helt tar helt avstånd. Detta rättspatos bland svenskarna om att alla, oavsett bakgrund, är lika inför lagen, vilket gäller för bland annat sociala rättigheter, gäller således inte för kriminella.

Precis som för andra frågeställningar i denna studie så har det även skett en attitydförändring i denna fråga, efter den stora flyktinginvandringen 2015, och nu finns ett bredare stöd för hårdare tag mot invandrare som begått brott. Dessa attitydförändringar fångades upp av mätningarna 2016 och 2018. Därefter har det gått att se en svag trend att färre efterfrågar åtgärder som utvisning av kriminella med utländsk bakgrund. Det går därför inte heller att se att de många skjutningarna i gängmiljön på grund av droghandeln lett till att fler efterfrågar hårdare tag i denna fråga. Den långsiktiga trenden är dessutom stabil om man går tillbaka till 2005 då Mångfaldsbarometern började med sina mätningar av dessa attityder.

Nio av tio av SDs väljare anser att brott skall leda till utvisning för människor med utländsk bakgrund

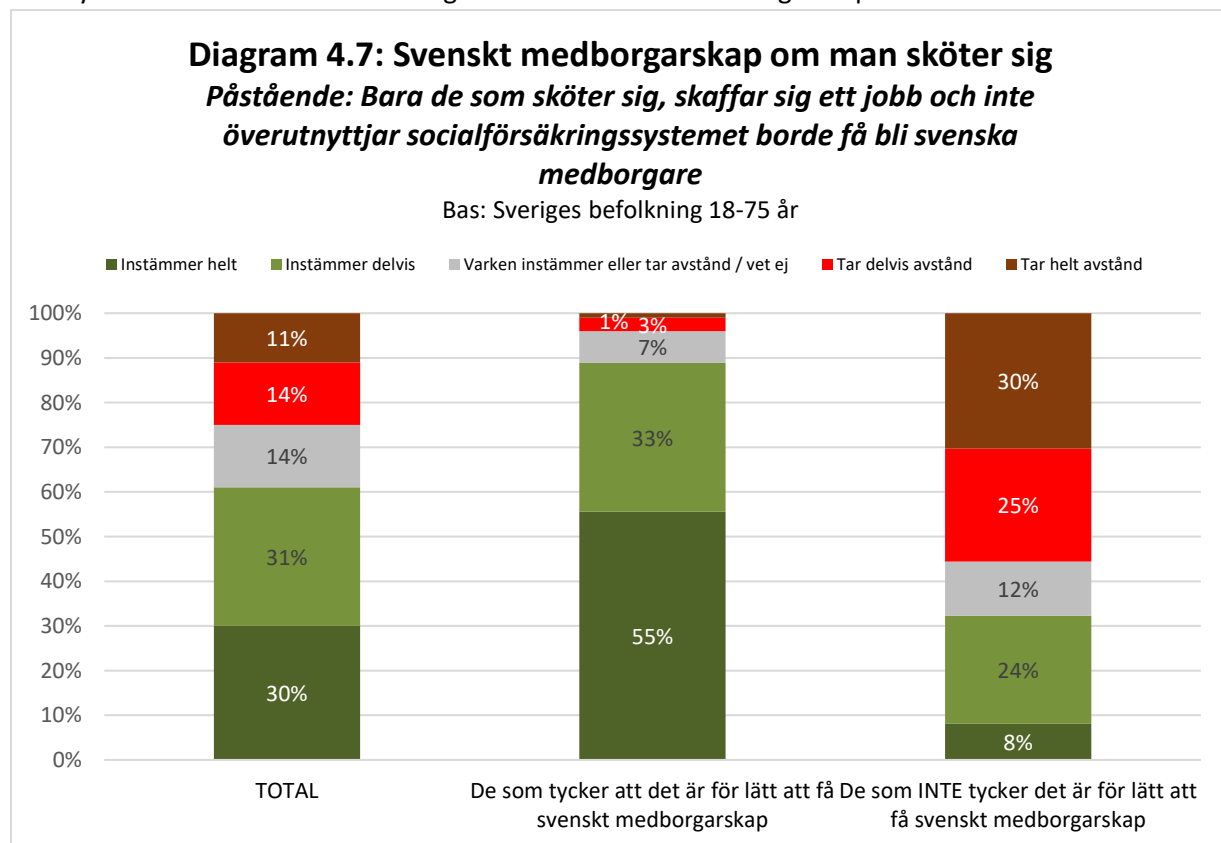
Det är främst SDs väljargrupp som anser att alla människor med utländsk bakgrund som begår brott i Sverige bör utvisas ur landet. 91 procent uppger detta, och nästan 8 av 10 bland Ms och KDs väljargrupper (78 respektive 76%). Endast 32 procent av Ls väljargrupp anser detta. Det är dessutom stor skillnad mellan de politiska blocken, då betydlig färre väljare från C (36%), V(35%) och MP (14%) anser detta. S väljare (51%), och de osäkra väljarna (63%), ligger relativt nära genomsnittet (60%).

Bara invandrare som sköter sig ska få chansen att bli svenska medborgare

Som tidigare nämnts tycker 36 procent att det är för lätt att få svenskt medborgarskap, de flesta uppger dock att de har svårt att ta ställning i frågan. Starkare stöd i den svenska populationen får att ett svenskt medborgarskap ska vara villkorat med att man sköter sig som invandrare. En majoritet, 61 procent, instämmer nämligen med att bara de som sköter sig, skaffar sig ett jobb och inte överutnyttjar socialförsäkringssystemet borde få bli svenska medborgare. Det är 25 procent som tar helt eller delvis avstånd från detta påstående, och endast 11 procent som tar *helt avstånd* till detta påstående.

Inom den grupp som anser att det är för lätt att bli svensk medborgare idag, är det hela nio av tio (88%) som tycker att dessa kriterier borde gälla för ett svenskt medborgarskap.

Nio av tio SD väljare uppger att svenskt medborgarskap skall vara villkorat

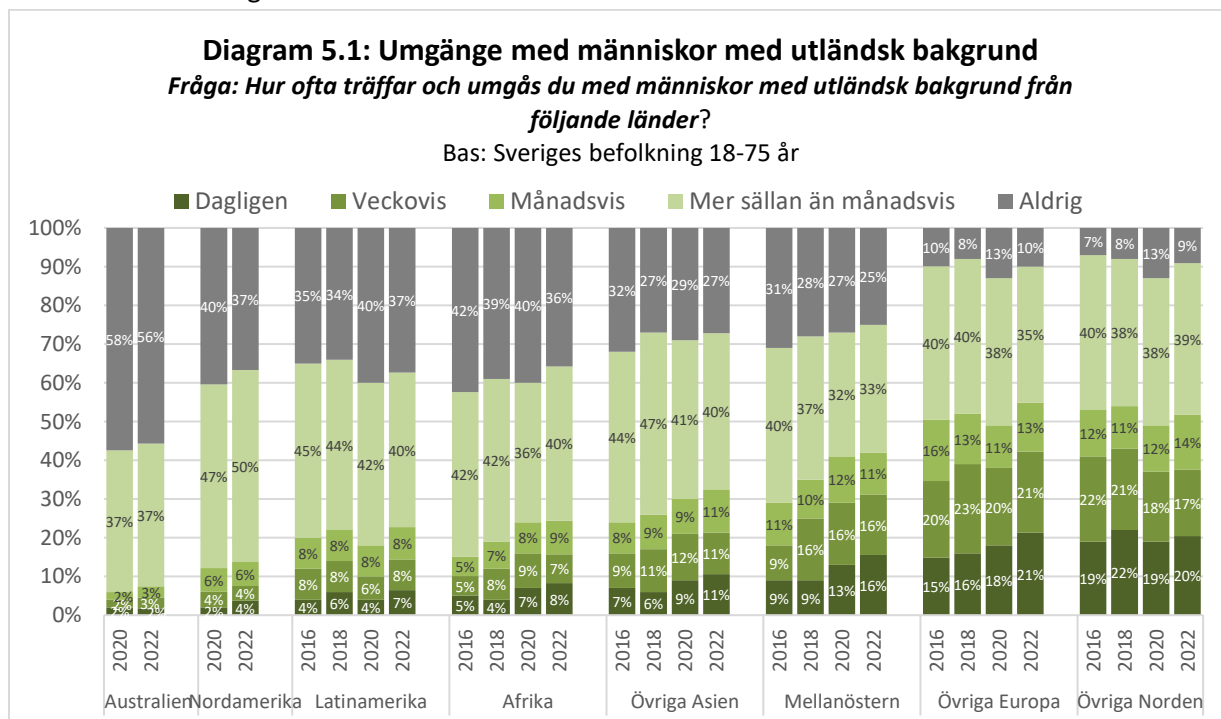
Så många som 93 procent av SDs väljare instämmer med att bara de som sköter sig, skaffar sig ett jobb och inte överutnyttjar socialförsäkringssystemet borde få bli svenska medborgare. Denna siffra är också relativt hög för Ms och KDs väljare, 85 respektive 83 procent, medan endast 47 procent av Ls väljargrupp anser detta. Betydlig färre väljare från vänsterblocket håller med om detta; S (47%), C (43%), V(30%) och MP (18%). De osäkra väljarnas attityder i denna fråga hamnar mellan blocken.

5. Integration – att träffas och umgås

En förutsättning för en fungerande integration och en större förståelse för andra kulturer är förstås att människor möter invandrare i olika sammanhang som via skolan, arbetet eller på fritiden.

Undersökningen visar att boende i Sverige numera i högre grad träffar och umgås med människor som har utländsk bakgrund. Det har visserligen bara skett marginella ökningar, men jämfört med förra mätningen 2020 har umgänget mellan svenskarna och de i Sverige som kommer från alla olika världsdelar ökat.

Svenskarna träffar och umgås i större utsträckning med människor från de nordiska länderna. I årets undersökning uppger 20 procent att de dagligen träffar och umgås med människor från någon av de nordiska grannländerna. Ytterligare 17 procent uppger att detta sker veckovis, medan 14 procent uppger månadsvis. Totalt innebär det att drygt hälften av svenskarna (51%) träffar och umgås med människor från övriga Norden åtminstone en gång per månad. Men det har inte skett någon trendmässig ökning eller minskning av detta umgänge sedan 2016 års mätning. Umgänget med invandrare från övriga Norden är således relativt stabilt över tid.

Ökat socialt umgänge med andra européer utanför Norden, och med folk från Mellanöstern och Asien

Att träffas och umgås med andra människor från övriga Europa har däremot ökat sedan förra mätningen och resultatet 2022 visar den högsta uppmätta andelen svenskar som umgås med människor från övriga Europa sedan 2016. Det går också att skönja en svag positiv trend, dvs en stegvis ökning av socialt umgänge sedan 2016. Andelen svenskar som umgås med europeiska vänner är nu dessutom något större än andelen som träffar och umgås med människor från övriga Norden.

Idag uppger 55 procent av svenskarna att de umgås med människor från något annat europeiskt land utanför Norden åtminstone månadsvis, medan 21 procent till och med gör det dagligen. Dessa siffror var 2016 betydligt lägre, 51 procent respektive 15 procent.

Nästan var femte (16%) svensk uppger 2022 att de träffar och umgås med människor från Mellanöstern dagligen, och 43 procent gör det åtminstone månadsvis. Det är ökning från förra mätningen 2020, och dessutom en stigande trend sedan 2016 då endast nio procent uppgav att man gör detta dagligen, och 29 procent på månadsbasis.

Noterbart är att det är invandrargruppen från Mellanöstern som störst andel av de boende i Sverige har ökat sitt umgänge med i en jämförelse med människor från andra delar av världen. Detta är också anmärkningsvärt och intressant ur en annan synvinkel. Enligt tidigare studier från Mångfaldsbarometern ses nämligen människor från Mellanöstern av de etniska svenskarna som den grupp som har den största kulturella distansen till etniska svenskar. Svenskarna anser till exempel att människor från Mellanöstern har svårare att integrera sig och anpassa sig till det svenska samhället och att deras dominerande religion islam är den religion som anses vara den som skiljer sig mest från mänskliga rättigheter, annars så starkt etablerade i Sverige.

Umgänget med människor från övriga Asien visar också den högst uppmätta andelen hittills i Mångfaldsbarometern. Idag umgås var tredje svensk (33%) med någon från övriga Asien åtminstone månadsvis, och en av tio (11%), dagligen. Umgänget med människor från övriga Asien uppvisar nu den största andelen sedan 2016, om än från relativt låga nivåer, och man kan se en svagt stigande trend sedan 2016.

Svenskarna uppger vidare att åtta procent dagligen umgås med människor från Afrika och 24 procent åtminstone månadsvis. Det som tidigare var en svag trend mot ökat umgänge med afrikaner sedan 2016 har nu avstannat och uppvisar samma nivåer som 2020. Om man jämför med umgänget från Asien (exklusive Mellanöstern) så ligger det på samma nivå som det var för andelen som hade umgänge med asiater 2016. Andelen som *aldrig* träffar afrikaner är dock numera den lägsta sedan 2016, nämligen 36 procent.

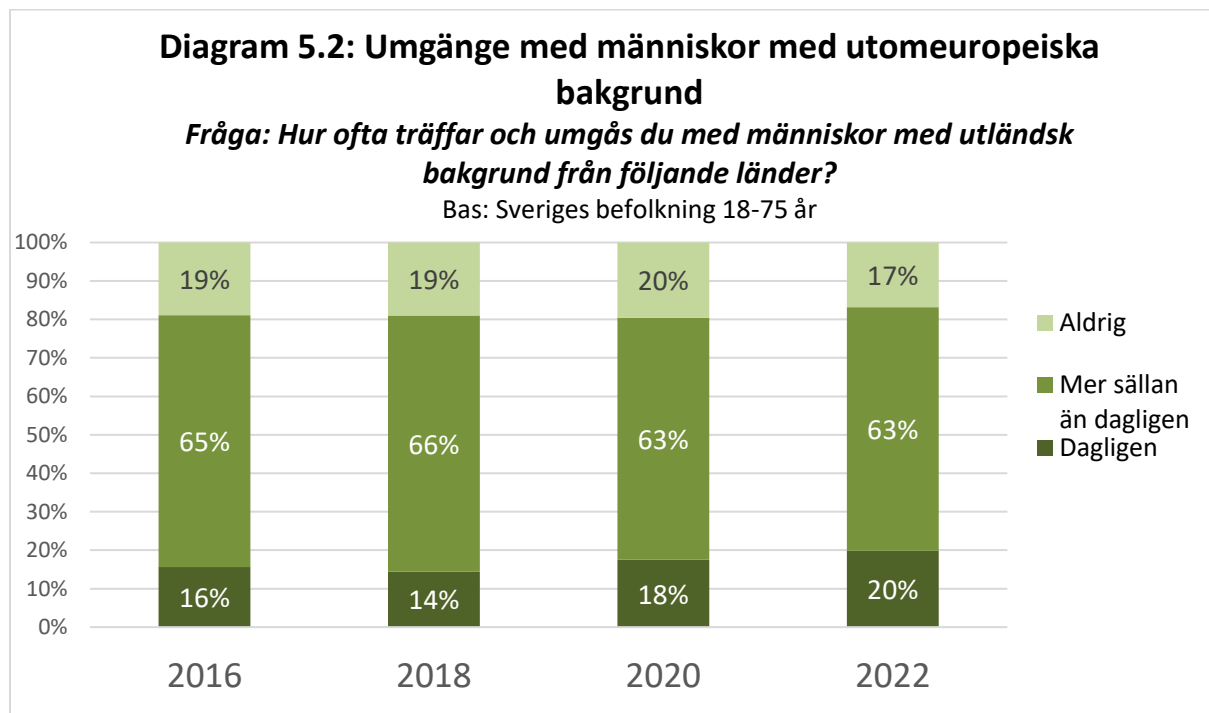
Vad gäller umgänget med latinamerikaner så är det något lägre än umgänget med andra utomeuropeiska grupper från Asien och Mellanöstern, det ligger på samma nivå som umgänget med afrikaner. Andelen som umgås med latinamerikaner ligger relativt stabilt över tid sedan 2016, efter en tillfällig nedgång under pandemin 2020. Men siffran för umgänget med latinamerikaner är den högsta uppmätta för både umgänge dagligen och åtminstone månadsvis, men det är mycket små skillnader, och inga trender även om det varit en ökning från 2020. Denna stabilitet kan ha att göra med att det inte kommer någon märkbart större grupp invandrare från denna världsdel numera, jämfört med tidigare decennier.

Det har också skett mycket små ökningar av umgänge med människor från Nordamerika och Australien, men från mycket låga nivåer. Endast fyra procent umgås dagligen med nordamerikaner och bara två procent med någon från Australien. Siffrorna för att umgås, åtminstone månadsvis, är tolv respektive åtta procent. En majoritet av svenskarna umgås aldrig med någon från Australien. Invandringen från dessa världsdelar är också väldigt begränsad.

Socialt umgänge med människor med utomeuropeisk bakgrund ökar

Diagrammet nedan visar att det har skett en viss ökning bland svenskarna som dagligen umgås med människor med utomeuropeisk bakgrund, och det går att skönja en stigande trend sedan 2018.

Andelen som nu uppger att de aldrig träffar människor med utomeuropeisk bakgrund har minskat och ligger på rekordlåga 17 procent. Det är en minskning från tidigare år men ingen tydlig trend utan snarare en minskning från en stabilare nivå på 19–20 procent.

Skillnader i socialt umgänge med utomeuropeiska invandrare bland olika samhällsgrupper

Det är ingen skillnad mellan hur stor andel män och kvinnor som umgås med människor med utomeuropeisk bakgrund, då 19 procent bland kvinnorna och 21 procent bland männen uppger att de gör detta.

Sett till olika åldersgrupper så är det inte förvånande de yngre (18–30 år) som i större utsträckning umgås med människor med utomeuropeisk bakgrund, hela 31 procent uppger att de gör det dagligen. Att jämföras med endast åtta procent inom åldersintervallet 65–75 år.

Utbildningsnivå och inkomstklass korrelerar också med hur ofta man har detta umgänge. Ju högre utbildning, eller högre inkomst, desto oftare uppges att man umgås med människor med utomeuropeisk bakgrund. Andelen med högskoleutbildning som dagligen har detta umgänge uppgår till 23 procent, medan andelen med grundskole- respektive gymnasieutbildning bara är 14 respektive 15 procent. Det finns dessutom en annan skillnad mellan dessa två grupper med lägre utbildningsnivå, så många som 31

procent bland dem med grundskoleutbildning uppger att man aldrig har denna kontakt, mot bara 21 procent bland dem med gymnasieutbildning.

Av dem som anser sig vara höginkomsttagare uppger 26 procent att man dagligen träffar och umgås med utomeuropeiska vänner, medan siffran bara är 12 procent för låginkomsttagare.

Det spelar även roll om en person är född utomlands eller inte. Är man född utomlands så är det 36 procent som dagligen har denna typ av umgänge, medan bara åtta procent uppger att man aldrig har det. Detta kan jämföras med människor som är födda i Sverige där bara 17 procent dagligen har detta umgänge och 18 procent uppger att man aldrig har det. Bland de utlandsfödda är det också skillnad om man är född inom eller utanför Europa. Är man född i ett annat europeiskt land så uppger 24 procent att de umgås med utomeuropeiska vänner, dvs något oftare än svenskfödda. Bland de som själva är födda i ett utomeuropeiskt land uppger hela 64 procent att man på daglig basis umgås med andra utomeuropéer. (noterbart är att endast fyra procent i denna studie är födda utanför Europa)

Noterbart är även att storleken på staden eller samhället man bor i har betydelse för hur ofta man umgås med människor med utomeuropeisk bakgrund. Ju större stad desto större andel som har detta sociala umgänge, och vice versa. Hela 29 procent av dem som bor i ett storstadsområde uppger detta, medan siffran för dem i en mellanstor stad är 24 procent. Bor man däremot i en mindre stad/större tätort eller mindre samhälle/landsbygd så är andelen svenskar som dagligen har denna typ av umgänge ännu lägre, bara 11 respektive 12 procent.

Heltidsanställda och studenter uppger oftare att de dagligen har umgänge med utomeuropéer, 28 respektive 26 procent. En betydligt lägre andel gäller för egna företagare (13%), eller de som uppgivit att man är sjukskriven, förtidspensionerad eller arbetssökande (9%) eller ålderspensionärer (6%). Det finns en hypotetisk förklaring till denna lägre andel av dagligt umgänge med utomeuropéer. Förmodligen är dessa grupper oftare ensamma generellt sett på grund av det att de är ensamföretagare eller hemma som sjukskrivna, arbetslösa eller pensionärer.

Det kan också nämnas att det verkar ha betydelse om man har hemmavarande barn eller inte, oavsett om man är gift/sambo eller ensamstående. Har man barn hemma så är umgänget med utomeuropeiska invandrare något större, 23 procent mot 17 procent. Kontakten och umgänget sker möjligtvis via barnen eller skolan.

Centerns och Vänsterpartiets väljare umgås oftare med människor med utomeuropeisk bakgrund

De största skillnaderna när det gäller socialt umgänge med människor med utländsk bakgrund står att finna i de olika väljargrupperna. Återigen sticker Centerns väljare ut, precis som 2020, som de som oftast uppger att de har ett dagligt umgänge med svenskar med utomeuropeisk bakgrund (29%), detta här tillsammans med Vänsterpartiets väljare (28%).

Socialdemokraternas väljare ligger kvar på 16 procent från 2020 när det gäller dagligt socialt umgänge, medan andelen väljare från M och SD som dagligen umgås med utomeuropéer ökat från 16 till 20 procent. Intressant är att bland SDs väljare så var det hela 42 procent som 2020 uppgav att man aldrig hade detta dagliga umgänge. Denna siffra har minskat till 31 procent 2022, vilket innebär att klart fler av SDs väljare umgås med utomeuropéer dagligen. Med det är fortfarande en betydligt högre andel av SDs väljare som aldrig umgås med människor med utomeuropeisk bakgrund (42%), att jämföra med till exempel Moderaternas eller Socialdemokraternas väljare, 12 respektive 16 procent. Noterbart är att de osäkra väljarna följer genomsnittet i denna fråga.

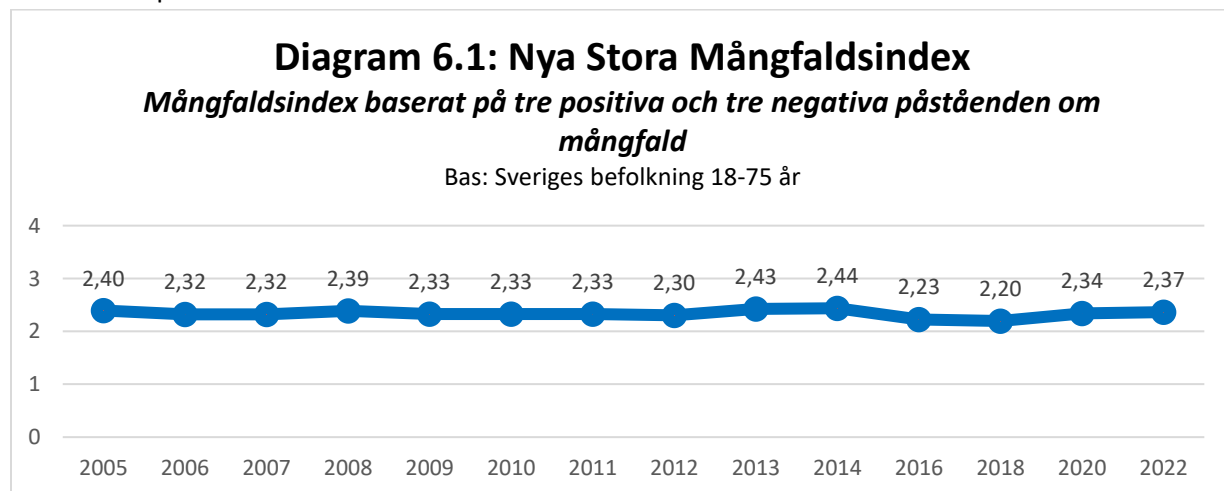
Om det dagliga sociala umgänget med utomeuropéer jämförs från ett ideologiskt perspektiv så går det att finna vissa skillnader mellan å ena sidan liberaler och andra sidan konservativa och socialistiska. Bland de med en liberal partitillhörighet (L eller C) uppgav 24 procent att de dagligen umgås med någon eller några med utomeuropisk bakgrund. För de med en partitillhörighet med ett konservativt parti (M, SD eller KD) respektive de med ett socialistiskt parti (S,V eller MP) är siffran något lägre, 19 procent.

6. Generella attityder till mångfald – Nya Stora Mångfaldsindexet

Med hjälp av tre positiva påståenden om mångfald *”Samhället bör skapa möjligheter för människor med utländsk bakgrund att bevara sina kulturella traditioner”*, *”Alla människor med utländsk bakgrund som kommer hit måste ges samma sociala rättigheter som landets egen befolkning”* och *”Det är bra om människor med utländsk bakgrund som kommit till Sverige behåller sitt modersmål och lär sina barn det”* och tre negativa påståenden *”Ju mindre man märker av alla människor med utländsk bakgrund desto bättre är det”*, *”Alla människor med utländsk bakgrund som begår brott i Sverige bör utvisas ur landet”* och *”Många människor med utländsk bakgrund kommer till Sverige bara för att utnyttja våra sociala förmåner”*, har Nya Stora Mångfaldsindexet över attityder till mångfald konstruerats. Detta index skiljer sig från föregående Stora Mångfaldsindex då påståendet *”Människor födda i Sverige känner ett större ansvar för sitt arbete än människor med utländsk bakgrund som har kommit till Sverige”* har bytts ut mot påståendet *”Alla människor med utländsk bakgrund som begår brott i Sverige bör utvisas ur landet”*. Dessutom är de enskilda påståendena inte längre viktade, utan har nu lika stor påverkan på indexet. Intervallet för Nya Stora Mångfaldsindexet ligger mellan 0 och 4, där 0 är maximalt negativt och 4 maximalt positivt. Indexet är också omräknat för samtliga mätillfällen för möjlighet till jämförelser över tid.

Uppåtgående trend för generella attityder till mångfald – enligt Nya Stora Mångfaldsindexet

Det nya indexet visar att attityderna till mångfald tidigare hamnat inom intervallet 2,30 och 2,39 under åren 2005 till 2012. Under åren 2013 och 2014 gjordes höga noteringar på 2,43 och 2,44. Därefter kom en stor invandring 2015 och indexet sjönk ner till rekordlåga nivåer på 2,23 2016 respektive 2,20 2018. I senaste mätningen, 2020, så ökade återigen indexet till de ”normala nivåer” som rådde innan 2013 och 2014 års rekordnoteringar. Årets mätning visar att indexet åter stiger och därmed visar på en positiv trend för perioden 2018–2022. Men indexet har fortfarande inte nått upp till toppnivåerna innan flyktinginvandringen 2015. Årets indexvärde hamnar på 2,37 och ligger därmed över medelvärdet 2,34 för hela mätperioden.

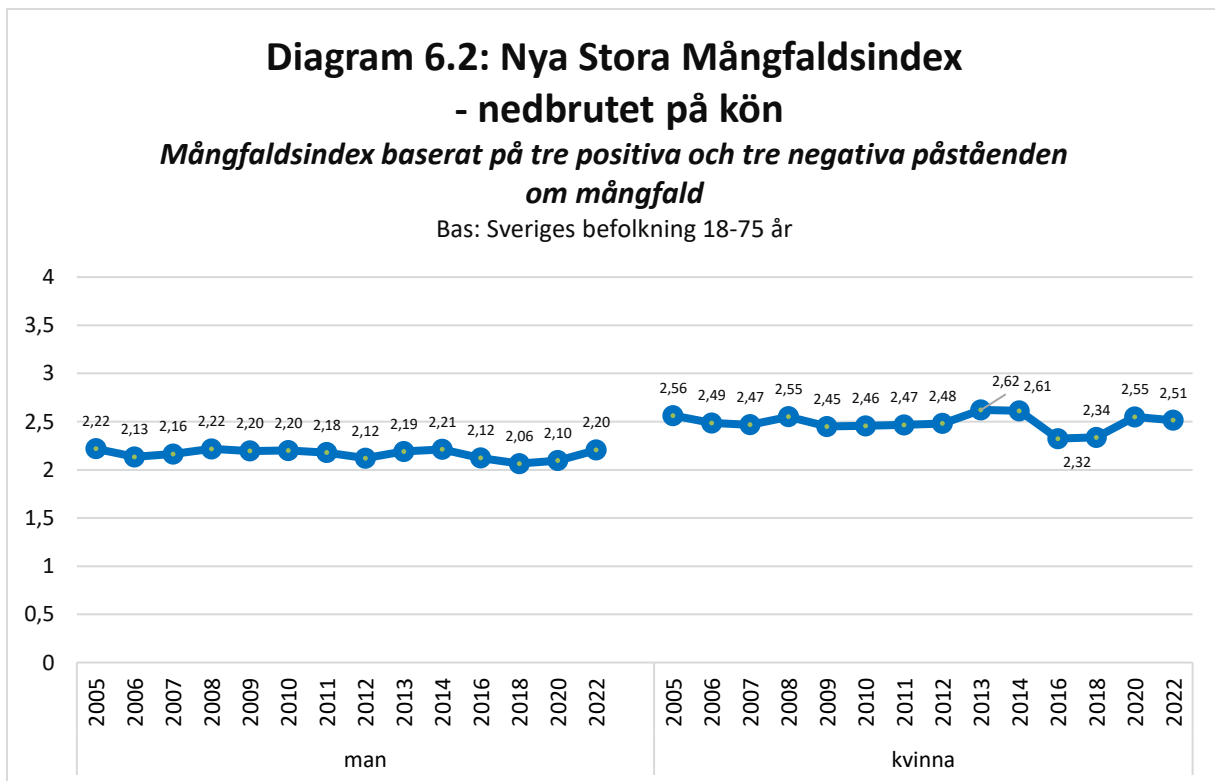

Männen har blivit mer positiva – kvinnorna mer negativa

Kvinnor är och har genom alla mätningarna varit något mer positiva än män till mångfald, vilket diagrammet nedan visar.

Trendmässigt uppmättes ett lågt index efter flyktinginvandringen 2015 för både män och kvinnor. Männerna fick låga 2,06 2018. Men därifrån uppvisar männens attityder en positiv trend precis som det totala indexet. Indexvärde på 2,20 i år innebär dock inte att männen riktigt når upp till 2014 års rekordnivå innan flyktinginvandringen, men männen tangerar sina indexnivåer innan 2014. Årets indexvärde 2,20 för männen är dessutom högre än medelvärdet för hela perioden som ligger på 2,17.

Kvinnornas uppvisade rekordlåg indexnivå med 2,32, 2016 efter flyktinginvandringen, men ökade 2018 svagt och för att sedan öka kraftigt 2020, vilket innebar en positiv trend sedan bottenåret 2016. Indexvärdet 2020 kom dock aldrig upp till de indexvärden som rådde innan flyktingkrisen. Denna positiva trend 2020 har nu avstannat och indexvärdet sjunker något till 2,51 för i år. Kvinnors attityder fortsätter därmed inte att förbättras. Dock ligger årets indexvärde fortfarande kvar över kvinnornas medelvärde på 2,49 för hela mätperioden.

Förbättrade attityder bland lågutbildade men akademikerna når rekordlåg indexvärde

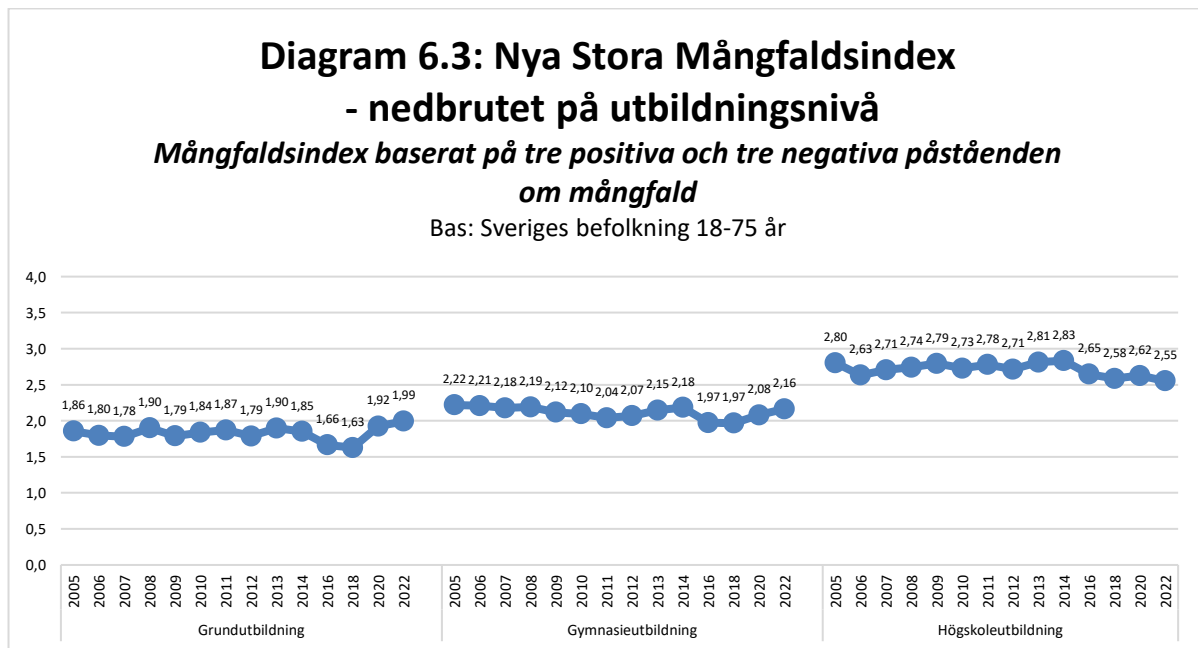
Som tidigare presenterats finns det ett positivt samband mellan attityder till mångfald och utbildningsnivå. De som har högre utbildning är de som är mest positiva till mångfald, och de som har en grundutbildning (folkskola/ grundskola) är de som är mest negativt inställda.

Akademikerna, de mest positiva av utbildningsgrupperna, visar i årets mätning en negativ trend sedan rekordåret 2014 med 2,83. Årets indexnivå på 2,55 är den lägsta uppmätta i dessa mätningar.

Akademikerna har således blivit mer negativa till mångfald och är mer negativa än någonsin under Mångfaldsbarometerens historia. Indexvärdet 2,55 ligger under medelvärdet på 2,71 för hela perioden.

De med gymnasieutbildning har, till skillnad från akademikernas negativa trend, blivit mer positiva sedan 2020 och uppvisar dessutom en positiv trend i förbättrade attityder sedan 2018 års rekordlåga nivå på 1,97. Indexvärdet på 2,16 2022 innebär att attityderna nu ligger över gruppens genomsnitt på 2,12 för perioden.

Det går också att se förbättrade attityder bland dem med enbart grundutbildning. Indexvärdet 1,99 innebär ett rekordår för denna grupp och en tydlig positiv trend sedan de rekordlåga nivåerna 2016 och 2018. De senaste två mätningarna ligger över det genomsnittliga värdet som denna grupp har på 1,83.

Försämrade attityder bland unga - men förbättrade attityder bland äldre

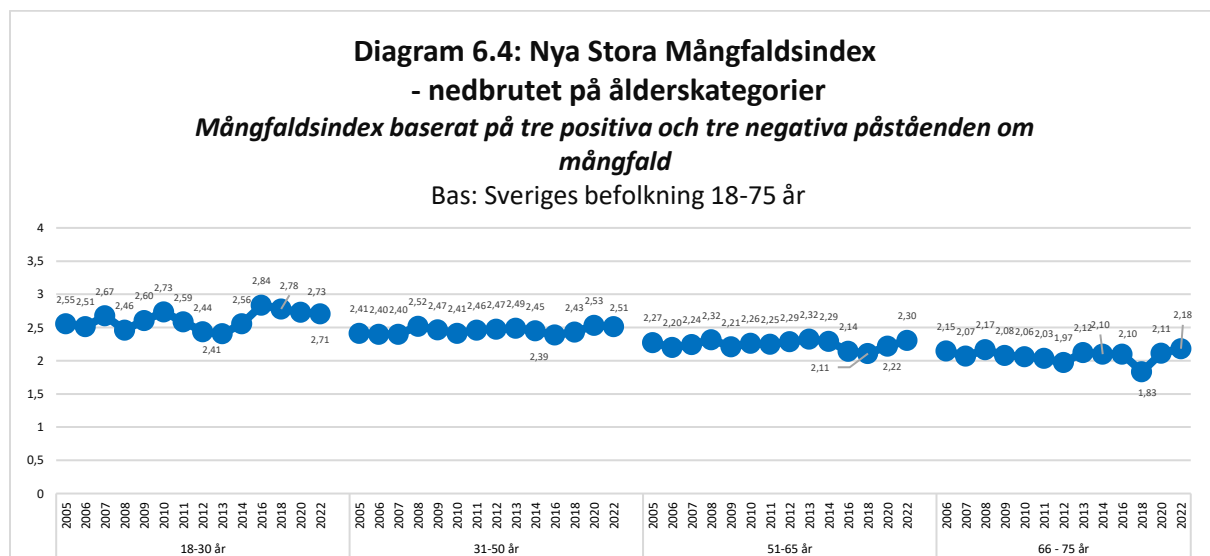
Ålder har ett negativt samband med attityderna till mångfald. Ju äldre desto mer negativ till mångfald, det har Mångfaldsbarometerns resultat alltid visat, och mönstret kvarstår även i år.

Den yngsta gruppen, 18–30 år, är den mest positiva gruppen. När de andra åldersgruppernas attityder till mångfald försämrades efter flyktinginvandringen 2015, förbättrades de ungas attityder, något som liknar solidaritet med flyktingarna. 2016 nådde den unga gruppen dessutom sin högsta uppmätta indexnivå hittills, 2,84. Därefter har attityderna inte fortsatt att förbättrats, utan snarare går det att urskilja en svagare negativ trend som också fortsätter i år med 2,71 som indexvärde. Dock ligger indexvärdet i år och de senaste fyra mätningarna fortfarande över genomsnittet, 2,61 för denna grupp, för den uppmätta perioden.

Åldersgruppen 31–50 år har också fått svagt försämrade attityder till mångfald jämfört med 2020. Den positiva trenden sedan det rekordlåga värdet 2016, efter flyktinginvandringen, har därmed brutits. De två senaste mätningarna ligger dock över ett genomsnitt på 2,45 för denna åldersgrupp, mätt över hela perioden.

De äldre åldersgrupperna har i stället förbättrat sina attityder till mångfald sedan förra mätningen. Åldersgruppen 51–65 år uppvisar en positiv trend sedan det låga indexvärdet under åren 2016 och 2018 efter den stora flyktinginvandringen. Indexvärdet på 2,30 i år hamnar över hela periodens genomsnitt på 2,24, för denna åldersgrupp.

Även den äldsta åldersgruppen (66–75 år) har förbättrade attityder till mångfald jämfört med 2020. Och även denna åldersgrupp uppvisar en positiv trend sedan det låga indexvärdet 2018. Indexvärdet är i år på 2,18, vilket betyder att de senaste två mätningarna ligger över åldersgruppens genomsnitt på 2,08.

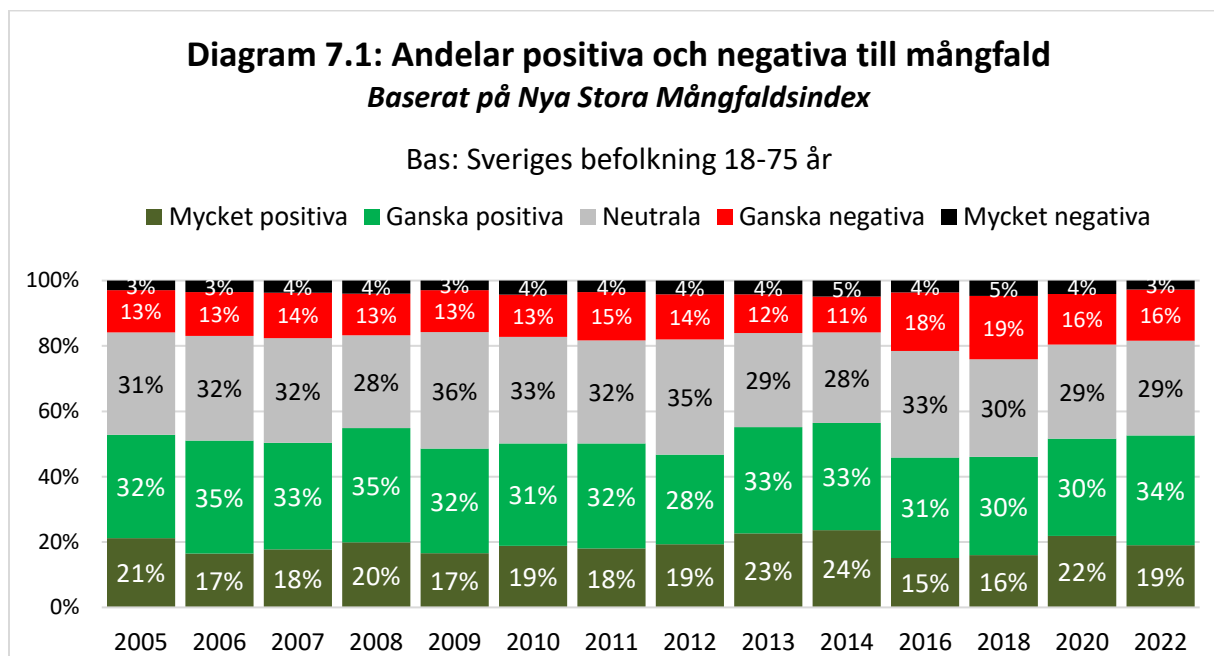

7. Andelarna positiva och negativa till mångfald

I detta kapitel redovisas andelarna positiva och negativa till mångfald. Andelarna baserar sig på hur respondenterna svarat på de sex påståendena som ligger till grund för Nya Stora Mångfaldsindex.

Andelen positiva till mångfald fortsätter att öka

I denna analys delas resultatet upp på hela Sveriges vuxna befolkning i andelar som är positiva respektive negativa till mångfald för att kunna avläsa om någon grupp ökat eller minskat över tid.

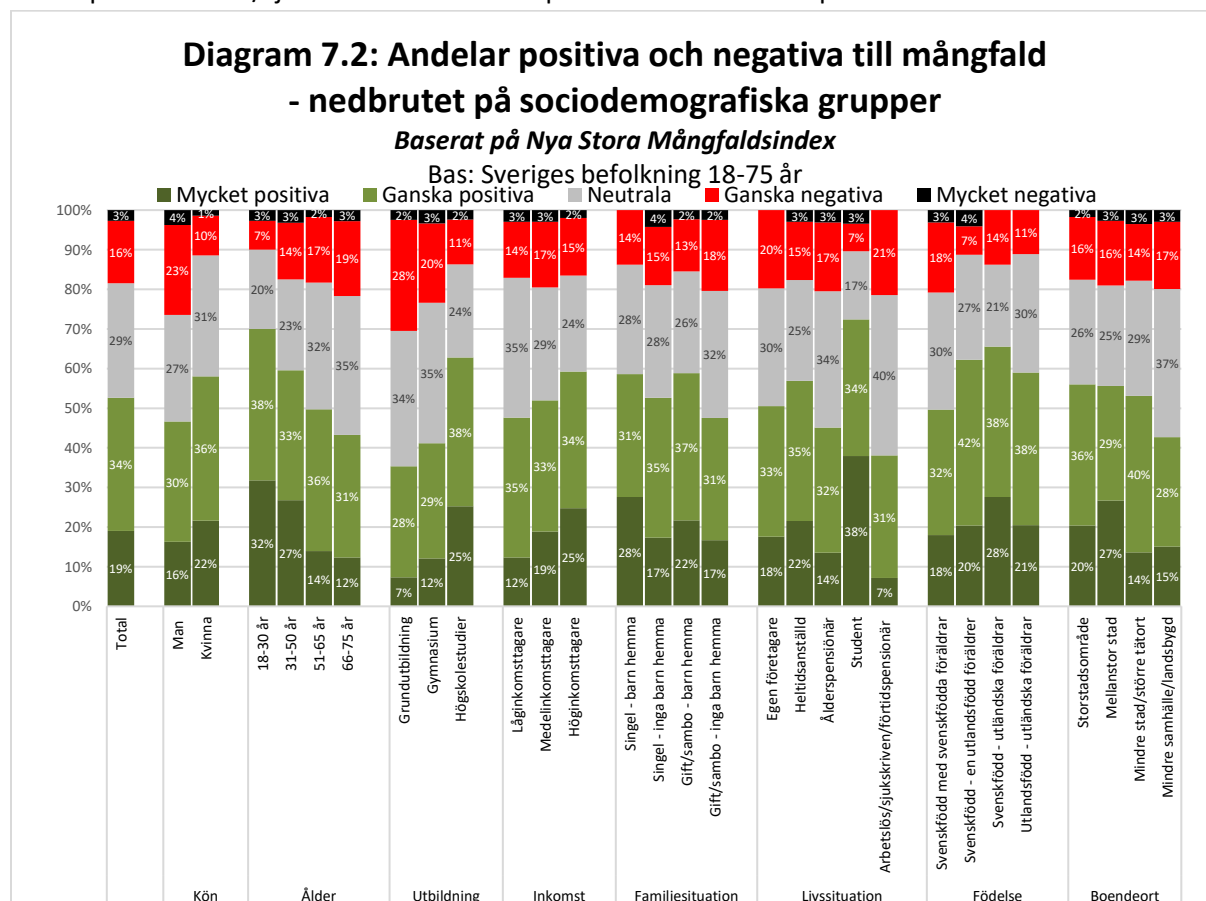
Diagrammet ovan visar att andelen positiva till mångfald fortsätter att öka sedan de rekordlåga indexvärdena med endast 46 procent positiva under åren 2016 och 2018. Andelen positiva är nu 53 procent, en marginell ökning med en procentenhet sedan 2020. Eftersom det är två mätningar efter varandra som ökar så innebär det de facto på en svag positiv trend sedan 2018. Andelen positiva ligger numera något över genomsnittet 51 procent för hela mätperioden.

Samtidigt minskar andelen negativa under samma period något och uppvisar en svag minskande trend jämfört med andelen negativa från 2018, från 24 till 19 procent.

Det är dock mycket små attitydförändringar sett till andel positiva och negativa jämfört med föregående mätning. Fortfarande har andelen positiva inte riktigt nått upp till rekordåret 2014, innan den stora flyktinginvandringen till Sverige, med 57 procent positiva.

Studenter - den mest positiva gruppen till mångfald

Diagrammet nedan visar andelen positiva och negativa bland olika sociodemografiska grupper i samhället. Som tidigare nämnts så finns det en positiv korrelation mellan attityder till mångfald och utbildningsnivå, samt en negativ korrelation mellan attityder till mångfald och ålder, vilket detta diagram med andelar positiva och negativa till mångfald också tydligt visar. 70 procent av de unga och 63 procent av akademikerna är positiva. Det finns också en positiv korrelation mellan attityder till mångfald och inkomstnivå. Ju högre inkomstgrupp man anser sig tillhöra, desto mer positiv är man till mångfald. 59 procent av höginkomsttagarna är positiva till mångfald. Det finns också en svagare positiv korrelation mellan hur stor stad man bor i och hur positiv man till mångfald. Ju större stad, desto mer positiv, 56 procent av de som bor i en storstad är positiva, och 43 procent av boende i mindre samhällen. Att man har hemmavarande barn visar sig också ha en viss betydelse för att vara mer positiv till mångfald. Svenskfödda med utländska föräldrar är de mest positiva till mångfald. Sett till olika livssituationer så är gruppen studenter den mest positiva gruppen till mångfald. Hela 72 procent är positiva, att jämföras mot genomsnittet på 53 procent. Minst positiva till mångfald är den mixade gruppen av arbetslösa/förtidspensionerade/sjukskrivna där bara 38 procent beräknas vara positiva.

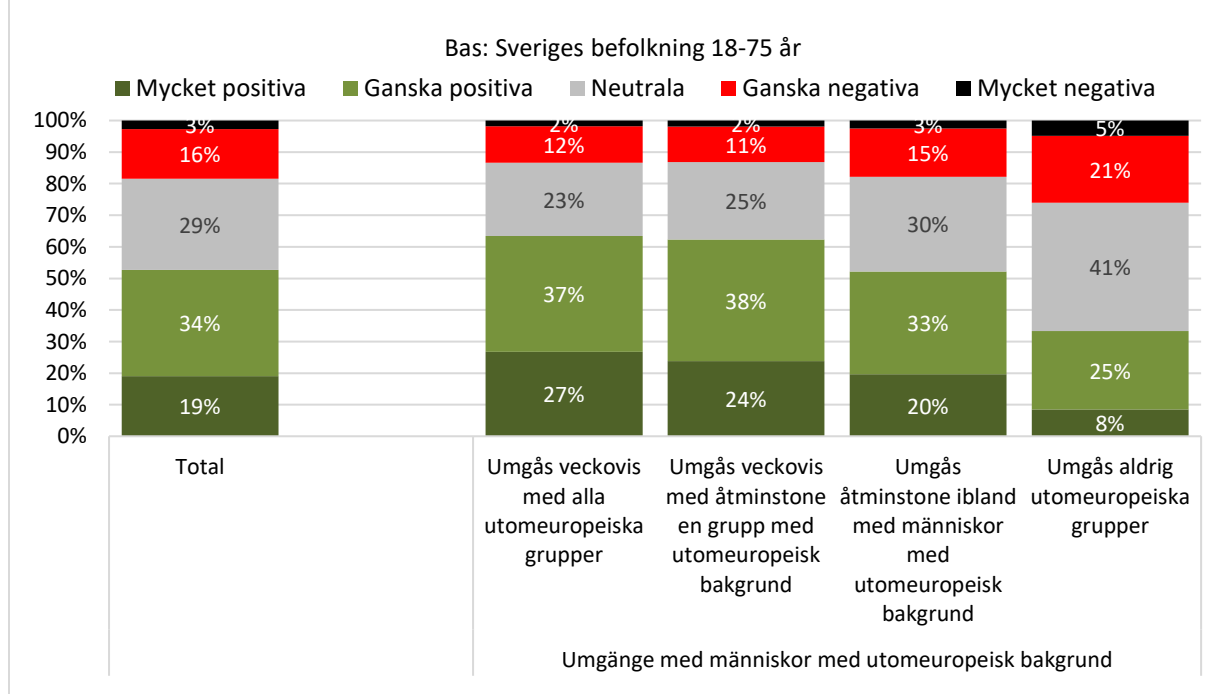

Mer umgänge med utomeuropéer innebär mer positiv till mångfald

Diagrammet nedan visar tydligt att ju oftare svenskar umgås med människor med utomeuropeisk bakgrund desto större andel av dem är positiva till mångfald. Det säger dock inget om det kausala sambandet, dvs om man generellt är mer positiv till mångfald och därmed umgås mer med människor med utomeuropeisk bakgrund, eller om man blir mer positiv till mångfald ju mer man umgås.

Dock verkar det inte spela någon roll om man träffar och umgås åtminstone veckovis med människor från alla världsdelar eller om man bara träffas och umgås med en grupp med utomeuropeisk bakgrund, då 64 respektive 62 procent av dessa grupper är positiva till mångfald. Däremot är man något mindre positiv till mångfald vilket 53 procent uppger, och följer därmed genomsnittet för alla svenskar, om man bara umgås med människor med utomeuropeisk bakgrund ibland, dvs mer sällan än veckovis. Bland de som uppger att de aldrig umgås med människor med utomeuropeisk bakgrund är det bara 33 procent som är positiva.

**Diagram 7.3: Andelar positiva och negativa till mångfald
- brutet på frekvens av umgänge med människor med
utomeuropeisk bakgrund
Baserat på Nya Stora Mångfaldsindex**

Andelen män som är positiva till mångfald ökar

Som tidigare redovisats så är kvinnor mer positiva till mångfald än män, men män har blivit mer positiva till mångfald, medan kvinnorna har blivit något mindre positiva.

Efter de tillfälliga uppgångarna av förbättrade attityder till mångfald 2013 och 2014, så blev män mer negativa efter den stora flyktinginvandringen 2015, i tre mätningar i rad, 2016–2020 med relativt liten andel, 41–42 procent, positiva. Andelen positiva har ökat i år till 46 procent. Det är fortfarande inte en majoritet av männen med andelen positiva i år men tangerar 2014 års andel. Årets resultat betyder också att andelen positiva ligger över genomsnittet, 43 procent, för hela mätperioden för männen. Noterbart är, att det främst är de som är ganska positiva som ökat sedan 2020.

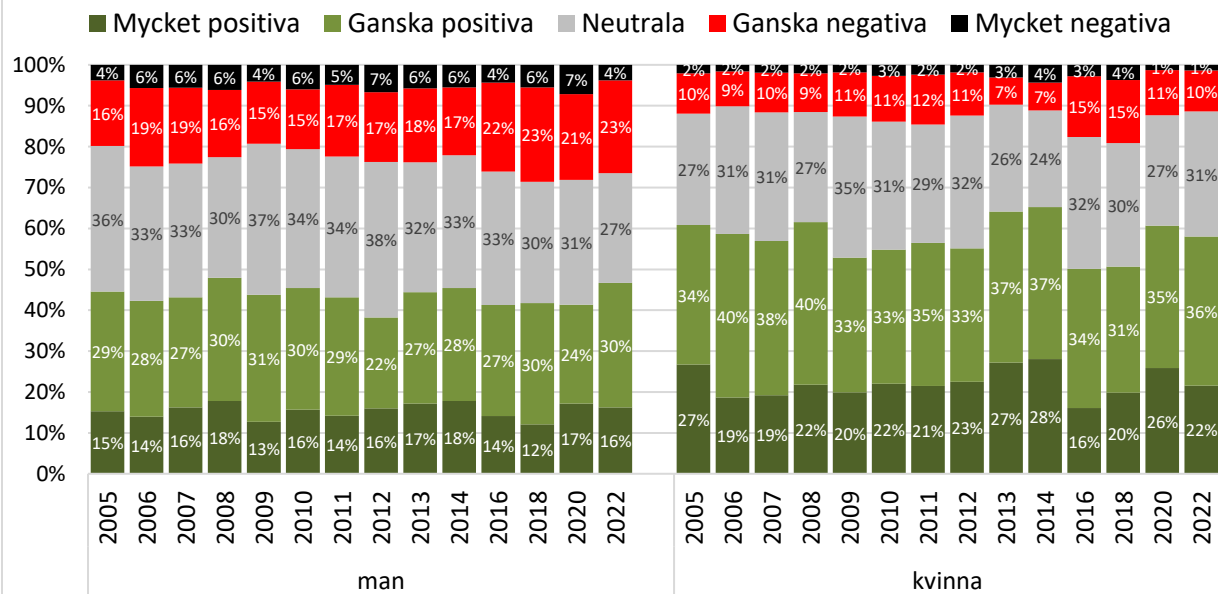
Kvinnorna som också hade betydligt lägre andel positiva, 50–51 procent, efter flyktinginvandringen 2015, fick ett stort uppsving 2020 med hela 61 procent positiva. I år sjunker andelen positiva något, till 58 procent, men ligger fortfarande kvar över sitt genomsnitt på 57 procent för hela mätperioden.

Diagram 7.4: Andelar positiva och negativa till mångfald

- nedbrutet på kön

Baserat på Nya Stora Mångfaldsindex

Bas: Sveriges befolkning 18-75 år

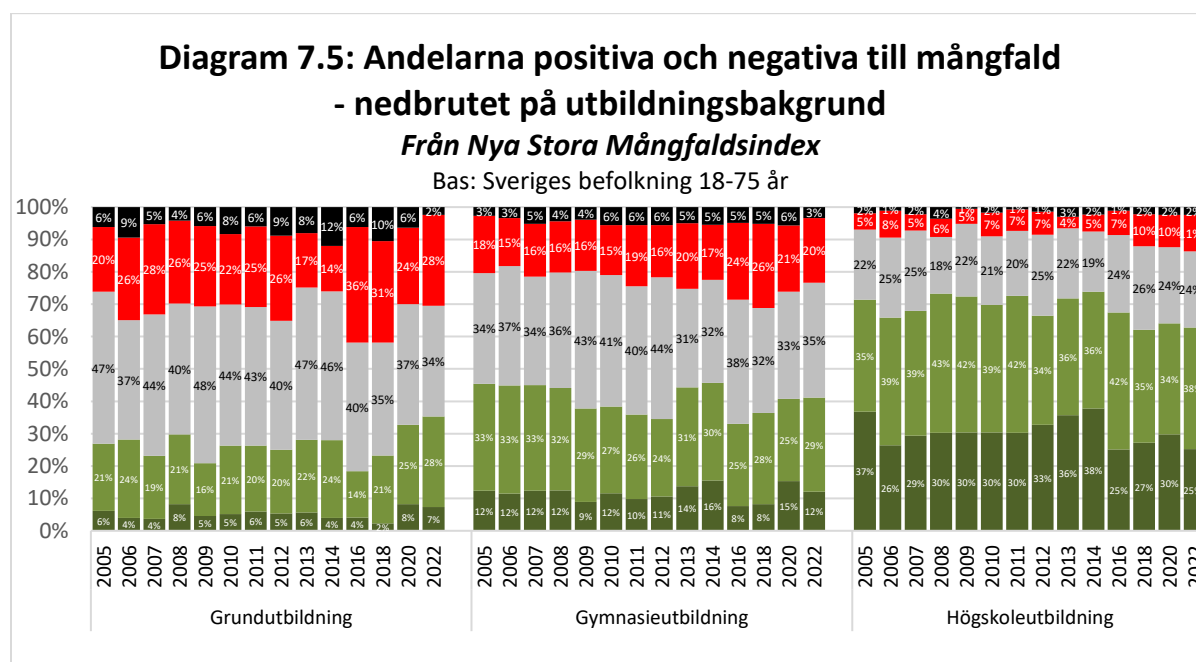

Rekordstor andel positiva till mångfald bland lågutbildade – men akademikers andel minskar

Trenden att de med en grundutbildning, som är minst positiva till mångfald, blivit mer positiva fortsätter. Under tre mätningar i rad har andelen positiva ökat. Från 18 procent 2016 (låg andel direkt efter flyktinginvandringen) till 35 procent 2022, vilket är det högsta uppmätta andelen under Mångfaldsbarometerns mätningar. Dessutom betydligt högre än genomsnittet på 25 procent för hela perioden. Dock når de inte upp till attityderna för övriga utbildningsnivåer.

Även de med gymnasieutbildning uppvisar en positiv trend efter tre mätningar i rad med förbättrade attityder från tidigare låga nivåer. 2016 uppmättes 33 procent positiva till mångfald vilket var lågt i jämförelse med tidigare mätningar men i år har andelen ökat till 41 procent. I en historisk jämförelse så tangerar man därmed genomsnittet, 41 procent, för hela mätperioden. Under åren 2013 och 2014 var attityderna mer positiva, samt under de första mätningarna 2005 till 2008.

Gruppen akademiker skiljer sig från övriga utbildningsnivåer då andelen positiva i stället minskar, visserligen från högre nivåer. Sedan rekordåret 2014 har attityderna försämrats succesivt. 74 procent var positiva 2014, medan endast 63 procent är positiva 2022. Det är fortfarande en majoritet bland akademikerna som är positiva och fortfarande betydligt mer positiva än de med lägre utbildning, men trenden är tydligt nedåtgående. 2022 uppvisar den näst lägsta andelen positiva under hela mätperioden, endast 2018 var andelen en procent lägre, och klart under genomsnittet på 69 procent. Andelen mycket positiva är nu 25 procent i jämförelse med 38 procent rekordåret 2014.

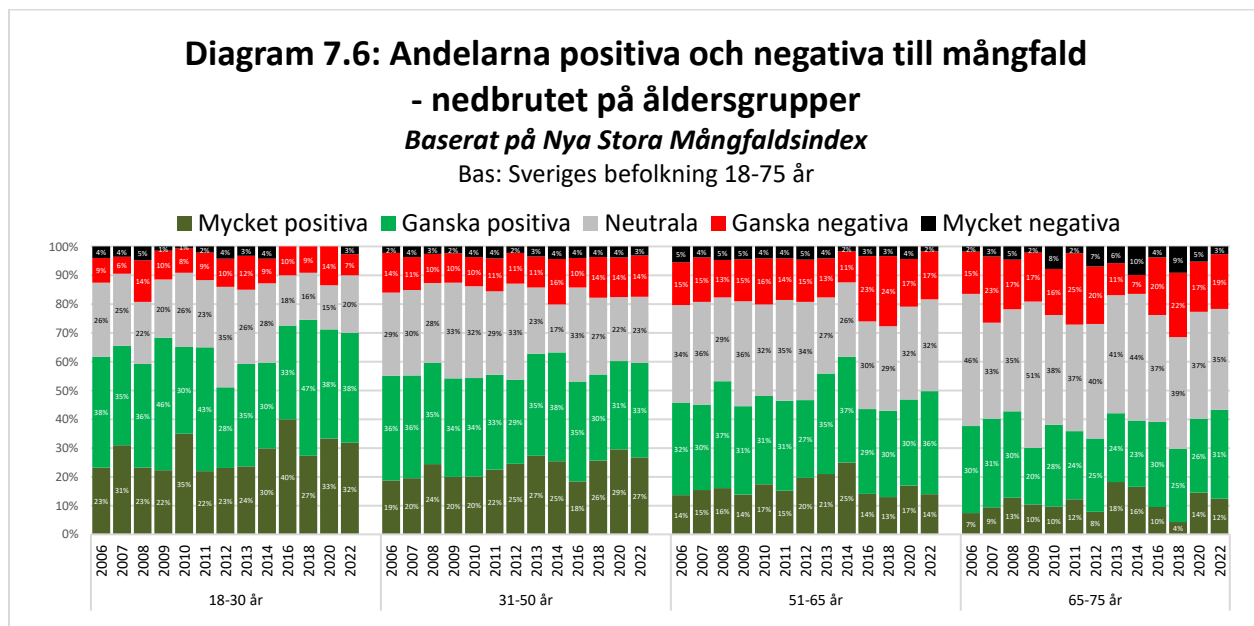
Försämrade attityder till mångfald bland yngre – men förbättrade attityder bland äldre

Ju yngre man är desto mer positiv är man till mångfald, dock har andelen unga (18-30 år) som är positiva till mångfald minskat två mätningar i rad, vilket betyder en negativ trend, dock från högre nivåer. 74 procent var positiva rekordåret 2018, medan andelen positiva 2022 är något lägre, 70 procent. Andelen negativa till mångfald har dock inte ökat. Och andelen positiva ligger fortfarande över genomsnittet, 65 procent, för de ungas attityder under denna mätperiod.

Människor i yngre medelåldern (31–50 år) har marginellt också blivit mer negativa till mångfald. Andelen negativa har inte ökat, men andelen positiva har minskat två procentenheter till 60 procent. Det är ingen negativ trend, utan denna mätning har snarare brutit en uppgående trend sedan den rekordlåga andelen positiva efter flyktinginvandringen 2016. Och 2022 ligger andelen positiva fortfarande över genomsnittet för mätperioden för denna åldersgrupp (58%).

Om andelen positiva blivit färre för de båda yngre åldersgrupperna, har andelen positiva bland de äldre åldersgrupperna i stället ökat. Andelen positiva bland 51–65 åringarna är nu hälften, dvs 50 procent. Det går att utläsa en positiv trend sedan rekordlåga andelen 2018 på 43 procent. Nu ligger andelen positiva återigen över 49 procent, vilket är genomsnittet för denna åldersgrupp under mätperioden.

De senaste två mätningarna har andelen med positiva attityder till mångfald för den äldsta åldersgruppen blivit större, vilket innebär en positiv trend. 43 procent är nu positiva jämfört med endast rekordlåga 29 procent under 2018. Därmed är det andra mätningen i rad som andelen positiva är högre än åldersgruppens genomsnitt på 38 procent. Faktum är att årets positiva andel för denna äldre grupp tangerar 2008 års, den högsta andel som Mångfaldsbarometern har uppmätt.

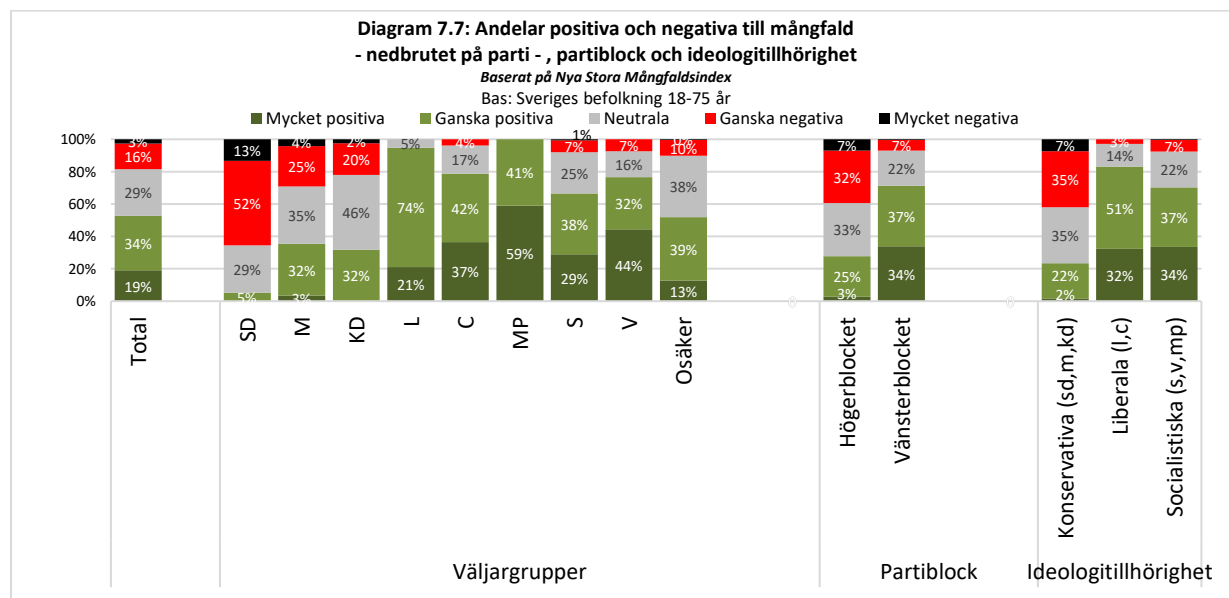

MPs och Vs sympatisörer mest positiva till mångfald tillsammans med liberala väljare

Om man, baserat på Nya Stora Mångfaldindexet, tittar närmare på attityderna till mångfald i samhället bland olika väljargrupper så framgår det tydligt att MP har störst andel positiva. Samtliga av MPs sympatisörer i denna undersökning är positiva till mångfald. En majoritet, 6 av 10 är dessutom mycket positiva. Därefter utmärker sig de liberala väljarna från L och C, med 79 respektive 95 procent positiva. De flesta av de liberala väljarna är dock bara *ganska* positiva. Utifrån ideologisk tillhörighet är också de liberala väljarna de mest positiva till mångfald – 83 procent. Vs sympatisörer har en större andel *mycket* positiva till mångfald än de liberala väljarna, men den totala andelen positiva bland Vs väljare sträcker sig till 76 procent.

Socialdemokraternas väljare är annars den väljargrupp som mest liknar genomsnittet i Sverige, med 67 procent positiva och åtta procent uttalat negativa. Moderaternas och KDs väljargrupper liknar varandra, då 35 respektive 32 procent är positiva, och 29 respektive 22 procent är negativa. Sverigedemokraternas väljare skiljer sig markant från genomsnittet, där är bara fem procent positiva till mångfald (ingen är *mycket* positiv) och så många som 65 procent är negativa till mångfald. Dock är de flesta bara *ganska* negativa till mångfald, men det finns en grupp partisympatisörer på 13 procent som är *mycket* negativa. Noterbart är att de osäkra väljarna fördelas än mer likt genomsnittet för den svenska befolkningen än vad Socialdemokraternas väljare gör. M, KD och de osäkra har även en relativt stor andel neutrala till mångfald.

I en jämförelse mellan de två regeringsalternativens väljargrupper, går det att se att andelen positiva hos högerblocket (SD, KD, M och L) är 28 procent, medan 71 är procent positiva för vänsterblocket (V, S, C och MP). Baserat på ideologi så har de liberala väljarna störst andel positiva till mångfald, större andel positiva än de socialistiska väljarna, 83 mot 71 procent.

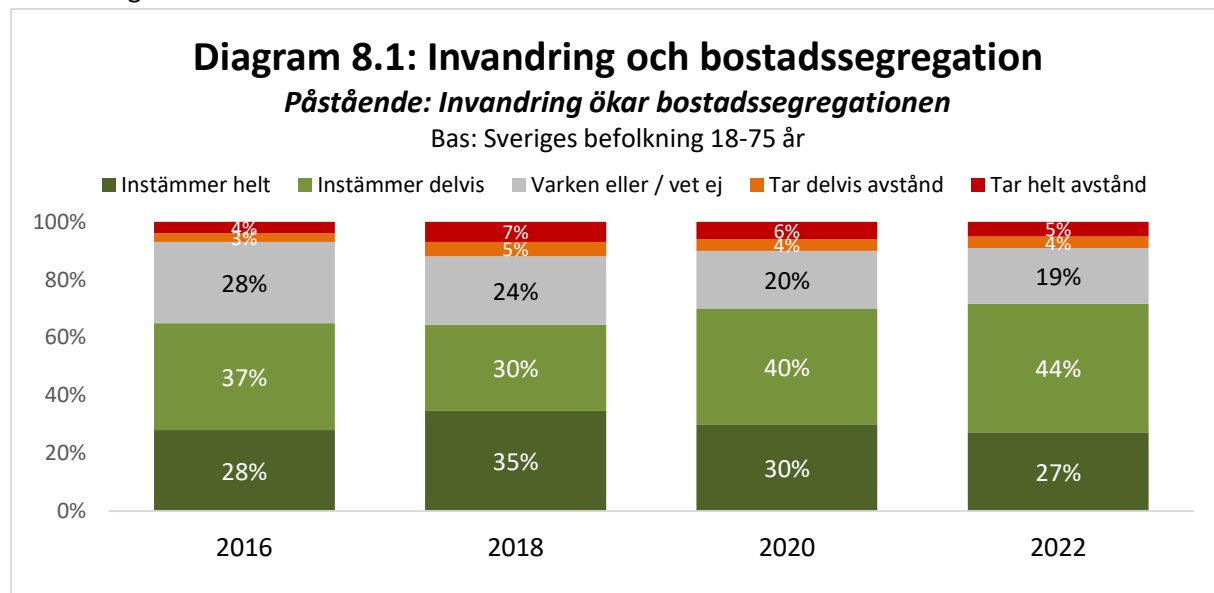
8. Mångfald i bostadsområden

För att bättre förstå svenskarnas attityder till mångfald har attityderna brutits ner till fyra delområden; boende, kultur, arbetsliv och religion. I det första av dessa kapitel avhandlas mångfald ur ett bostadsperspektiv.

Allt fler eniga om att invandring ökar bostadssegregationen

I diskussionerna om bostadssegregation och utanförskap för utrikesfödda kommer frågan upp huruvida invandringen leder till en ökad bostadssegregation. Sedan mätningen 2016 där en klar majoritet, 65 procent, uppgav att de anser att invandring ökar bostadssegregationen, har denna uppfattning hos svenskarna förstärkts. Två år senare, 2018, var andelen 65 procent och år 2020 hade andelen ökat till 70 procent. 2020 tog dessutom endast en av tio avstånd från detta påstående. I år, 2022, har andelen med denna uppfattning stabiliserats kring 70 procent. Det är trots allt en positiv trend från 65 till 71 procent i den senaste mätningen. Det innebär också att attityderna verkar ha stabiliserats till att omfatta omkring 7 av 10 svenskar.

Denna studie kan inte fastställa orsaken till attityderna om bostadssegregation, men hypotetiskt går det att tänka sig att media har haft en inverkan genom att rapportera om de utsatta områdena på ett mindre fördelaktigt sätt.

Allt fler anser att vissa invandrare skapar problem i bostadsområden

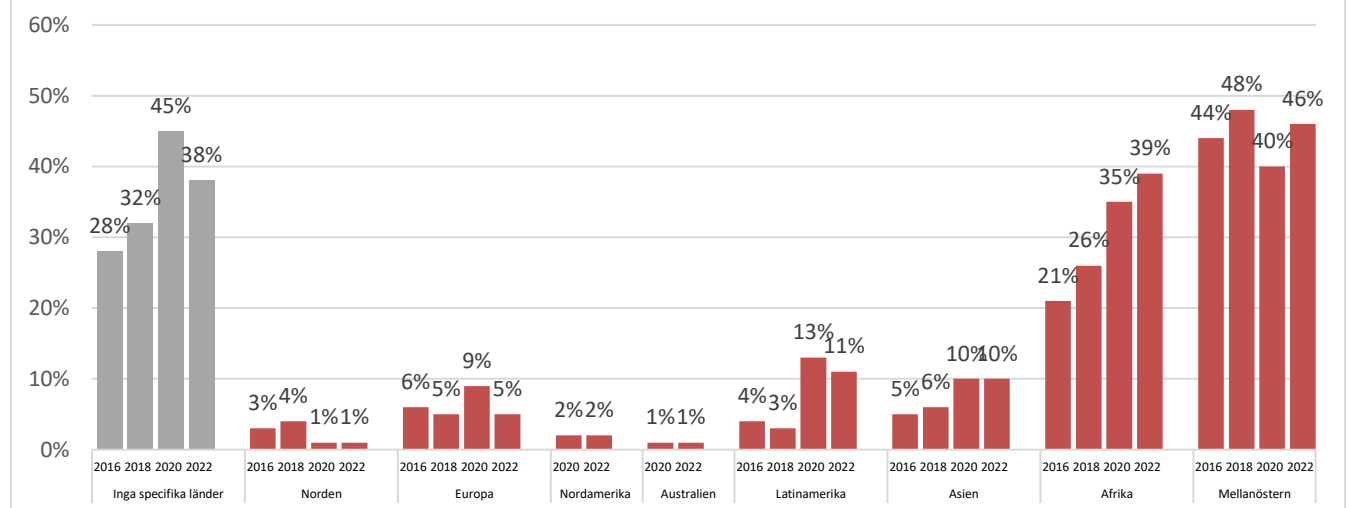
Tidigare ökade andelen svenskar som var av uppfattningen, att bostadsområden som får sociala problem och högre kriminalitet, inte kan kopplas till någon specifik invandrargrupp. Det var en trend mellan 2016 och 2020 som ledde till att nästan hälften (45%) av de boende i Sverige då inte kunde peka ut någon specifik invandrargrupp. År 2022 har andelen som inte kunde peka ut en speciell invandrargrupp ansvarig för dessa problem minskat. Det finns två invandrargrupper som i högre grad blir utpekade i år till skillnad från 2020. Det är de från Afrika respektive Mellanöstern. Andelen som pekar ut den afrikanska invandrargruppen har ökat från år till år. Det är en tydligt stigande trend sedan 2016 då endast 21 procent hade denna uppfattning om gruppen från Afrika. I år uppger 39 procent att ett bostadsområde med människor från Afrika får större sociala problem och högre kriminalitet.

Andelen som anser att områden med människor från Mellanöstern får sociala problem har alltid varit högst. Dock finns det ingen tydlig trend till dessa attityder, andelen som anser detta har legat konstant mellan 40 och 48 procent sedan 2016. En viss nedgång som skedde vid förra mätningen har i år bytts mot en uppgång. Numera anser knappt hälften av svenskarna (46%) att ett bostadsområde med invandrare från länder från Mellanöstern får större sociala problem. I jämförelse med andra invandrargrupper så anser bara en av tio att bostadsområden med människor från övriga Asien, Latinamerika eller övriga Europa får sociala problem. Nästan ingen ser framtida sociala problem eller kriminalitet om människor kommer från Nordamerika, Australien eller övriga Norden.

Diagram 8.2: Bostadsområden som får problem

Påstående: Ett bostadsområde med människor från följande länder får större sociala problem och högre kriminalitet

Bas: Sveriges befolkning 18-75 år

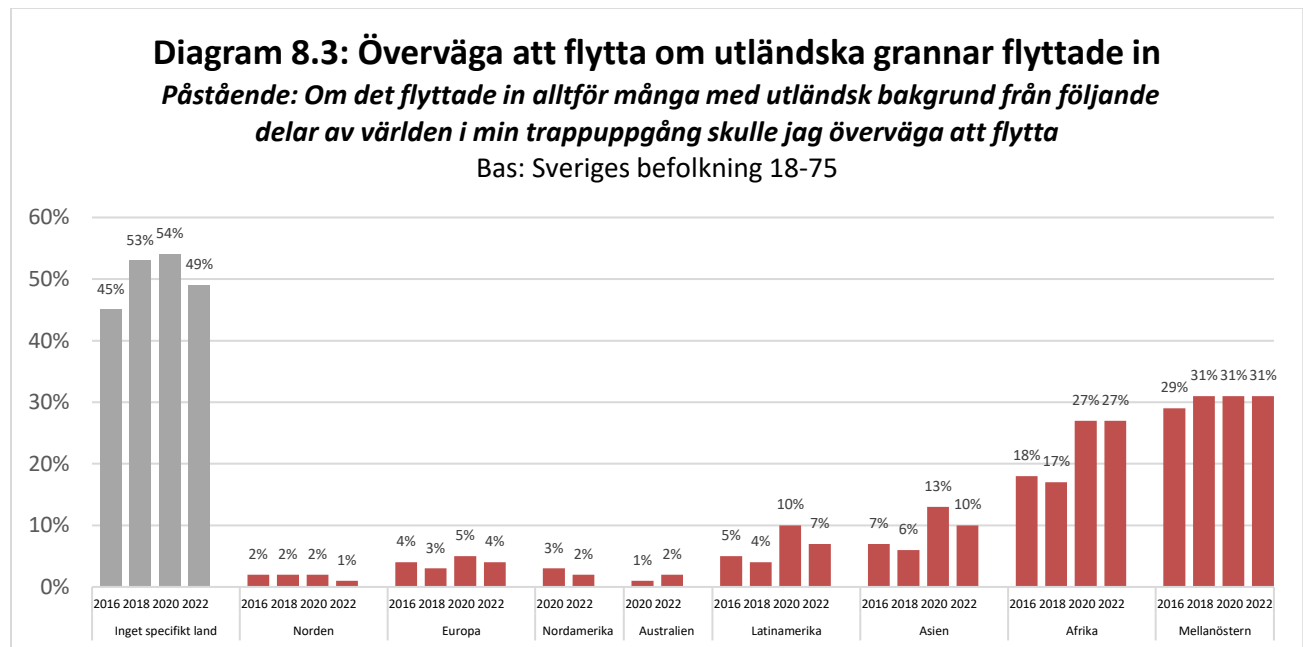

Stabila attityder till grannar med utländsk bakgrund

Är man beredd att flytta om fler med utländsk bakgrund och specifikt från vissa delar av världen flyttar in till ens trappuppgång eller gata? I år är det mindre än hälften av svenskarna (49%) som uppger att de inte kan nämna något speciellt område, som om det flyttade in alltför många med denna bakgrund, skulle få dem att överväga att flytta. Det är en minskning jämfört med åren 2018 och 2020, då andelen uppgick till 53 respektive 54 procent.

Om de nya grannarna skulle vara från Mellanöstern, är det 31 procent som uppger att de skulle överväga att flytta. Motståndet mot denna invandrargrupp är konstant över tid och attityderna har varken förbättrats eller försämrats sedan 2018. Andelen boende i Sverige som är av uppfattningen att för många nya grannar från Afrika skulle bidra att man flyttar försämrades kraftigt 2020, men har i år stabiliserats något till 27 procent. Dock är det en större andel som hellre vill ha afrikanska grannar än grannar från Mellanöstern.

När det gäller nya grannar från övriga Asien och Latinamerika är det ungefär en av tio som uppvisar negativa attityder. Motsvarande siffror för övriga Norden, övriga Europa, Nordamerika eller Australien är mindre än fem procent.

Socioekonomiska faktorer ses som de främsta orsakerna till brottsligheten i utsatta områden

Vilka är orsakerna till brottsligheten i vissa områden enligt de boende i Sverige? För att ta reda på det så testades fyra olika etablerade orsaker som såväl forskare som media belyst. Orsakerna som diskuteras är 1) socioekonomiska orsaker, dvs fattigdom, utanförskap och arbetslöshet, men också att orsaken skulle kunna vara att 2) vissa människor som bor i utsatta områden har någon typ av inlärningsproblem, som orsakats av våld i familjen. Kulturen eller religionen nämns även här som möjliga orsaker till inlärningsproblemen. Men även i att det skulle ske en 3) systematisk social diskriminering från majoritetssamhället mot grupperna som bor i socialt utsatta områden. Ytterligare orsak som diskuteras är att det beror på att det är 4) brist på poliser i dessa områden som gör att skjutningar och narkotikahandel kan ske helt öppet.

Så många som 95 procent av svenskarna anser att det är någon eller några av dessa orsaker som är problemet i utsatta områden. Endast tre procent anser att det inte är någon av de ovanstående orsakerna, medan två procent anser att dessa problem i de utsatta områdena överhuvudtaget inte existerar utan att det handlar om en överanmälan av brott. Många respondenter uppgav flera orsaker till brottsligheten i utanförskapsområdena. I genomsnitt nämns 2,5 orsaker till problemen.

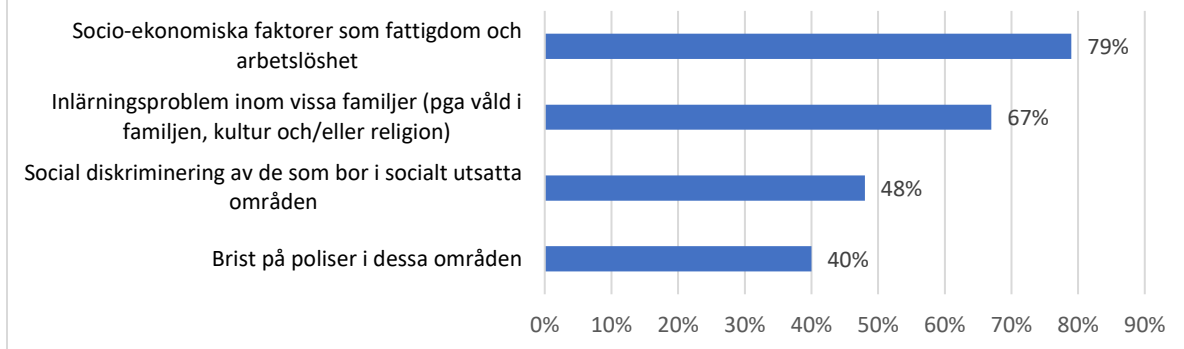
Att det skulle vara 1) fattigdom och arbetslöshet, dvs socioekonomiska aspekter som är en av orsakerna till kriminalitet får stöd av närmare åtta av tio svenskar (79%). Nästan lika många, 67 procent, anser att det skulle finnas 2) inlärningsproblem hos vissa som gör att kriminalitet uppstår i utanförskapsområden. Nästan hälften (48%) uppger 3) social diskriminering som en möjlig orsak. Den orsak som får lägst stöd, men där ändå fyra av tio svenskar som tror en möjlig orsak, är 4) bristen på poliser som bidragande orsak. En faktoranalys (en statistisk metod som används för att beskriva samvariationen mellan två eller fler variabler och istället skapar gemensamma bakomliggande faktorer för de enskilda frågorna eller påståendena) visar att de som svarat socioekonomiska faktorer som orsak, ofta kombinerar denna orsak med social diskriminering från majoritetssamhället som de bidragande orsakerna till kriminalitet. På samma sätt kombineras orsaken att det skulle finnas inlärningsproblem hos vissa boende i utsatta områden med orsaken att det är brist på poliser.

Faktoranalys		
	Faktorer	
	1	2
Socioekonomiska faktorer	0,802	0,046
Social diskriminering	0,815	-0,030
Polisbrist	0,154	0,764
Inlärningsproblem	-0,136	0,782

Diagram 8.4: Orsak till brottslighet i förorter

Fråga: Vilken/-a av dessa alternativ är orsaken till den typ av brottslighet som sker i förorterna idag i Sverige?

Bas: Sveriges befolkning 18-75 år

Skillnader i valet av orsaker bland olika samhällsgrupper

De som anser att det är socioekonomiska orsaker är i större utsträckning kvinnor (83%), högskoleutbildade (84%), svenskfödda med utlandsfödda föräldrar (86%), boende i storstäder och mellanstora städer (82%), höginkomsttagare (83%) respektive arbetande, dvs hel- och deltidsanställda (83 respektive 86%). De väljargrupper som relativt ofta uppger denna orsak är väljare till L (95%), C (91%), MP (86%), S (89%) och V (94%), som alla är överrepresenterade.

Liknande överrepresentation finns gällande social diskriminering som orsak, kvinnor (55%), yngre åldersgrupper 18–30 år (58%) och 31-50 år (54%), och högskoleutbildade (51%). Intressant är att svenskfödda med utländska föräldrar (72%) uppger denna orsak i större utsträckning än genomsnittet. Det finns dessutom en relativt stor andel som är boende i en mellanstor stad (54%), medelinkomsttagare (54%) och framför allt studenter (64%), som uppger denna orsak. Även denna orsak får starkare stöd av väljargrupper från partier som; C (64%), MP (86%), S (61%) och V (68%).

De samhällsgrupper som istället är överrepresenterade med att tycka att det finns inlärningsproblem hos vissa familjer i dessa områden är främst; män (69%), de äldre åldersgrupperna 51-65 år (71%) och 65-75 år (70%), samt de med grundskoleutbildning (73%) eller gymnasieutbildning (71%). Intressant är att utlandsfödda med utländska föräldrar är överrepresenterade i att uppge denna orsak (74%), så också egna företagare (74%). De väljargrupper som uppger dessa inlärningsproblem skiljer sig från de väljargrupper som uppgav socioekonomiska orsaker eller social diskriminering. Denna orsak är överrepresenterad bland väljargrupper från SD (82%), M (81%) och KD (78%), men också inom gruppen som uppger att man aldrig umgås med utomeuropeiska invandrare (78%).

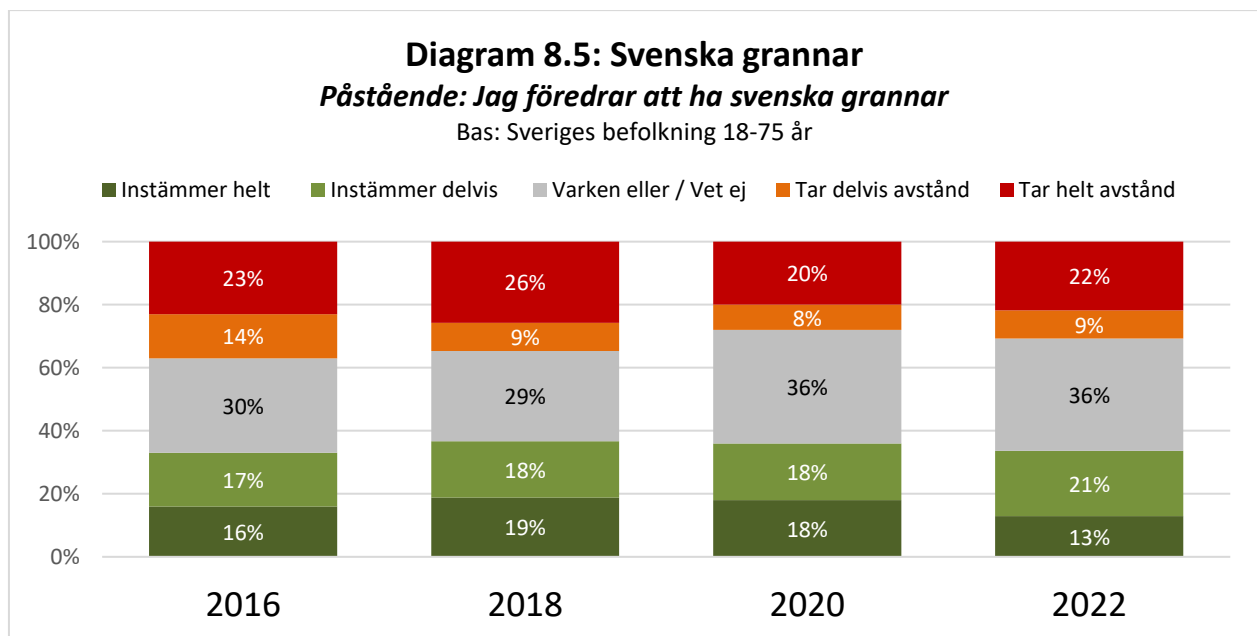
När det gäller polisbrist som orsak till dessa samhällsproblem är denna orsak främst utbredd bland följande samhällsgrupper; boende i mindre samhällen/landsbygd (45%), egna företagare (49%), sjukskrivna/förtidspensionerade/ arbetssökande (55%), samt de som skulle rösta på KD (68%), SD (52%), L (47%) eller M (45%). De som aldrig umgås med människor med utomeuropeisk bakgrund uppger också denna orsak relativt ofta (46%) jämfört med genomsnittet.

Något förbättrade attityder till att inte bara ha svenska grannar

Det är lätt tro att lika många svenskar föredrar att bo bland andra svenskar som storleken på andelen som anser att områden med invandrare från vissa länder får större sociala problem, och att man skulle flytta om det flyttade in människor med viss utländsk bakgrund. Det är dock färre som föredrar att bara ha svenska grannar. De senaste fyra mätningarna har påståendet om att man föredrar att ha svenskar grannar fått stöd av drygt var tredje boende i Sverige. Det finns ingen trend här utan andelen ligger konstant mellan 33 och 36 procent. Det är dessutom intressant att bara en av fem helt tar avstånd från detta påstående, vilket visar på att man är angelägen om vilka man har som sina grannar.

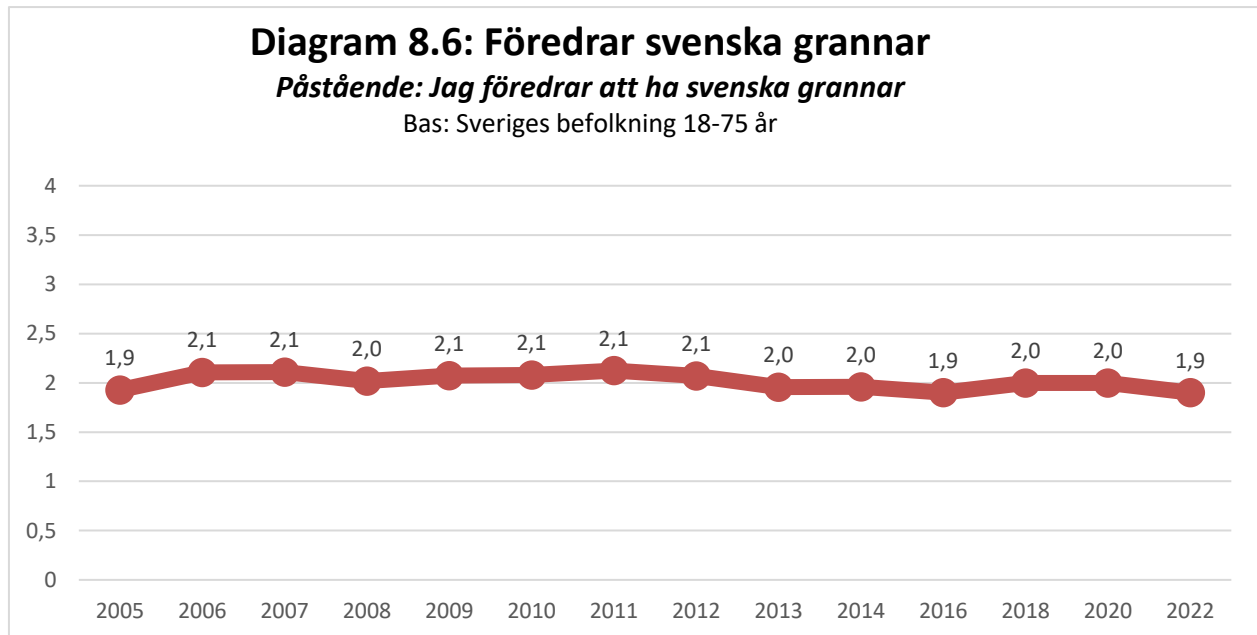
Åtta av tio av SDs väljare föredrar svenska grannar

En klar majoritet av SDs (79%) väljare instämmer helt eller delvis i att man föredrar svenska grannar. Det finns ingen majoritet bland de övriga högerpartiernas väljare i att ha denna åsikt (M 45%, KD 45%, L 22%). Bland vänsterblockets väljare är man betydligt mer positiv till att ha grannar med utländsk bakgrund, då bara en eller två av tio uppger att man föredrar svenska grannar (S 23%, C 19%, V 14% och MP 10%)

Stabila attityder över tid till att föredra att ha svenska grannar

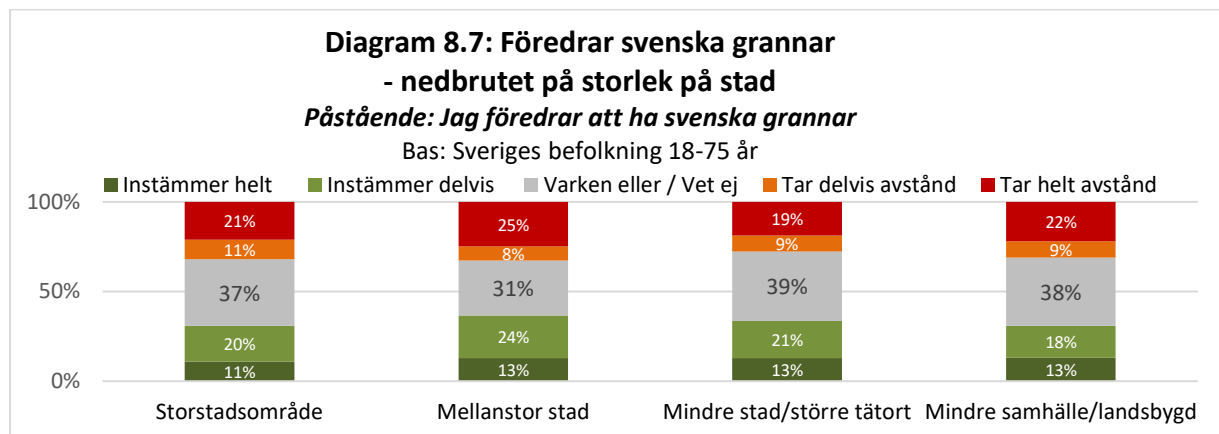
Den långsiktiga trenden visar att denna åsikt legat stabilt över tid sedan 2005 mellan indextalen 1,9 och 2,1 vilket innebär att det inte skedde någon åsiktsförändring i samband med flyktingvågen 2015. Värdet på 1,9 för 2022 innebär dock att attityderna är relativt positiva i ett historiskt perspektiv då 1,9 endast uppmätts vid två tidigare mätillfällen, 2004 och 2016.

I mellanstora svenska städer föredrar man svenska grannar i högre grad

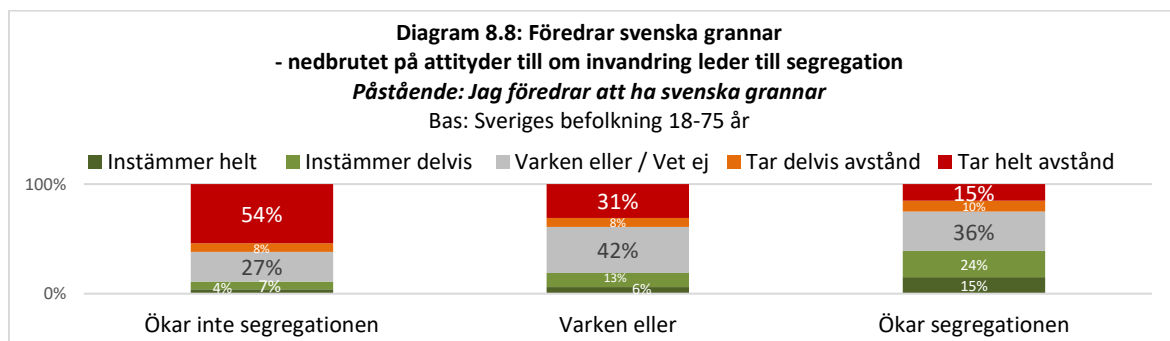
Som Mångfaldsbarometern tidigare visat så anser män oftare än kvinnor att de föredrar svenska grannar. Denna attityd har förbättrats något i år för båda könen. Detsamma gäller utbildningsbakgrund, där universitetsutbildade i mindre grad föredrar svenska grannar, än de med lägre utbildning. Även ålder spelar in, ju äldre man är desto oftare föredrar man att ha svenska grannar. 2022 har i princip samtliga dessa grupper fått något förbättrade attityder.

Detta år är det även intressant att lyfta andra aspekter i denna fråga. Som diagrammet nedan visar finns det inte någon korrelation mellan storlek på stad och om man föredrar svenska grannar eller inte, då 31 procent av de boende i storstadsområden, precis som de boende i glesbygd, anser detta. Det är snarare de i mellanstor stad som främst föredrar svenska grannar, nämligen 37 procent.

De som uppger att invandring leder till segregation föredrar att ha etniska svenskar som grannar

En annan intressant aspekt att titta närmare på är att svenskar tycker att invandring leder till ökad segregation, men de är inte själva beredda att bidra till att motverka detta genom att bo med människor med utländsk bakgrund. Diagrammet nedan visar att de som anser att invandring ökar segregationen i högre grad också föredrar svenska grannar (39%). Man ser problemet men man är inte beredd att bidra till att lösa det genom att själv bo med grannar med utländsk bakgrund. Det är snarare de som inte anser att invandring ökar segregationen som i mindre grad föredrar svenska grannar och kan tänka sig att bo med grannar med utländsk bakgrund.

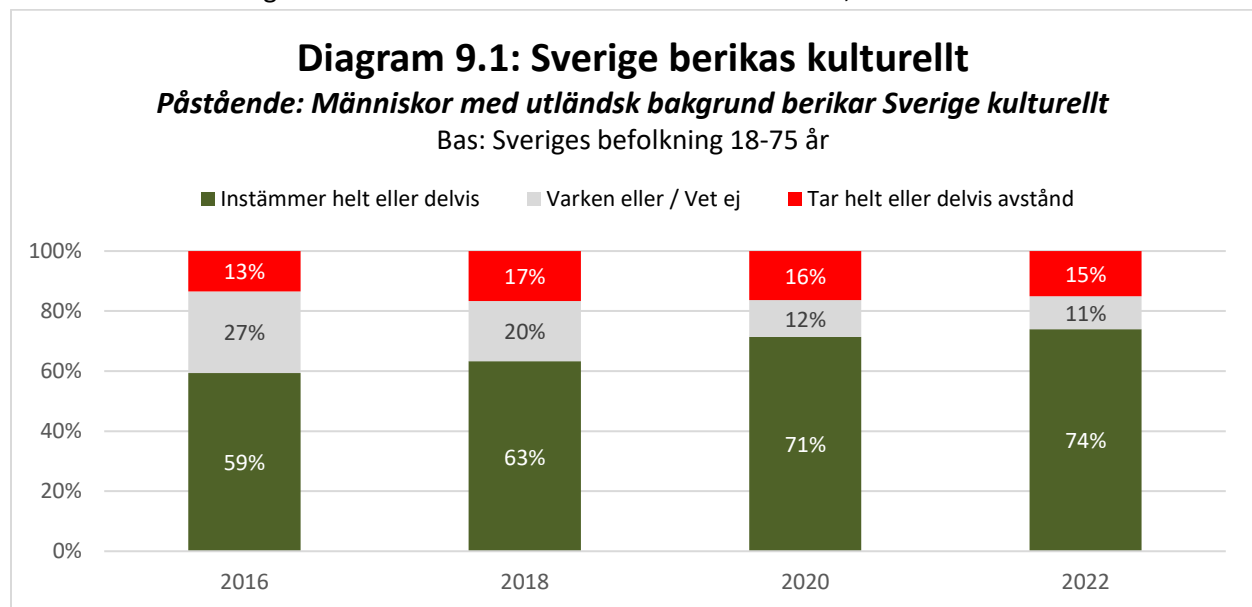
9. Mångfald och svensk kultur

I detta kapitel kommer attityder till mångfald att analyseras ur ett kulturperspektiv.

Tydlig trend att människor med utländsk bakgrund berikar Sverige kulturellt

En klar majoritet av svenskarna anser att människor med utländsk bakgrund berikar Sverige kulturellt. Senaste mätningen visar att 74 procent instämmer helt eller delvis med detta påstående, medan 15 procent tar avstånd. Sedan 2016, då bara 59 procent instämde i detta påstående, kan man se en tydlig positiv trend med stigande resultat tre mätningar i rad. Det är dock inte de som tar avstånd från detta påstående som minskar, utan de som tidigare inte tog ställning i frågan alls.

Detta stärker också bilden av en positiv syn bland svenskar om andra kulturer eftersom det tidigare redovisade påståendet i inledningen av denna rapport att "samhället bör skapa möjligheter för invandrare att bevara sina kulturella traditioner" och "det är bra om människor med utländsk bakgrund som kommit till Sverige behåller sitt modersmål och lär sina barn det", får stöd av sex av tio svenskar.

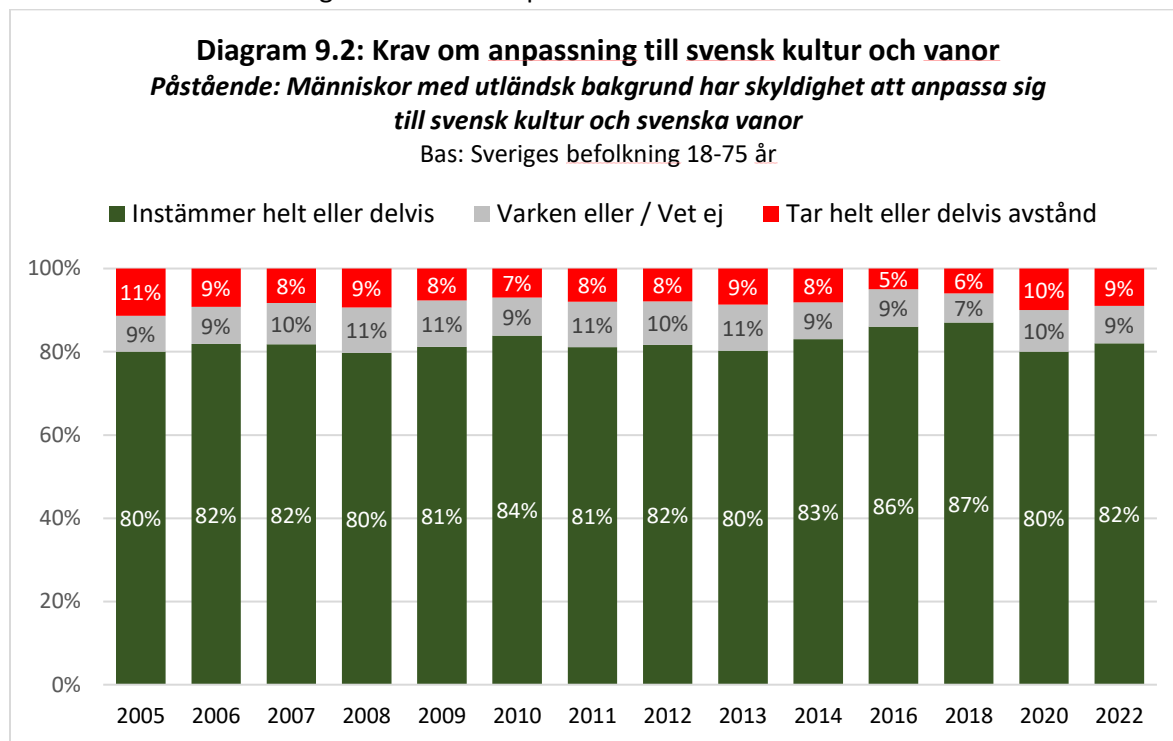

Det är framför allt kvinnor som anser ovanstående (79% mot 68% för män) och de högskoleutbildade (81%). Studeras de olika väljargrupperna närmare är det tydligt att väljare med sympatier för; L (100%), C (92%), MP (100%), S (88%) och V (90%) i stor utsträckning håller med om detta. Även en majoritet av väljarna till M (64%) och KD (56%) håller med. Bland SDs väljare är det dock bara 32 procent som tycker att människor med utländsk bakgrund berikar Sverige kulturellt. De osäkra väljarna följer genomsnittet.

Fortsatt starkt krav på anpassning för människor med utländsk bakgrund

Sedan Mångfaldsbarometern startade 2005 har den svenska befolkningen haft en mycket tydlig åsikt om att människor som kommer från andra länder måste anpassa sig till svenska vanor. Detta trots att en stor andel anser att människor med utländsk bakgrund berikar Sverige kulturellt. Detta kan tolkas som att svenskarna är positiva till att utländsk kultur adderas till den redan rådande svenska kulturen, men att invandrare för att bo i Sverige måste anpassa sig till de vanor och värderingar som finns i landet.

En mycket stor majoritet, åtta av tio, anser sedan 2005 att människor med utländsk bakgrund har en skyldighet att anpassa sig till svenska vanor. Årets resultat på 82 procent har fortfarande ett starkt stöd för detta påstående och tangerar ett genomsnitt för denna mätperiod. Kraven på anpassning låg högst under åren 2016 och 2018 då nästan nio av tio, efter flyktingvågen 2015, var av denna åsikt. Andelen med denna åsikt minskade sedan något 2020. Sedan 2016 har påståendet förändrats något, då även ordet "svensk kultur" togs med, men andelen svenskar som har dessa krav på invandrare att anpassa sig när man kommer till Sverige verkar inte ha påverkats.

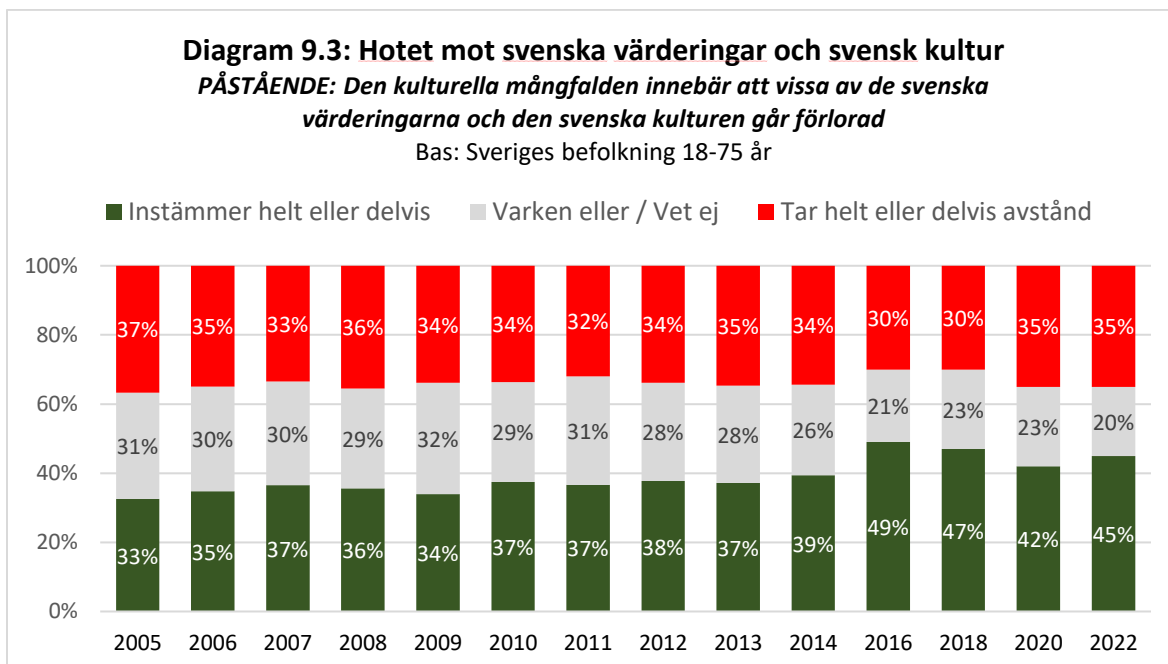

Fortfarande anser nästan hälften att den kulturella mångfalden hotar svenska vanor

En majoritet av svenskarna anser att människor med utländsk bakgrund berikar Sverige, men samtidigt finns det ett tydligt krav på att människor som söker sig till Sverige måste anpassa sig till svenska vanor och svensk kultur. Vissa går ännu längre genom att påstå att den kulturella mångfalden leder till att vissa av de svenska värderingarna och svensk kultur går förlorad. Nästan hälften av svenskarna (45%) upplever detta.

Det innebär att svenskar inte bara anser att Sverige berikas med utländsk kultur, utan också att en grupp anser att Sverige samtidigt förlorar vissa av de svenska värderingarna och svensk kultur. Det är en tydlig ökning sedan 2020, men ingen trend sedan 2018 och tidigare. Och årets andel når inte upp till rekordåret 2016 då nästan hälften, 49 procent, var av denna uppfattning.

Det bör noteras att från och med 2016 så gjorde en ny formulering för detta påstående som kan vara en bidragande orsak till den stora ökningen. Sedan dess ingår även "svensk kultur" i påståendet, jämfört med den tidigare formuleringen med endast "svenska värderingar".

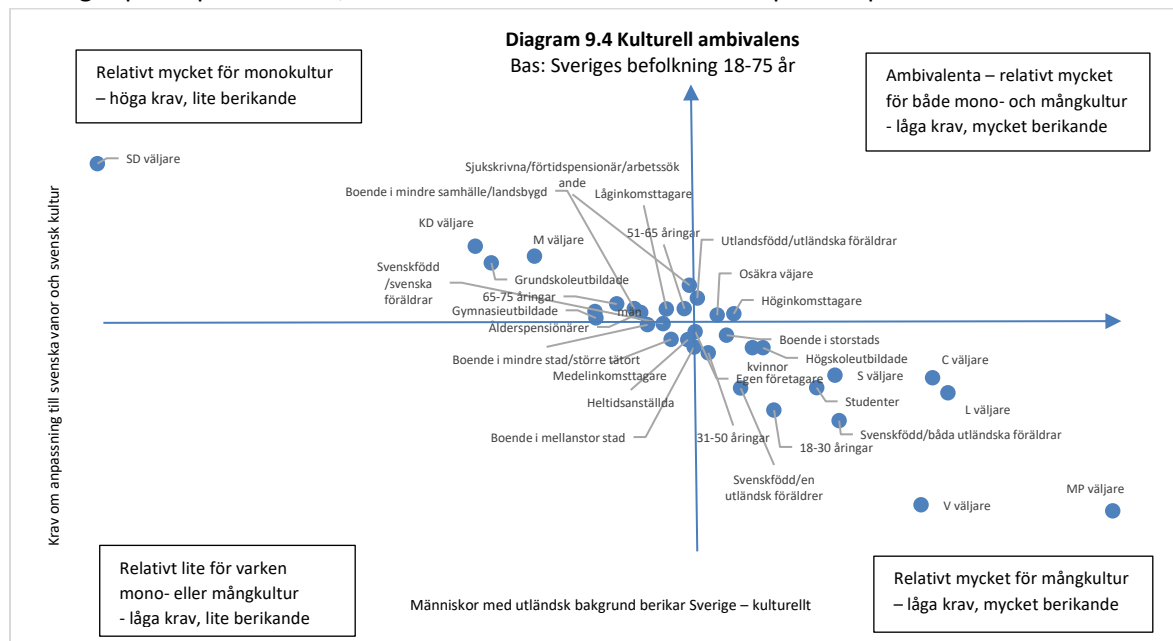

Främst Sverigedemokraternas väljare känner ett hot mot svenska värderingar och vanor

Det är framförallt SDs väljare som känner hotet mot svenska värderingar och svensk kultur. Nästan nio av tio (88%) instämde med påståendet 2020 och 2022 är det, 89 procent. Bland Moderaternas väljare uppger 63 procent att de svenska värderingarna och den svenska kulturen är hotade medan 53 procent av KDs väljare är av samma åsikt. Detta hot upplevs inte alls av väljare från de övriga partierna då bara tre av tio av Socialdemokraternas väljare uppger detta, och ännu färre bland de övriga partiernas sympatisörer. Bland MP:s väljare är det endast 14 procent som instämmer påståendet, och då bara delvis.

Kulturell ambivalens bland de osäkra väljarna

För att tydligare åskådliggöra denna ambivalens hos svenskarna, att å ena sidan anse att människor med utländsk bakgrund berikar Sverige och å andra sidan ställa krav på att människor som kommer hit för att bosätta sig i landet måste anpassa sig till svenska värderingar och svensk kultur, har olika samhällsgrupper plottas i ett diagram där graden av krav på anpassning till svensk kultur återfinns på y-axeln, och graden av människor med utländsk kultur som berikar Sverige på x-axeln. Ju längre uppåt och till höger på respektive axel, desto mer instämmer man med respektive påstående.

Diagrammet ovan visar att SDs väljare är relativt sett mer för en svensk monokultur tillsammans med, om än i lägre utsträckning; KDs väljare, Ms väljare, egna företagare, grundskole- och gymnasieutbildade, äldre åldersgrupper, ålderspensionärer, låginkomsttagare och sjukskrivna/förtidspensionerade /arbetslösa. Dessa grupper ställer höga krav på anpassning och anser i lägre grad att utländsk kultur berikar Sverige. De samhällsgrupper som relativt oftare är för mångkultur, dvs ställer lägre krav på anpassning och ser att utländsk kultur berikar Sverige i högre grad är; väljare från MP, V, L, C och S, svenskfödda med en eller två utlandsfödda föräldrar, högskoleutbildade, kvinnor, boende i storstad, studenter samt båda de yngre åldersgrupperna, dvs 18-30 år och 31-50 år. De samhällsgrupper som tolkas som kulturellt ambivalenta eftersom de relativt ofta anser att utländsk kultur är berikande, men samtidigt ställer relativt höga krav på anpassning till svenska förhållanden, är de utlandsfödda med utländska föräldrar, höginkomsttagare och de osäkra väljarna. Det finns även de som relativt sett ställer lägre krav på anpassning och som inte heller ser en kulturell vinning från människor med utländsk bakgrund. Dessa grupper är vad man skulle kunna benämna "medelsvensson", dvs heltidsarbetande, medelinkomsttagare och boende i mellanstor eller mindre stad. Många grupper hamnar i mitten vilket innebär att man är för en lagom anpassning och tycker att kulturer är lagom berikande.

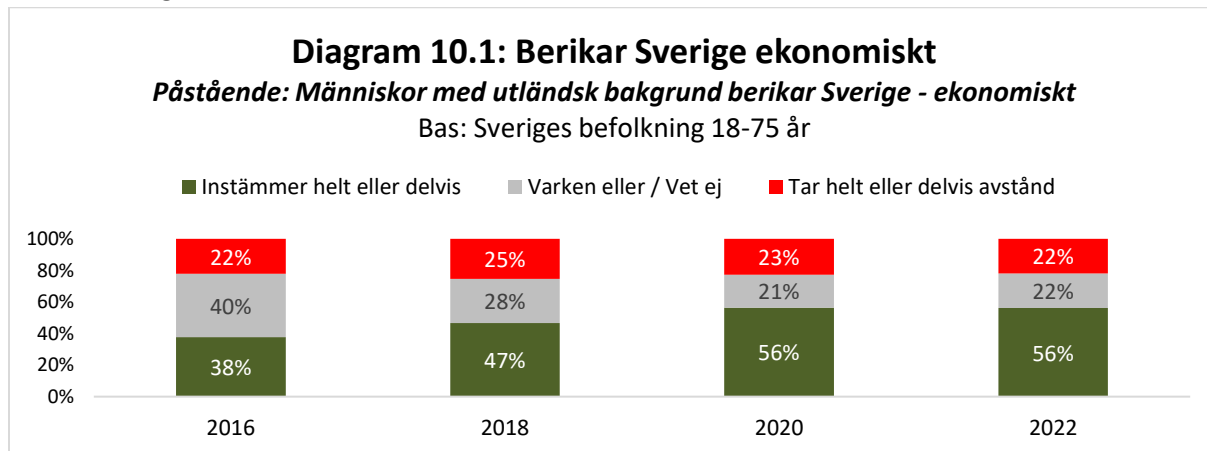
10. Attityder till mångfald i arbetslivet och till ekonomin

I detta kapitel kommer attityder till mångfald ses utifrån ekonomi och arbetsliv.

Fortsatt majoritet anser att invandrare berikar Sverige ekonomiskt

Det finns en debatt i Sverige på makronivå om huruvida människor med utländsk bakgrund klarar av att försörja sig själva och att det dröjer flera år innan de blir självförsörjande. Vissa utrikesfödda kommer sent eller aldrig att bli självförsörjande eftersom det kan vara svårt att komma in på arbetsmarknaden. Det existerar inte bara kompetens- och språkbarriärer från den arbetssökandes sida, det kan även förekomma diskriminering från arbetsgivarens sida.

En klar majoritet av svenskarna (56%) anser i årets mätning, att människor med utländsk bakgrund berikar Sverige ekonomiskt. År 2020 kunde en tydlig stigande trend noteras från 2016 då endast 38 procent instämde med detta påstående. Årets resultat innebär således att attityderna nu planat ut, men att det fortsatt är en majoritet av svenskarna som håller med om detta. Andelen som tar helt eller delvis avstånd till påståendet är konstant över tid, mellan 22 och 25 procent. Det är snarare de som varit osäkra eller inte kunna ta ställning som nu blivit mer positiva till att människor med utländsk bakgrund berikar Sverige ekonomiskt.

Stor skillnad i attityder bland väljargrupperna

Det finns en stor skillnad bland de olika väljargrupperna i hur man ser på om människor med utländsk bakgrund berikar Sverige ekonomiskt. Det är en attitydskillnad som återfinns i de flesta påståenden eller frågor gällande människor med utländsk bakgrund i Sverige. Så många som 94 procent av MPs väljare instämmer med detta påstående. En klar majoritet, fler än sju av tio, bland väljarna för L, C, S och V instämmer också. Bland Ms och KDs väljarna är det inte en majoritet som anser detta, då endast 38 respektive 49 procent instämmer helt eller delvis. SDs väljare har tydligt skilda åsikter även i denna ekonomiska fråga, då endast 14 procent anser att människor med utländsk bakgrund berikar Sverige ekonomiskt. Man anser således av invandrare snarare är tärande än närande. Denna väljargrupp är således inte ens positiv till människor med utländsk bakgrund ur ett ekonomiskt perspektiv.

De positiva attityderna till mångfald och arbetsliv fortsätter att stiga

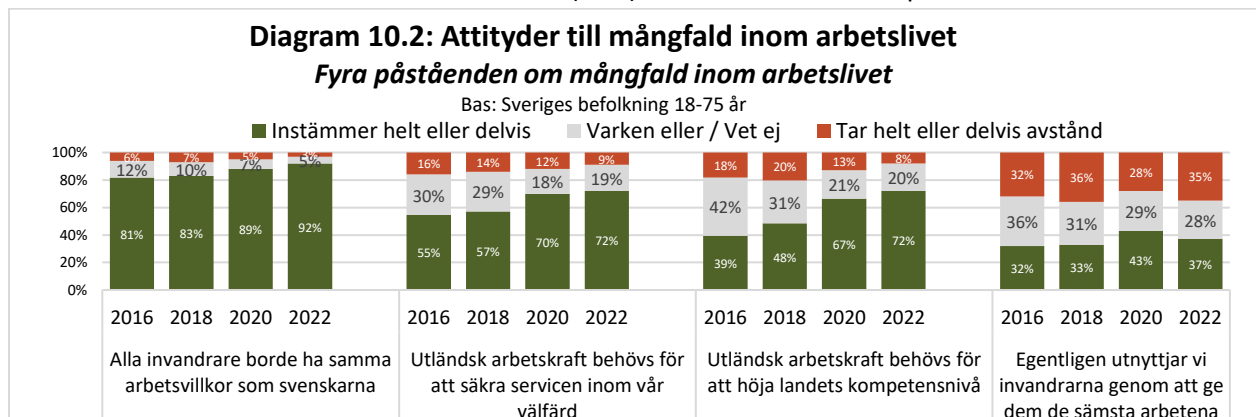
Denna relativt positiva inställning till att människor med utländsk bakgrund berikar Sverige, och som dessutom har förbättrats sedan 2016, går att finna även i flera andra frågeställningar. Frågeställningarna handlar om människor med utländsk bakgrunds rätt till lika villkor på arbetsmarknaden, att utländsk arbetskraft behövs för att upprätthålla den svenska välfärden samt att höja landets kompetensnivå i förhållande till omvärlden. En annan dimension är att mäta svenskarnas tankar om man anser att Sverige utnyttjar utländsk arbetskraft och om att människor med utländsk bakgrund blir tvungna att ta arbeten som svenskarna inte vill ha.

Det verkar finnas ett rättspatos bland svenskarna att alla skall vara lika på arbetsmarknaden, dvs att man skall ha samma lönevillkor oavsett bakgrund. Så stor andel som 92 procent instämmer i detta. Och trenden är stigande och uppvisar en positiv trend sedan 2016 med stigande andelar tre mätningar i rad. Noterbart är att det är framför allt höginkomsttagare som anser detta, 95 procent.

Fler och fler av svenskarna blir också mer övertygade om att människor från andra länder behövs för att säkra servicen inom vård och omsorg. Så stor andel som 72 procent instämmer helt eller delvis i påståendet. Även här en går det att se en tydlig positiv trend sedan 2016 med stigande andelar tre mätningar efter varandra. Det är framförallt den äldsta åldersgruppen (65-75 år) (77 %), ålderspensionärer (80%) och svenskfödda med utländska föräldrar (79%) som är av denna uppfattning.

Denna positiva trend går också att utläsa när det gäller hur stor andel som anser att utländsk arbetskraft behövs för att höja landets kompetensnivå. Så många som 72 procent instämmer, och denna attityd har stigit kraftigt sedan 2016 då siffran bara var 39 procent. Det är framför allt högskoleutbildade (76%), höginkomsttagare (78%), svenskfödda med utländska föräldrar (79%) och egna företagare (79%) som instämmer med detta påstående om att höja landets kompetensnivå.

Det finns också en grupp i samhället, ungefär var tredje svensk, som känner empati för och anser att svenskarna egentligen utnyttjar människor med utländsk bakgrund genom att ge dem de sämsta arbetena. Angående denna attityd har det konstaterats en positiv trend mellan 2016 och 2020, men den har nu minskat något till 37 procent. Det är framför allt låginkomsttagare och ålderspensionärer (46%) samt svenskfödda med utlandsfödda föräldrar (52%) som håller med detta påstående.

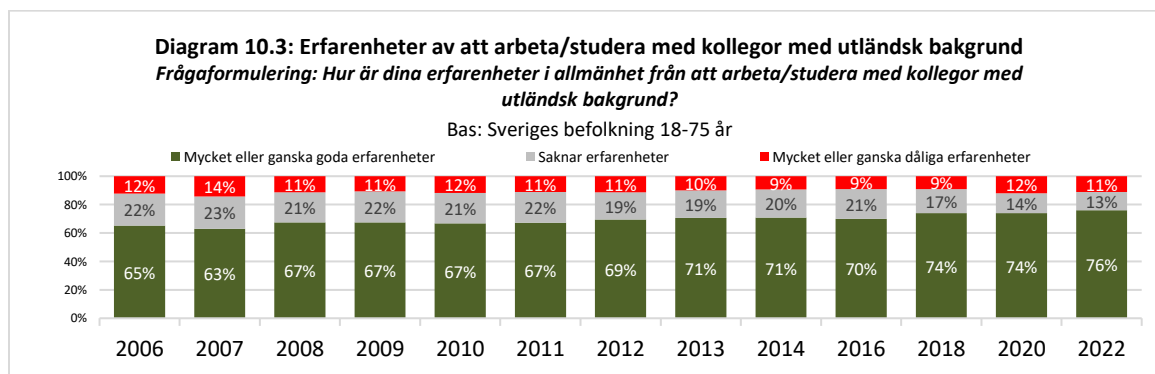

Rekordmånga med positiva erfarenheter av människor med utländsk bakgrund från arbetslivet

Andelen svenskar som i årets mätning 2022 uppger att man har ganska eller mycket goda erfarenheter av människor med utländsk bakgrund från arbets- eller studentlivet, uppgår till rekordhöga 76 procent. Det är det högsta uppmätta andelen sedan Mångfaldsbarometern började år 2005. Det är en svagt stigande positiv trend sedan starten 2005 då 65 procent uppgav att man hade positiva erfarenheter, och därmed klart över genomsnittet för hela mätperioden som ligger på 69 procent. Noterbart är också att andelen negativa har legat konstant mellan 9 och 12 procent sedan år 2008. Det finns därmed inga tendenser till att denna grupp skulle minska. Det är snarare gruppen som tidigare saknat erfarenheter som nu tagit ställning och anser sig ha övervägande positiva erfarenheter. Denna positiva attityd till människor med utländsk bakgrund på arbetsmarknaden och den svenska ekonomin på makronivå, avspeglar sig också på mikronivå, dvs när svenskar själva möter människor med utländsk bakgrund på arbetsplatsen eller under sin utbildning.

Studerar man olika relevanta samhällsgrupper lite närmare går det att finna att människor som själva är födda utomlands med utlandsfödda föräldrar har bäst erfarenhet av andra människor med utländsk bakgrund på arbetsplatsen eller inom studierna. Hela 92 procent har goda erfarenheter, att jämföra med svenskfödda med svenskfödda föräldrar där siffran är 73 procent, dvs något lägre än genomsnittet. Vidare anser höginkomsttagare att man i större utsträckning har goda erfarenheter (84%) jämfört med låginkomsttagare (63%). Egna företagare följer genomsnittet, men studenter och heltidsanställda uppger i högre grad att man har goda erfarenheter, 88 respektive 83 procent. Det är framför allt sjukskrivna/förtidspensionerad/arbetslösa som uppger att man har negativa erfarenheter, 25 procent i den gruppen uppger detta.

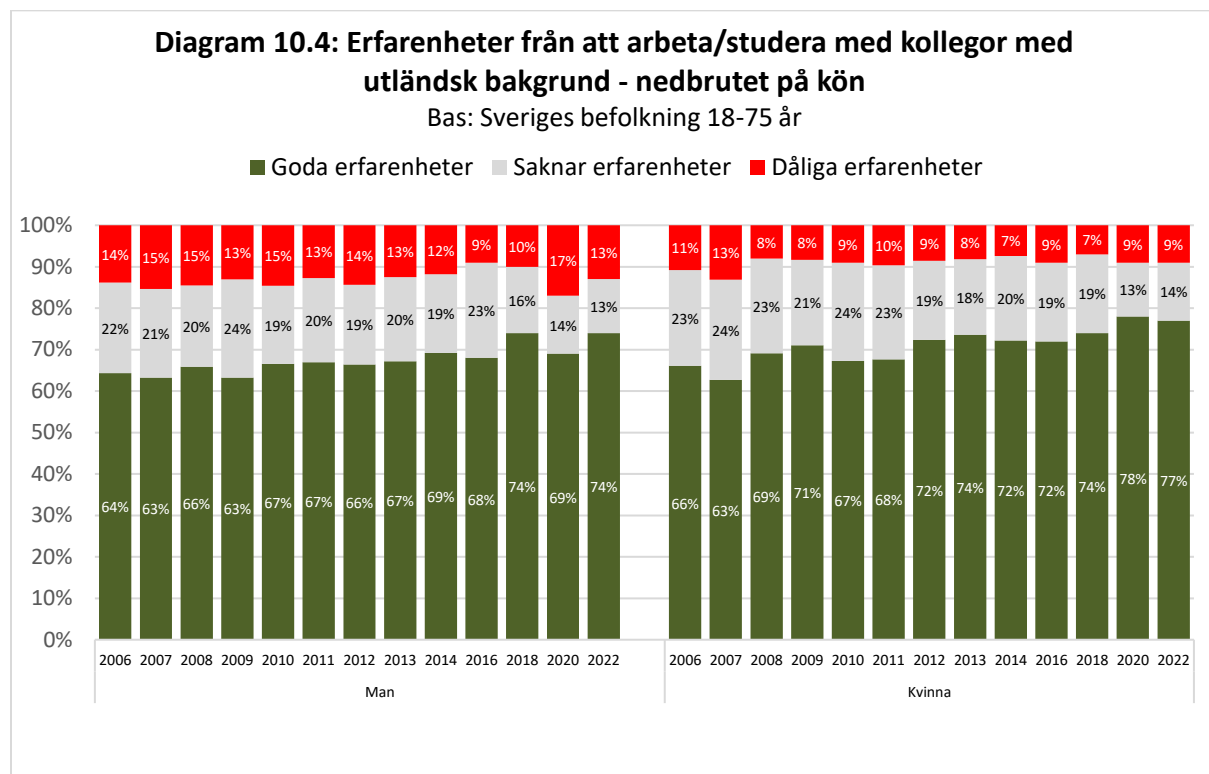
Nio av tio som skulle rösta på L, C, MP eller V har goda erfarenheter från arbetslivet/studentlivet av människor med utländsk bakgrund. Åtta av tio bland S väljare håller med. Bland KDs och Ms väljare är det också en klar majoritet som har goda erfarenheter, 68 respektive 73 procent. Och det är nu nästan hälften av SDs väljare som uppger att man har goda erfarenheter, 47 procent, en ökning från 42 procent 2020. Noterbart är att 32 procent – dubbelt så stor andel som Ms eller KDs väljare – uppger att man har dåliga erfarenheter. Osäkra väljare följer genomsnittet då 77 procent har dessa goda erfarenheter.

Männen tangerar sitt rekordår för positiva attityder på arbetsplatsen

Andelen män som har positiva erfarenheter från arbetslivet/studentlivet når återigen rekordandelen på 74 procent som man uppnådde år 2018. Det finns även en långsiktig positiv trend för männens attityder sedan 2016. Årets 74 procent är också större än genomsnittet på 68 procent för mätperioden för männen.

Kvinnorna har i större utsträckning positiva erfarenheter än män, 77 procent i år. Därmed tangerar man nästan rekordåret 2020 på 78 procent. Andelen med dessa goda erfarenheter ligger klart högre än genomsnittet för perioden (71%).

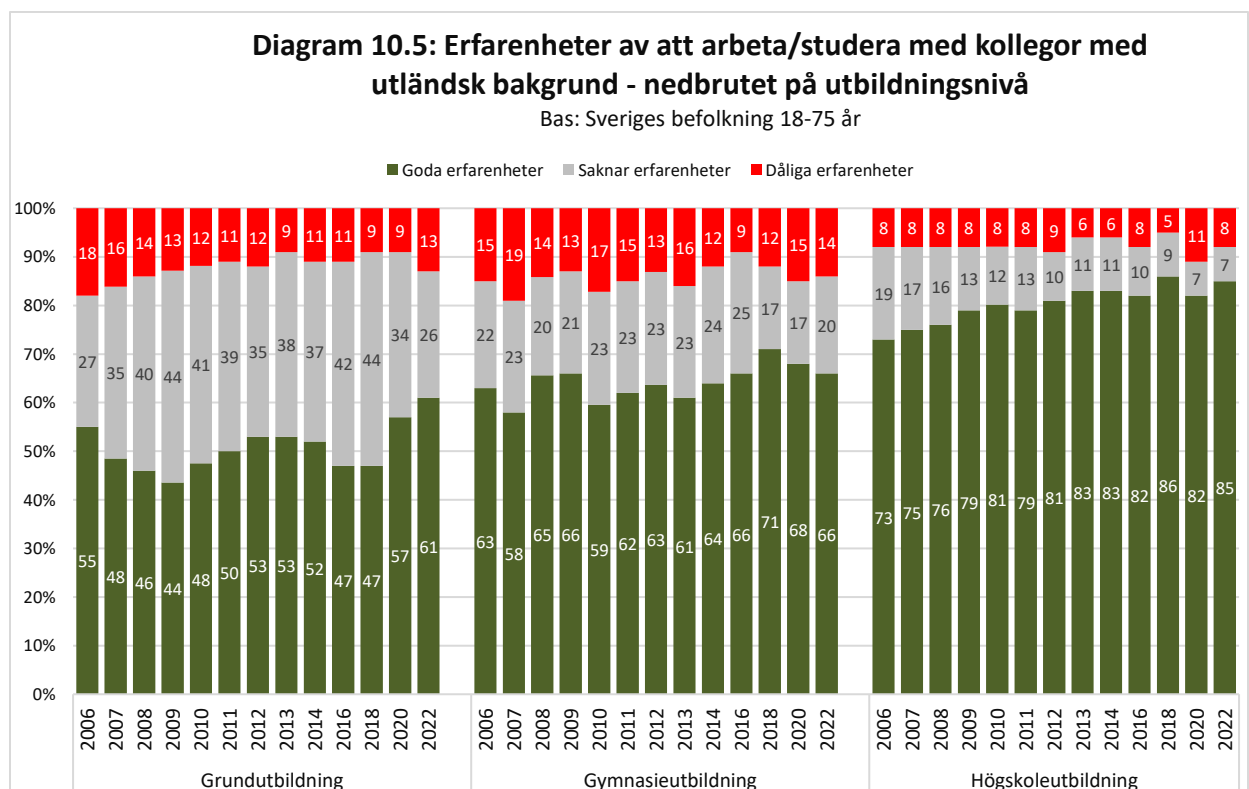

Andelen med goda arbetslivserfarenheter bland de med grundutbildning når rekordnivå

Andelen positiva med grundutbildning visar en positiv trend och en rekordnivå på 61 procent när det gäller andelen som har goda erfarenheter från människor med utländsk bakgrund på arbetsplatsen eller i studentlivet, men fortfarande är andelen positiva bland de med grundutbildning mindre jämfört med de övriga utbildningsgrupperna.

De med universitetsutbildning når nästan också rekordnivån 86 procent från 2018, då 85 procent 2022 anser att man har dessa goda erfarenheter. De med gymnasieutbildning uppvisar i stället en negativ trend med två mätningar i rad där andelen positiva minskat sedan rekordåret 2018. Andelen positiva uppgår nu till 66 procent vilket tangerar 2016 års resultat.

Samtliga utbildningsgrupper ligger 2022 över sitt genomsnitt för den uppmätta perioden.

Rekordnivåer av goda erfarenheter från människor med utländsk bakgrund i flera åldersgrupper

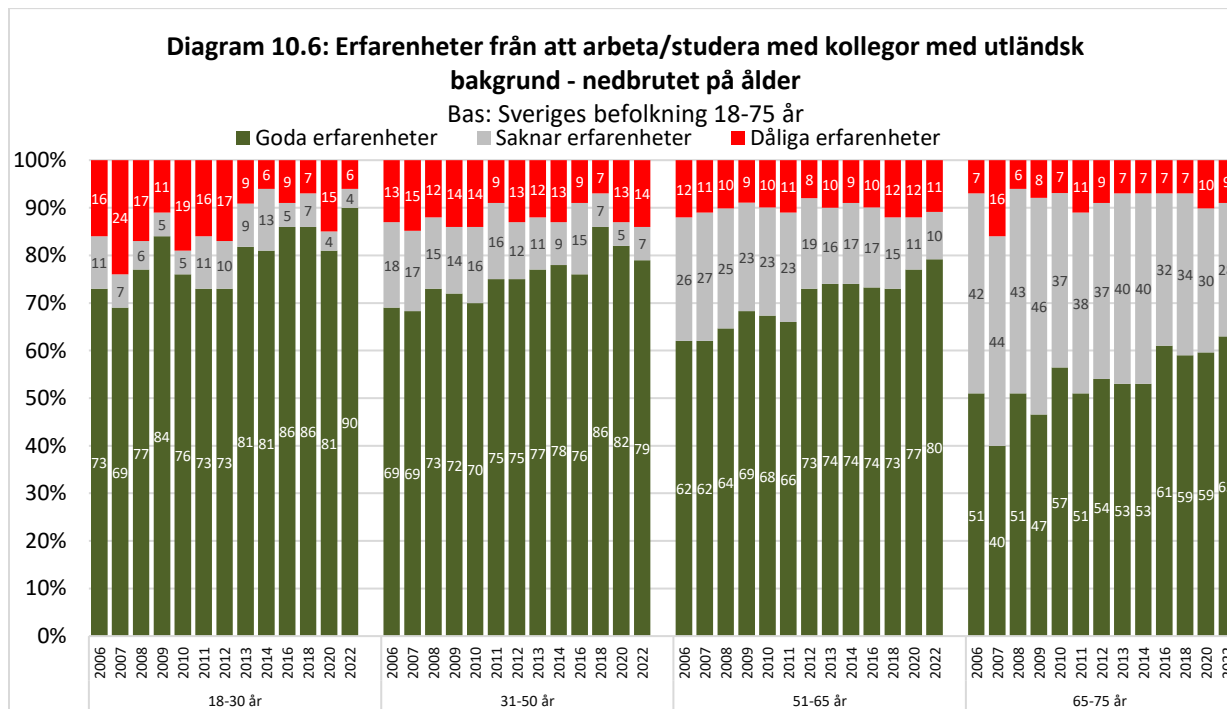
Nio av tio unga (90%) uppger i årets mätning att man har goda arbetslivserfarenheter av människor med utländsk bakgrund. Det är dessutom en långsiktig trend med förbättrade erfarenheter sedan starten av Mångfaldsbarometern 2005 där "endast" 73 procent uppgav detta. Resultaten från de senaste årens mätningar är också klart över genomsnittet, på 79 procent för hela mätperioden för de unga.

De i yngre medelåldern 31–50 år uppvisar däremot en negativ trend då andelen med positiva erfarenheter uppgår till 79 procent 2022. Andelen uttalat negativa har också ökat under denna tidsperiod och med en stigande trend. Idag anser 14 procent att man har negativa erfarenheter av människor med utländsk bakgrund. Fortfarande ligger andelen positiva över genomsnittet, 75 procent, för mätperioden.

Det går också att notera en rekordnivå på 80 procent bland 51–65 åringarna. Det är dessutom en stigande trend med positiva erfarenheter. Detta resultat tillsammans med de senaste mätningarna ända tillbaka till år 2012 ligger över genomsnittet på 70 procent för mätperioden.

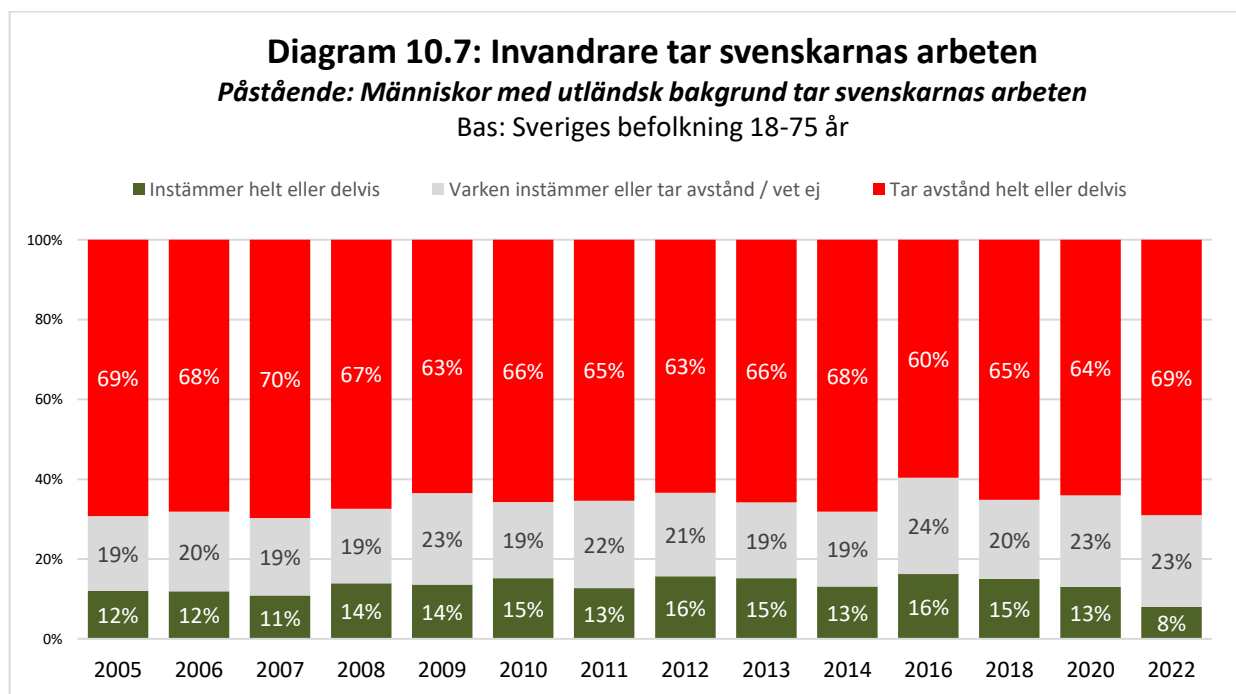
Den äldsta gruppens erfarenheter från arbets- eller studentlivet med människor med utländsk bakgrund har också ökat och når i år rekordnivåer, 63 procent. Och de goda erfarenheterna ligger sedan 2016 över genomsnittet, 54 procent, för hela mätperioden.

Det förbättrade attityderna till mångfald i årets Mångfaldsbarometer går således att härleda till förbättrade erfarenheter av människor med utländsk bakgrund på arbetsplatsen eller inom studentlivet.

Färre än någonsin anser att människor med utländsk bakgrund tar svenskarnas arbeten

Den positiva utvecklingen för attityderna till människor med utländsk bakgrund på såväl makronivå som egna erfarenheter på mikronivå, återspeglas också av en minskade andel med den negativa attityden på makronivå att människor med utländsk bakgrund skulle ta svenskarnas arbeten. Andelen som instämmer med denna attityd ligger konstant mellan 12 och 16 procent sedan år 2005. Årets mätning visar på rekordlåga åtta procent! Aldrig tidigare har andelen varit under tio procent. Och andelen som tar avstånd från detta påstående är således också på rekordnivå, 69 procent. Fortfarande har nästan var fjärde svensk ingen uppfattning i frågan eller tar man medvetet ställning vare sig för eller emot detta påstående om att människor med utländsk bakgrund tar svenskarnas arbeten.

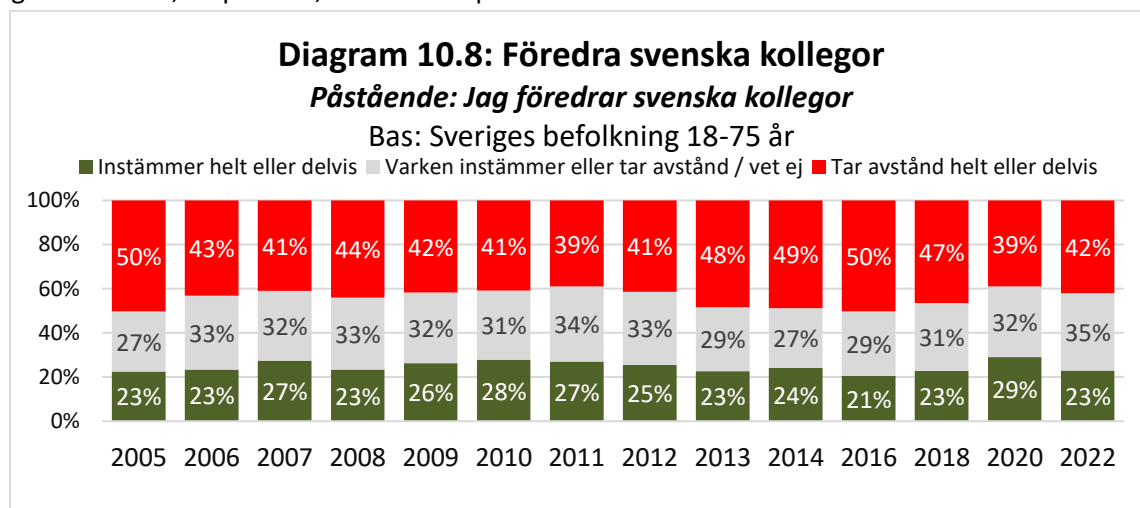
Tre av tio SD väljare anser att människor med utländsk bakgrund tar svenskarnas arbeten

Anmärkningsvärt är att en relativt stor andel, 13 procent, bland äldre människor, 65-75 år, tycker att människor med utländsk bakgrund tar svenskarnas arbeten. Det är också mer vanligt att ha denna uppfattning bland grundskoleutbildade (18%) och gymnasieutbildade (12%), jämfört med bara 5 procent av de universitetsutbildade. Låginkomsttagare utmärker sig också då 17 procent instämmer med detta påstående, samt gruppen sjukskrivna/förtidspensionerade/ arbetssökande (19%). Så många som 31 procent av SDs väljare instämmer med påståendet, att jämföra med till exempel mindre än fem procent bland Moderaternas, Liberalernas, Centerns, Miljöpartiets, Socialdemokraternas och Vänsterns väljare. Det är bara KDs väljare som i något större utsträckning, 15 procent, också tycker detta.

Trenden att allt fler föredrar svenska kollegor bruten

En annan negativ attityd till människor med utländsk bakgrund, men på mikronivå, är den om att föredra att ha svenskar som kollegor på sin egen arbetsplats.

År 2016 så nådde denna negativa attityd rekordlåg nivå. Därefter har det gått att skönja en stigande trend i negativa attityder, då både 2018 och 2020 visade på stigande andel som instämde med påståendet om att man föredrar svenska kollegor. Denna negativa trend har brutits i år, 2022, då andelen som instämmer uppgår till 23 procent. Detta innebär dessutom att årets resultat hamnar under genomsnittet, 25 procent, för hela mätperioden.

Utlandsfödda med utlandsfödda föräldrar föredrar relativt ofta svenska kollegor

Den här attityden om att föredra svenska kollegor på sin eventuella arbetsplats är överrepresenterad bland män (28%), åldersgruppen 65–75 år (27%), personer som bara har grundskoleutbildning (35%), låginkomsttagare (26%) samt gruppen sjukskrivna/arbetslösa/ förtidspensionerade (26%). Noterbart är att svenskfödda med svenskfödda föräldrar följer genomsnittet, medan utlandsfödda med utlandsfödda föräldrar i betydligt större utsträckning vill jobba med svenska kollegor - 31 procent! Anledningen till detta kan bero på att man vill kunna integrera sig och lära sig det svenska språket bättre. Det är en betydligt större andel bland utlandsfödda med utlandsfödda föräldrar som tycker detta än andelen svenskfödda med en eller två utlandsfödda föräldrar, 13 respektive 17 procent.

Majoritet av SDs väljare föredrar svenska kollegor

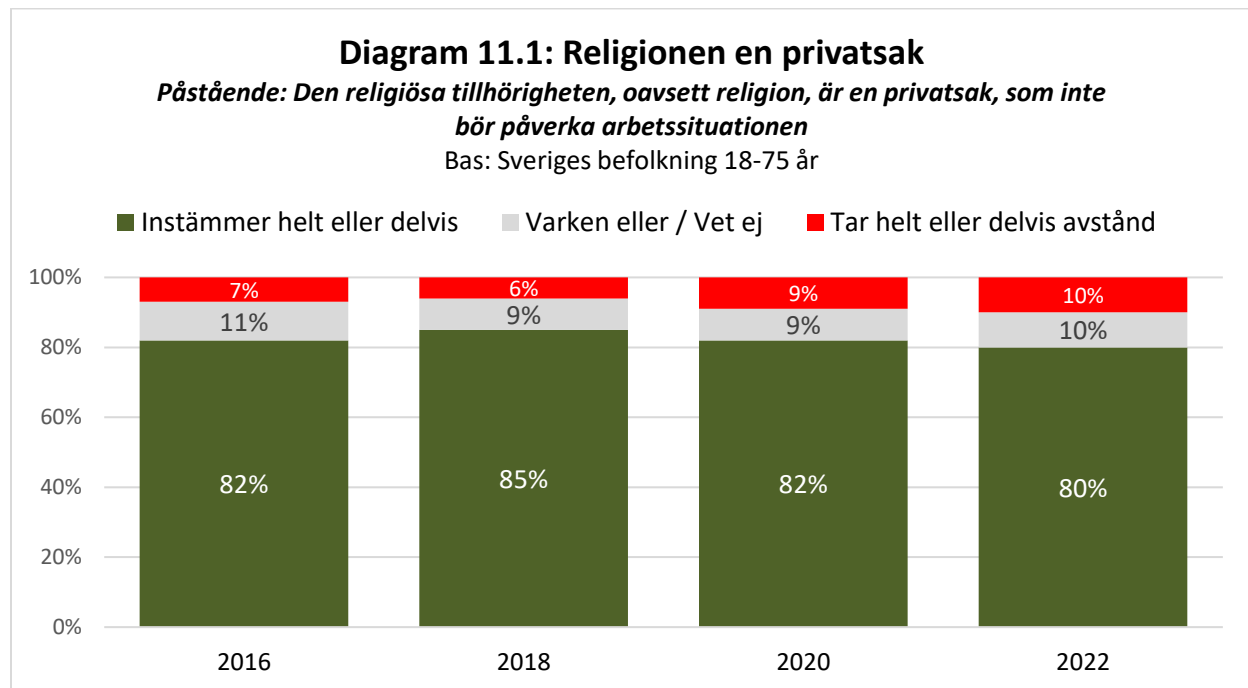
De olika väljargrupperna skiljer sig även i denna fråga då en majoritet av SDs väljare (64%) föredrar svenska kollegor. Andra väljargrupper som föredrar svenska kollegor mer än genomsnittet är; Ms (29%), respektive KDs väljare (30%). Övriga partiets väljargrupper ligger under genomsnittet, då endast en av tio instämmer med detta påstående. Detsamma gäller för de osäkra väljarna. Noterbart är att bland arbetarpartiet Socialdemokraternas väljare uppgår var sjätte (17%) att man föredrar svenska kollegor, och bara hälften (50%) tar helt avstånd från detta påstående.

11. Attityder till religion ur ett mångfaldsperspektiv

I detta kapitel studeras attityder till mångfald ur ett religionsperspektiv närmare.

Religionen anses fortfarande vara en privatsak – men dessa attityder försvagas

Denna undersökning visar tydligt att svenskarna anser att religionen är en privatsak och att den inte skall påverka till exempel arbetsplatsen, då åtta av tio svenskar (80%) anser detta i årets mätning. Endast tio procent tar helt avstånd från detta. Men årets andel är trots allt en minskning från 2020, och det går dessutom att notera en vikande trend sedan 2018 då 85 procent var av denna uppfattning.

KDs väljare anser att religion är en privatsak

En klar majoritet av samtliga partiers väljare instämmer med att religionen är en privatsak och att den inte bör påverka människors arbetsituation, undantaget är miljöpartiets väljare där bara 45 procent instämmer. Nio av tio väljare från SD, M och KD instämmer med detta påstående, och det är mer än sju av tio som anser att religionen är en privatsak även bland väljare från L, C, S och V. De osäkra väljarna följer genomsnittet på åtta av tio.

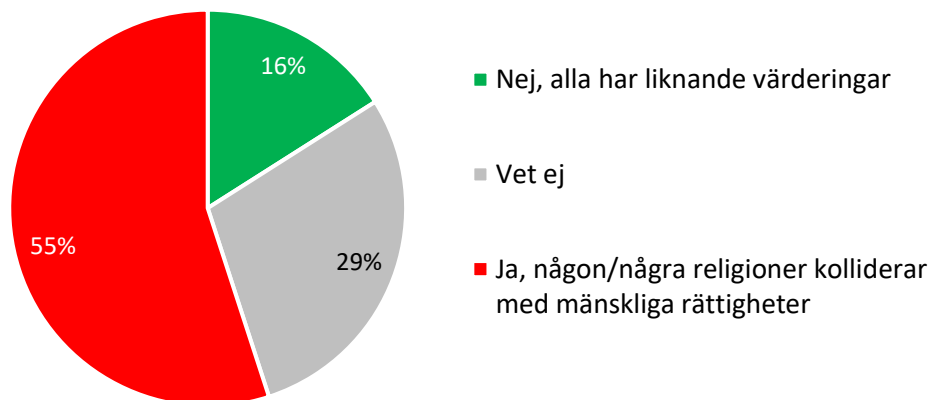
Färre anser att någon religion skulle kollidera med mänskliga rättigheter

I Sverige är begreppet mänskliga rättigheter mycket etablerat, vilket innebär att alla människor bör vara födda fria, är lika i värde och ha samma rättigheter. En majoritet, 55 procent, färre än de 59 procent som tyckte det 2020, anser att det finns religioner som har sådana värderingar att de kolliderar med just mänskliga rättigheter. En nedgång i denna attityd innebär förbättrade attityder till religioner generellt genom att färre anser dem kollidera med mänskliga rättigheter. Med det är bara 16 procent som tycker att alla religioner har liknande värderingar som de som gäller för mänskliga rättigheter. En relativt stor andel, 29 procent, är också osäkra. Det kan bero på att man inte har tillräckligt med kunskap om detta och kan därför inte ha en åsikt.

Diagram 11.2: Religion i kollision med mänskliga rättigheter

Frågeställning: Tycker du att det finns någon religion som har sådana värderingar som på något sätt kolliderar med mänskliga rättigheter?

Bas: Sveriges befolkning 18-75 år

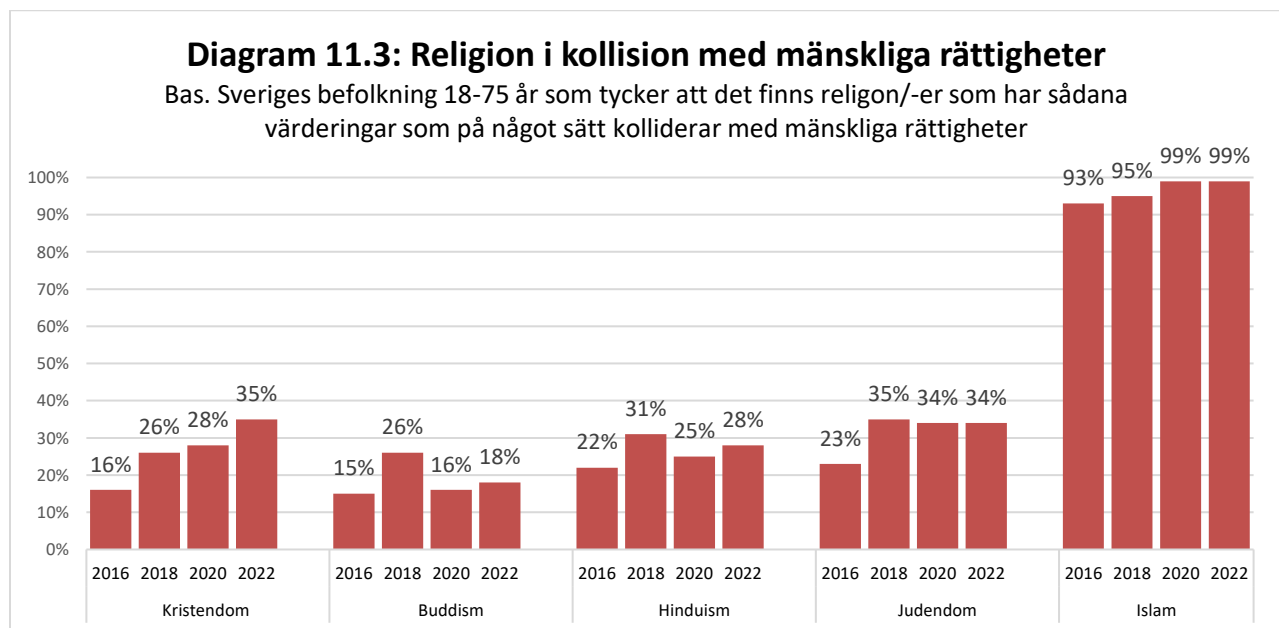

Islam anses kollidera med mänskliga rättigheter men allt fler syftar också på kristendomen

På följdfrågan till de 55 procent som anser att någon/några religioner kolliderar med mänskliga rättigheter om vilken eller vilka religioner som kolliderar med mänskliga rättigheter, visar det sig att man nämner i genomsnitt två religioner. I princip samtliga av dessa, nämner islam (99%), i kombination med någon av de andra religionerna. Denna attityd till islam har nu etablerats på 99 procent efter att resultatet år 2020 också blev 99 procent efter en stigande trend sedan 2016.

Tre av tio av de som tycker att det finns religioner som kolliderar med mänskliga rättigheter nämner också kristendom, judendom och hinduism, och två av tio nämner buddism i detta sammanhang.

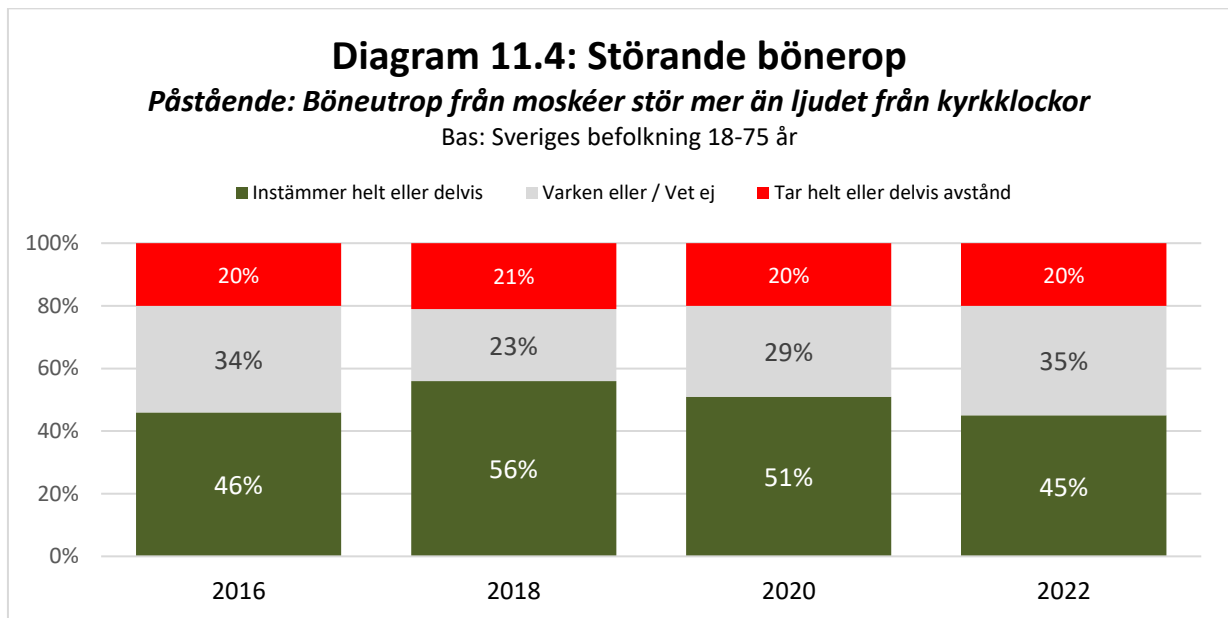
Trendmässigt är det allt fler som anser att kristendom kolliderar med mänskliga rättigheter. Alltsedan 2016 har siffran stigit. År 2016 var det 16 procent i jämförelse med 2022 års resultat på 35 procent. Kristendomen är nu den religion efter islam som flest anser kollidera med mänskliga rättigheter. För attityderna till de övriga religionerna går det inte att finna någon trend även om både attityderna till buddism och hinduism ökat något från år 2020. Andelen som anser att judendomen kolliderar med mänskliga rättigheter ligger kvar på 34 procent, precis som år 2020.

Allt färre anser böneutrop vara mer störande än kyrkklockor

Hur kommer det sig då att i princip alla av de 55 procent som anser att vissa religioner kolliderar med mänskligheter nämner islam? Vad är det som gör att svenskar har avvikande attityder mot islam jämfört med andra religioner?

Nästan hälften av svenskarna, 45 procent, som ju ofta anser att religionen är en privatsak, anser att böneutrop från moskéer stör mer än ljudet från kyrkklockor. Men andelen som uppger detta har minskat två mätningar i rad sedan år 2018 och visar därmed på en trend där allt färre är av denna uppfattning om böneutrop jämfört med kyrkklockor. I årets mätning ligger andelen återigen på samma nivå som den låg på 2016. En av anledningarna kan vara att islam har blivit mer accepterat av de boende i Sverige, som därmed också anser att böneutrop inte är lika störande som tidigare. Notera att attityderna inte behöver betyda att böneutrop de facto ljudmässigt är mer störande, utan att det snarare är att så de symboliskt stör det allmänna rummet mer.

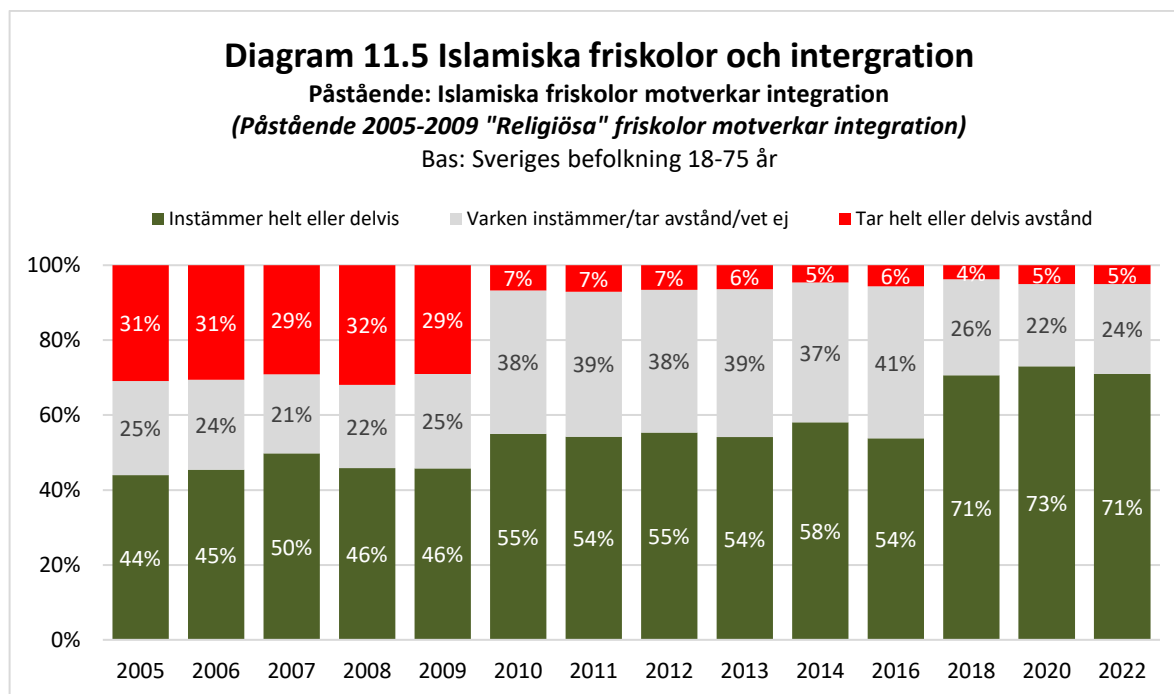
Majoritet av SDs, KDs och Ms väljare anser böneutrop vara mer störande än kyrkklockor

Tittar man närmare på de olika väljargrupperna så är det återigen Sverigedemokraternas väljare som utmärker sig. Hela 87 procent har uppfattningen att böneutrop stör mer än kyrkklockor. Att jämföra med de övriga partierna i den konservativa grupperingen där även en majoritet av Moderaternas och Kristdemokraternas väljare instämmer (59 respektive 65%). Detta är stor skillnad mot attityderna bland Socialdemokraternas (33%), Centerns (30%), Vänsterpartiets (22%) och Liberalernas (16%) väljare. Miljöpartiets väljare utmärker sig då bara nio procent uppger att böneutrop skulle vara mer störande än kyrkklockor. De osäkra väljarnas attityder, 39 procent, ligger närmast siffran för Socialdemokraterna.

Motståndet mot islamiska friskolor fortsatt kvar på höga nivåer

Något som kan ses som ett resultat av att ungefär hälften av svenskarna anser att islam kolliderar med mänskliga rättigheter, är att en klar majoritet motsätter sig islamiska friskolor och tycker att friskolorna de facto motverkar en integration av muslimer i det svenska samhället. Som tidigare nämnts i denna rapport anser en stor majoritet av svenskarna att det är viktigt att de utrikesfödda anpassar sig till svenska värderingar och svensk kultur.

När attityderna mot islamiska friskolor började mätas år 2010, tidigare mättes det bredare begreppet "religiösa" friskolor, så var det ungefär hälften av svenskarna som ansåg att islamiska friskolor motverkar integrationen. Dessa attityder var sedan relativt stabila fram till flyktinginvandringen 2015–2016. Därefter, 2018, uppmättes betydligt mer negativa attityder i frågan. Nu verkar attityderna stabiliserats till omkring sju av tio svenskar. I år, 2022, är siffran 71 procent, vilket dock snarare är en minskning än ökning från 2020 men som ligger i paritet med 2018.

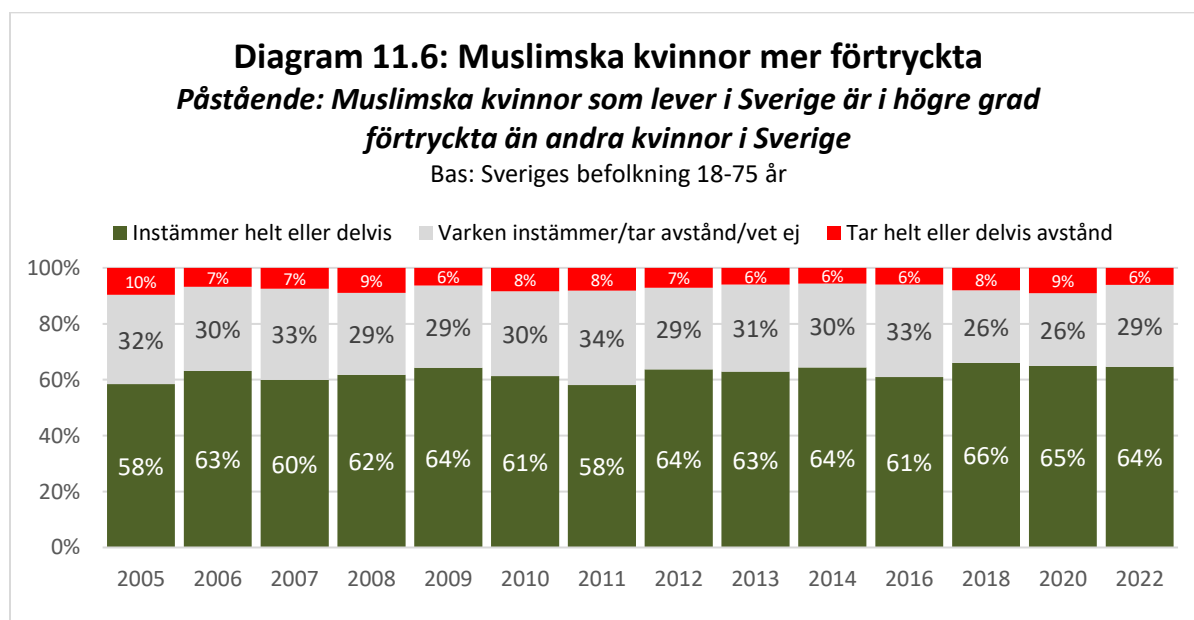
Högerblockets väljare motsätter sig islamiska friskolor i högre grad

Det är som tidigare män och de äldre årsgrupperna som i större utsträckning motsätter sig islamiska friskolor. Noterbart är att dessa attityder är relativt mer utbredda bland människor med högskoleutbildning (74%) och höginkomsttagare (76%). Ännu tydligare blir motståndet mot dessa friskolor bland SDs väljare (84%), Ms väljare (82%) och KDs väljare (79%). Däremot ligger Vs och Ss väljare som genomsnittet (71%) tillsammans med Cs väljare (67%). Men även bland Ls väljare (56%) och MPs väljare (52%) finns det en majoritet som motsätter sig islamiska friskolor. Bland de osäkra väljarna finns det också ett motstånd hos en majoritet (56%).

Fortsatt uppfattning att muslimska kvinnor är mer förtryckta

En klar majoritet (64%) är av uppfattningen att muslimska kvinnor i högre grad skulle vara förtryckta jämfört med andra kvinnor i Sverige.

Denna attityd har varit stabil under större delen av mätperioden för Mångfaldsbarometern. Andelen som är av denna uppfattning har alltid legat mellan 58 och 66 procent, dvs en klar majoritet av svenskarna. Årets mätresultat på 64 procent ligger något över genomsnittet för denna mätperiod som är 62 procent. Men 64 procent innebär trots allt en mycket svagt avtagande trend från 2018 då andelen med dessa attityder minskat med en procent de senaste två mätningarna.

Moderaternas väljare uppger oftast att muslimska kvinnor är mer förtryckta

Även i denna fråga utmärker sig männen och de äldre åldersgrupperna, samt de med lägre utbildning, men samtidigt är det en majoritet (60%) av kvinnorna i Sverige som tycker att muslimska kvinnor generellt sett är mer förtryckta (av sina män och/eller religionen).

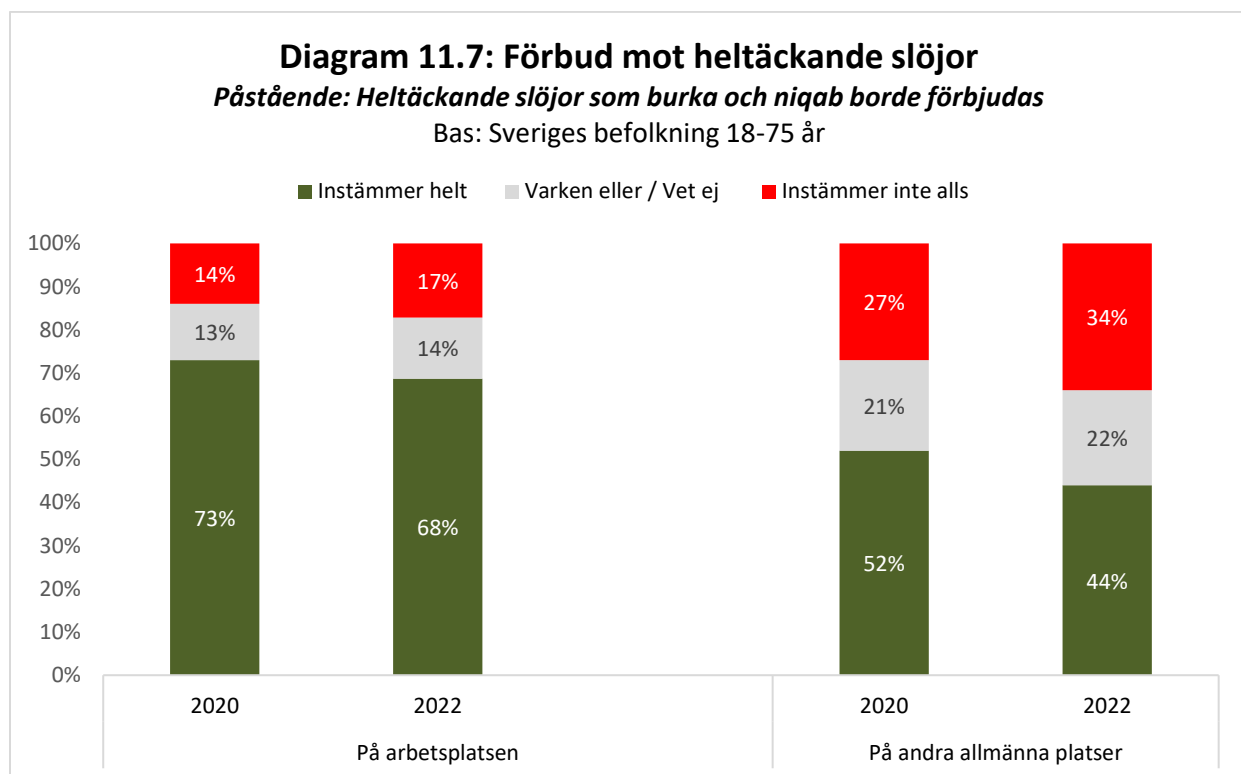
Intressant är att svenskfödda med utlandsfödda föräldrar anser detta förtryck finns i högre grad än svenskfödda med svenskfödda föräldrar (72 mot 66%). Även bland de som är utlandsfödda med utlandsfödda föräldrar anser en majoritet (56%) att detta förtryck finns i högre grad mot muslimska kvinnor. Noterbart är att det inte är SDs väljare som i störst utsträckning anser detta utan snarare Moderaternas väljare (87 mot 79%). Siffran för KDs väljare är 78 procent. Även bland Centerns och Socialdemokraternas väljare anser en majoritet att detta förtryck finns i högre grad mot muslimska kvinnor (60 respektive 57%). MPs väljare utmärker sig då endast var tredje (36%) tycker detta.

Stödet för förbud mot heltäckande slöjor kvarstår - men har försvagats

Tidigare mätningar som Mångfaldsbarometern genomfört har visat att svenskarna skiljer mellan olika sätt att täcka hår och kropp. Mätningarna visar att det finns en stor acceptans generellt för slöjor som inte täcker ansiktet.

Men eftersom en stor andel av svenskarna anser att muslimska kvinnor är mer förtryckta än andra kvinnor i Sverige så anser vissa också att slöjor som är heltäckande, som burka och niqab, är en symbol för detta förtryck och därmed borde förbjudas – åtminstone på arbetsplatsen. Det är en klar majoritet av svenskarna som är emot heltäckande slöjor på arbetsplatsen. Så många som 68 procent uppger att dessa borde förbjudas på arbetsplatser, men det är också en tydlig minskning från 2020 då 73 procent ansåg detta. Detta är ett tecken på att även dessa typer av slöjor får något större acceptans.

Vad gäller heltäckande slöja på allmän plats så finns det en betydlig större acceptans, då endast 44 procent anser att denna typ av slöjor borde förbjudas där. Motstånd mot heltäckande slöjor på allmän plats har också minskat från föregående mätning 2020 då en majoritet, 52 procent, ansåg detta.

Starkt och brett stöd för att skilja på islamister från muslimer i mediebeskrivningen

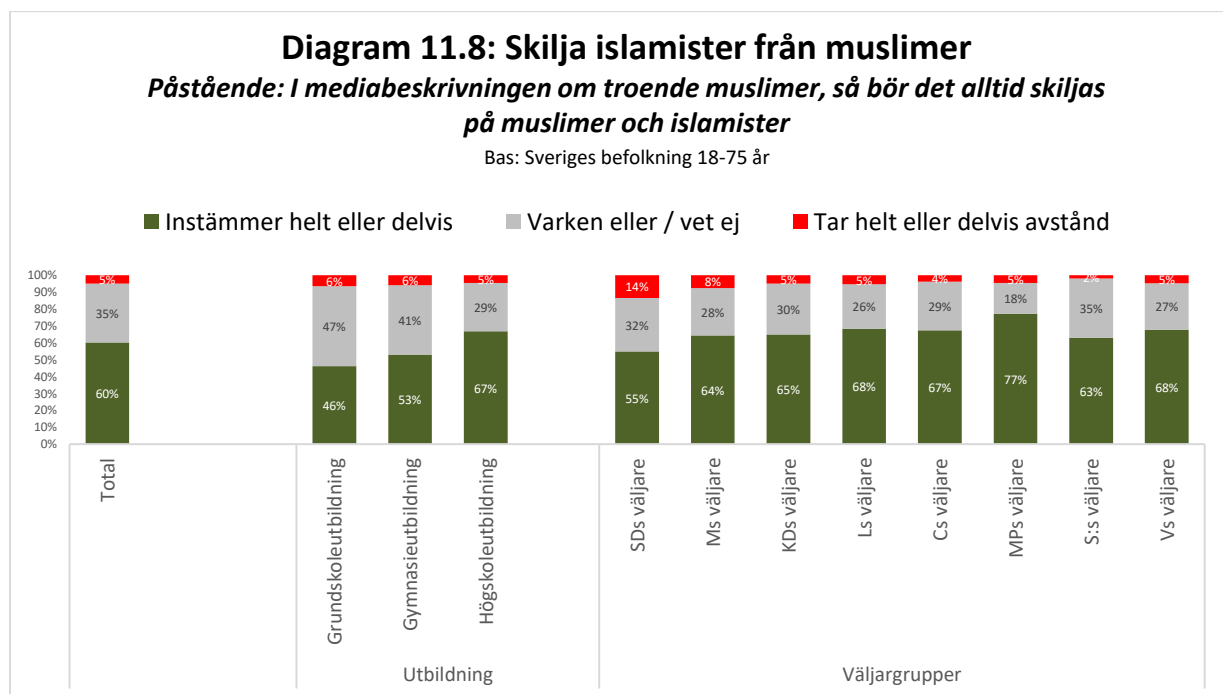
En diskussion som idag finns i samhället är att media borde skilja på islamister och muslimer i sin medierapportering, i synnerhet om den är negativ. Islamisters agerande om det är negativt skall inte behöva smutsa ner gruppen muslimer.

Denna uppdelning mellan islamister och muslimer är något som den svenska befolkningen i hög grad håller med om. En klar majoritet, 60 procent, instämmer helt eller delvis till att dessa begrepp bör skiljas i medierapporteringen. Endast fem procent motsätter sig detta. En relativt stor grupp, 35 procent har dock ingen uppfattning i frågan, eller har en uppfattning som innebär att man varken håller med eller tar avstånd.

Som diagrammet nedan visar är det framför allt svenskar med högskoleutbildning som betydligt oftare tar ställning i denna fråga och då instämmer i högre grad. Hela 67 procent av de högskoleutbildade anser att man skall göra denna uppdelning, jämfört med bara hälften bland dem med grundskole- respektive gymnasieutbildning. Dock tar lika stor andel av dessa utbildningsgrupper avstånd mot detta.

Samtliga väljargrupper vill att man skiljer islamister från muslimer i mediebeskrivningen

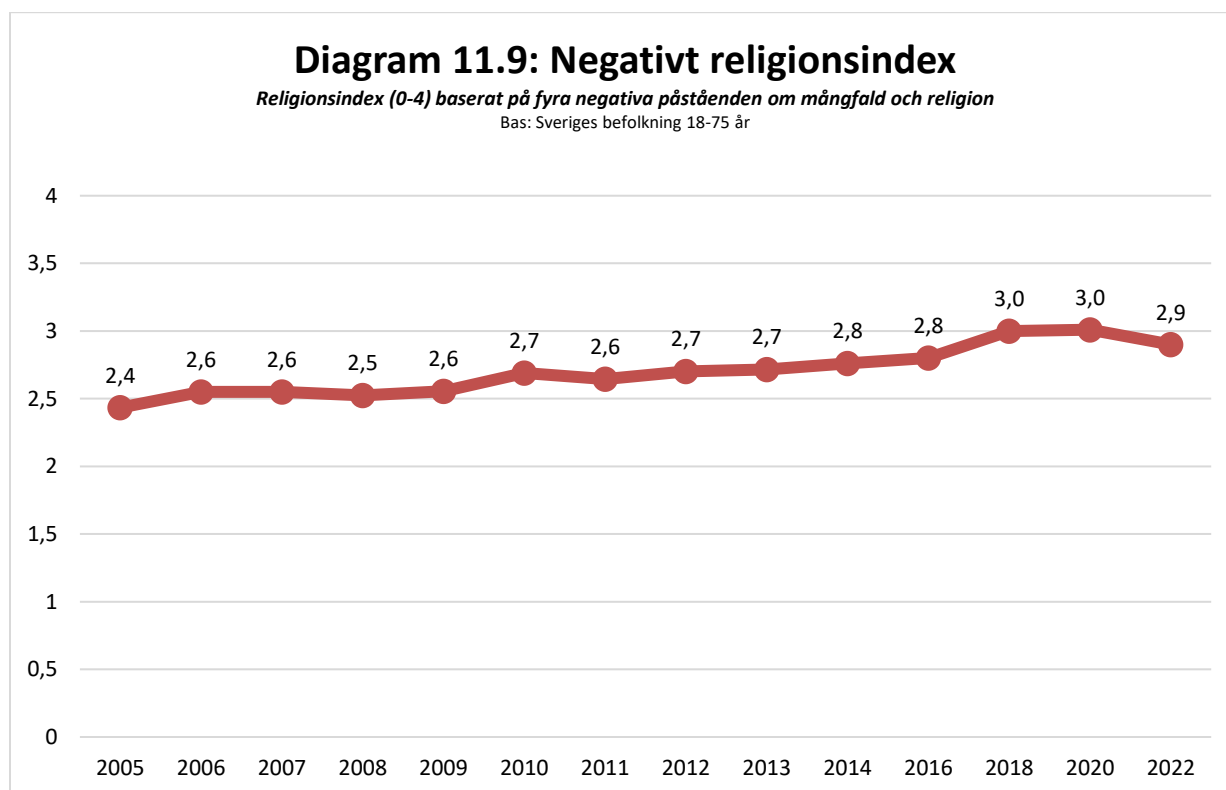
Vad gäller attityderna hos de olika väljargrupperna så verkar de alla vara överens då en majoritet av samtliga väljargrupper håller med om denna uppdelning där islamister skall skiljas från muslimer i medierapporteringen. Det är främst MPs väljare som är för denna uppdelning (77%) men även bland SDs väljare är det en majoritet som håller med (55%).

De negativa attityderna till religion minskar något men fortsatt kvar på höga nivåer

För att kunna analysera attityderna till religion ur ett mångfaldsperspektiv så har ett index skapats av fyra negativa attityder till religion och mångfald; *Den religiösa tillhörigheten, oavsett till vilken religion, är en privatsak som inte bör påverka arbetsituationen, Böneutrop från moskéer stör mer än ljudet från kyrkklockor, Muslimska kvinnor som lever i Sverige är i större grad förtryckta än andra kvinnor i Sverige, samt Islamska friskolor motverkar integration.* Eftersom islam pekas ut som den religion som flest anser kollidera med mänskliga rättigheter, som är så etablerat och accepterat i Sverige, så har detta index byggts på tre påståenden om just islam samt ett påstående generellt om religion som en privatsak.

Diagrammet nedan för negativa attityder till religioner har under en längre tid varit svagt stigande sedan första mätningen 2005. Under åren 2018 och 2020 nådde de negativa attityderna till religion ur ett mångfaldsperspektiv sin kulmen med de högsta uppmätta indexvärdena hittills, 3,0. Årets resultat på 2,9 visar dock på en viss tillbakagång med dessa negativa attityder så denna stigande negativa trend som resulterat i en stabilisering på 3,0, har brutits. Detta innebär att attityderna till religion i ett mångfaldsperspektiv blivit något bättre än 2020. Men fortfarande ligger årets indexvärde över genomsnittet, 2,7, för perioden.

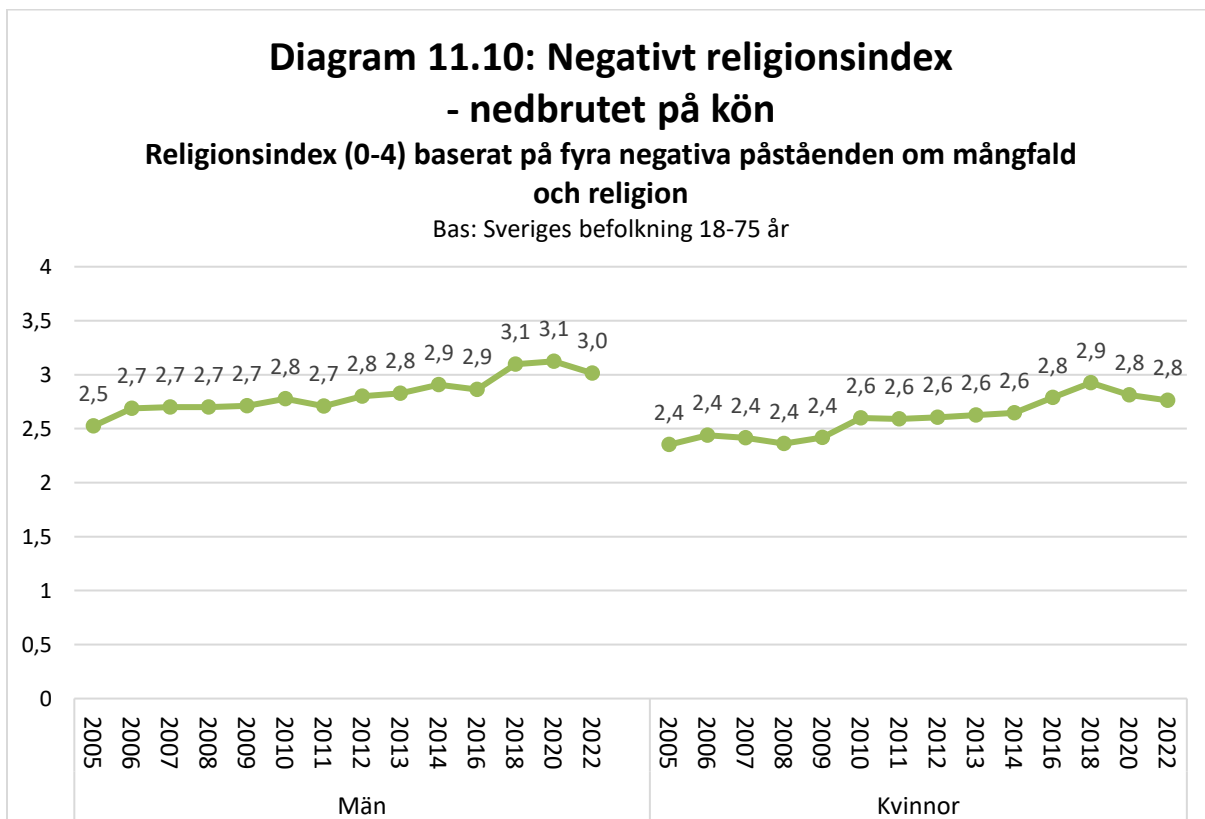

Män har blivit något mindre negativa till mångfald ur ett religionsperspektiv

När resultatet för kvinnors och mäns attityder till religion studeras närmare visar det sig att attityderna skiljer sig mellan kvinnor och män. Männerna är fortfarande något mer negativa till mångfald och religion än vad kvinnorna är, och har så har det varit sedan starten av Mångfaldsbarometern 2005.

Årets resultat för männen innebär att kulmen som nåddes med indexvärde 3,1 2020 nu har gått tillbaka något till 3,0, vilket innebär *kortsiktigt* svagt förbättrade attityder till religion ur ett mångfaldsperspektiv. Fortfarande ligger värdet klart över genomsnittet för männen under mätperioden som är 2,8. Noterbart är att det endast är andra gången som attityderna till religion förbättras något för männen sedan 2005. För övrigt går det att avläsa en *långsiktig* negativ trend i attityderna till religion bland männen om man jämför hela mätperioden.

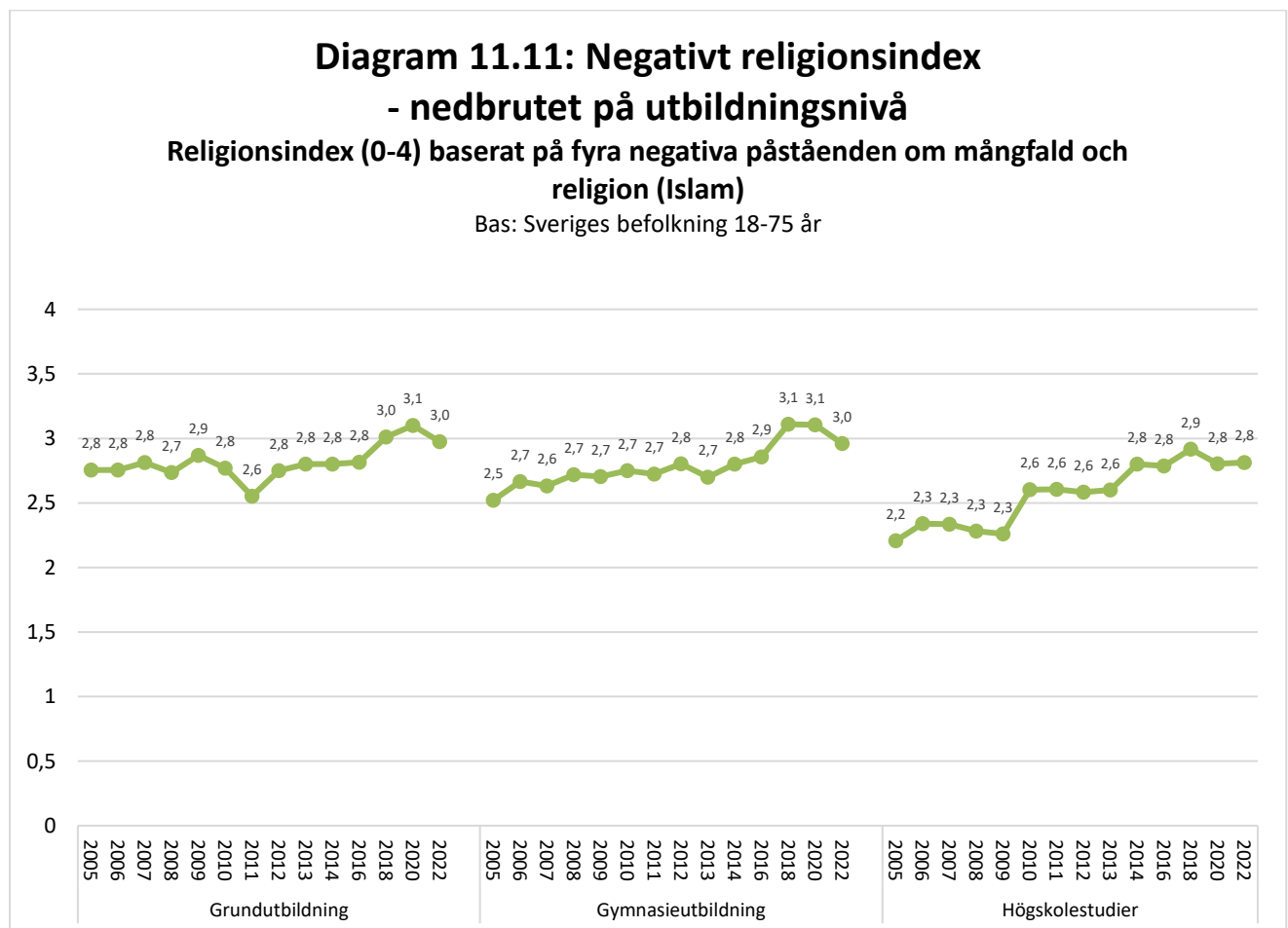
Kvinnors attityder mot religion i ett mångfaldsperspektiv stabiliseras på relativt höga indexvärde på 2,8. Fortfarande ligger årets indexvärde för kvinnorna klart över genomsnittet, 2,6, för kvinnorna under mätperioden. Och det är långt kvar till nivåerna på 2,4 som noterades under perioden 2005–2009. Även hos kvinnorna finns det en långsiktig trend sedan 2005 med försämrade attityder till religion.

Negativa attityder till religion och mångfald bland lågutbildade minskar från rekordhög nivåer

Både bland grundskole- och gymnasieutbildade så har en negativ trend i attityder till religion och mångfald brutits. 2020 års resultat innebar rekordnivåer i attityder mot religion. Men med årets indexvärde på 3,0 innebär detta en viss tillbakagång av de attityderna. Dessa två grupper följs åt i sina respektive index. Men 3,0 som indexvärde är fortfarande betydligt högre än genomsnittet 2,8 för de två grupperna för hela mätperioden.

Universitetsutbildade nådde rekordnivåer med attityder mot mångfald och religion 2018. En nedgång skedde sedan 2020, och denna nedgång har i år åter stabiliserats på 2,8. Fortfarande är attityderna till religion bland de högutbildade bättre än bland de övriga grupperna. Men 2,8 är relativt lågt sett till genomsnittet för perioden som ligger på 2,6. De universitetsutbildade har haft betydligt bättre attityder till religion tidigare under mätperioden.

Svagt förbättrade attityder till religion och mångfald bland olika åldersgrupper

Återigen går det att finna samma typ av svarsmönster ur ett åldersperspektiv. Ju äldre man är, desto mer negativ är man till mångfald, i detta fall utifrån ett religionsperspektiv. Dock är skillnaderna mellan åldersgrupperna relativt små, i synnerhet mellan de äldre åldersgrupperna.

Förändringarna från år 2020 för de olika åldersgrupperna innebär att samtliga åldersgrupper, utom de i yngre medelåldern (31–50 år), har blivit något mindre negativa till religion ur ett mångfaldsperspektiv. Men samtliga grupper ligger fortfarande över respektive medelvärde för den uppmätta perioden.

Det går också att kortsiktigt avläsa trendmässigt svagt förbättrade attityder till religion hos den äldsta åldersgruppen över 65 år, precis som hos den yngsta åldersgruppen (18-30 år), som båda uppvisar två minskade indexvärden två mätningar i rad. Långsiktigt, sedan 2005, går det dock att avläsa negativa trender för samtliga åldersgrupper rörande attityderna till religion, då samtliga åldersgrupper ligger på högre nivåer jämfört med början 2005.

